

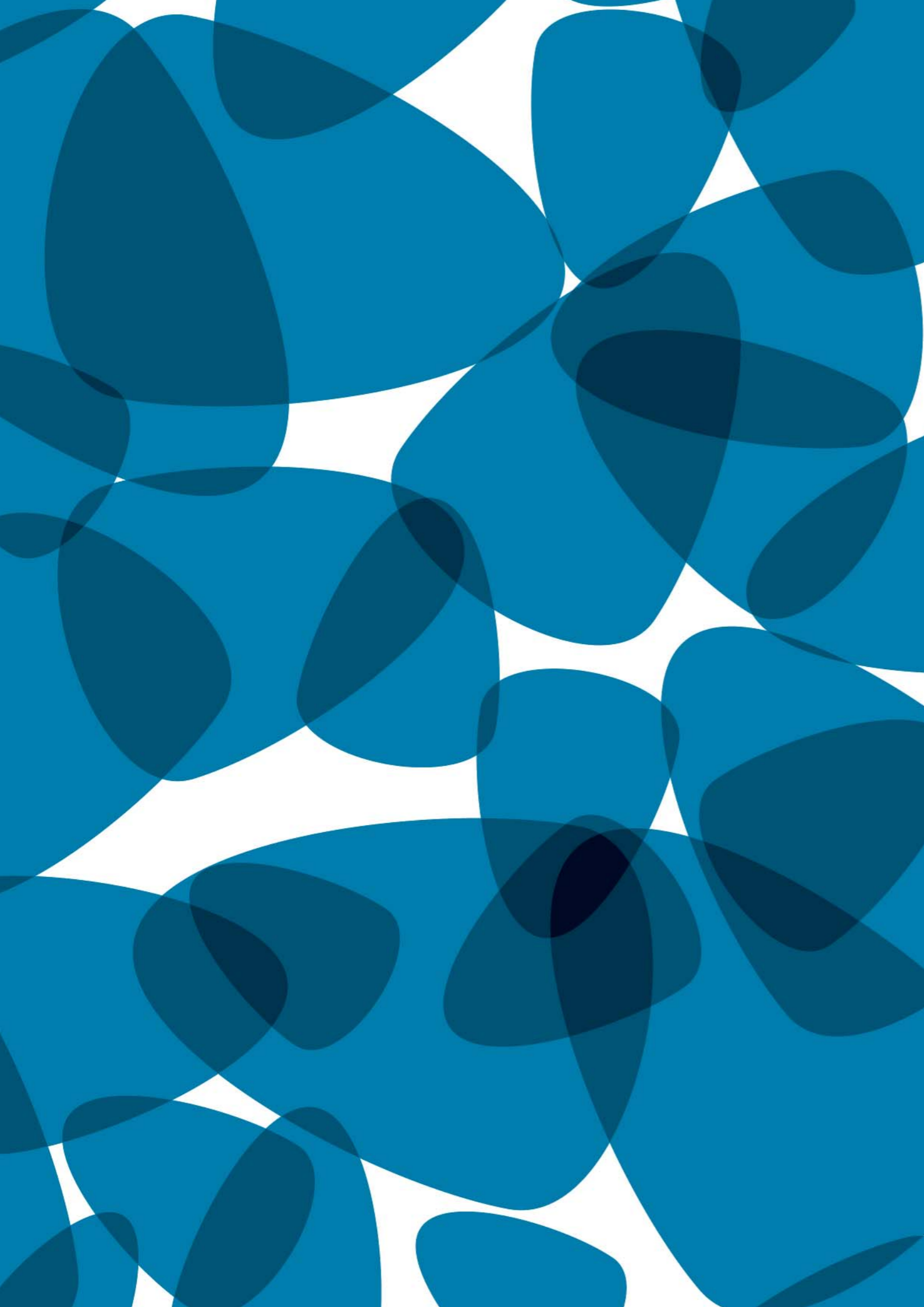
Gelderland & Overijssel
Gebundelde Innovatiekracht
Jaarverslag **2014**

Europese Unie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Hier wordt geïnvesteerd in uw toekomst!

Gelderland & Overijssel
Gebundelde Innovatiekracht
Jaarverslag **2014**

Operationeel Programma EFRO 2007-2013
Regio Oost-Nederland

Inhoudsopgave

VOORWOORD

5

1. INLEIDING

7

1.1	Verantwoording en leeswijzer	7
1.2	Doelstellingen, strategie en sociaaleconomische ontwikkelingen	8
1.3	Sociaaleconomische ontwikkeling in Nederland	8
1.4	De sociaaleconomische ontwikkeling in Oost-Nederland	11
1.5	Organisatie	13

2. ALGEMENE VOORTGANG VAN DE UITVOERING VAN HET GO-PROGRAMMA

17

2.1	Resultaten en voortgangsanalyse	17
2.1.1	Financiële voortgang	18
2.1.1.1	Effecten van het programma op de regionale economische ontwikkeling	21
2.1.2	Financiële informatie	27
2.1.3	N+2	27
2.1.4	Informatie over de uitsplitsing van het gebruik van de fondsen	28
2.1.5	Bijstand per doelgroep	31
2.1.6	Terugbetaalde of opnieuw gebruikte bijstand	31
2.2	Informatie over de inachtneming van de communautaire wetgeving	31
2.3	Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	31
2.4	Duurzaamheid	32
2.5	Wijzigingen in verband met de uitvoering van het Operationeel Programma	32
2.6	Belangrijke wijziging als bedoeld in artikel 57 (EG) Nr. 1083/2006	32
2.7	Complementariteit met andere instrumenten	32
2.8	Toezichtregelingen	33
2.9	Systeemaudit en projectaudits 2013-2014	34

<i>Intermezzo: Plasma geactiveerd water</i>	35
---	----

3.

UITVOERING NAAR PRIORITEIT

39

3.1	Prioriteit-1: Versterken innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap	39
3.1.1	Prioriteit-1: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse	39
3.1.2	Prioriteit-1: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	41
3.2	Prioriteit-2 Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken	43
3.2.1	Prioriteit-2: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse	44
3.2.2	Prioriteit-2: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	48
3.3	Prioriteit-3: Versterken aantrekkelijkheid steden	50
3.3.2	Prioriteit-3: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen	52

<i>Intermezzo: Electro Dynamische Fragmentatie; een moderne Steen der Wijzen</i>	56
--	----

4.

EFRO-/CF-PROGRAMMA'S: GROTE PROJECTEN

59

5.

TECHNISCHE BIJSTAND

61

5.1	Op te leveren instrumenten	62
-----	----------------------------	----

<i>Intermezzo: Kennis, kunde, kassa; de revolverende fondsen van PPM Oost</i>	65
---	----

6.

VOORLICHTING EN PUBLICITEIT

69

6.1	Externe communicatie	69
6.2	Interne communicatie	74
6.3	Indicatoren voor evaluatie Operationeel Programma Oost	75
6.4	Kosten communicatie	76

<i>Intermezzo: Kazerne wordt culturele broedplaats</i>	77
--	----

BIJLAGEN

80

Bijlage 1:	Categorisering van de bijstand uit het GO-Programma	80
Bijlage 2:	Financiële informatie GO-Programma	82
Bijlage 3:	Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie in 2014	83
Bijlage 4:	Overzichten beschikte projecten 2014 GO-Programma	90
Bijlage 5:	Organisatie GO-Programma	93
Bijlage 6:	Leden Comité van Toezicht en Stuurgroepen (op 31 december 2014)	94

Noten	95
-------	----

Colofon	96
---------	----

Voorwoord

In het jaar 2014 liep het GO-Programma 2007 – 2013 ten einde. Maar dat betekende zeker geen einde aan de bedrijvigheid. Veel projecten waren (en zijn) nog volop in uitvoering en we hebben nog een flink aantal nieuwe projecten een financiële zet kunnen geven. Pas als al die projecten zijn afgerond, kunnen we een eindoordeel vellen over de resultaten van zeven jaar innovatie-ondersteuning door het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Toch kunnen we de voorzichtige conclusie trekken dat het programma zeer succesvol is verlopen. Waar we eerst verwachten dat we met de inzet van 164 miljoen Europees geld in totaal € 363 miljoen zouden gaan investeren, is dat uiteindelijk meer dan € 550 miljoen geworden. Dit is te danken aan het feit dat lokale overheden maar vooral ook de private partijen flink aan het programma hebben bijgedragen. Een prestatie van formaat.

Elke euro uit Europa is in Oost-Nederland dus uiteindelijk verdriedubbeld. Ondanks de economisch moeilijke tijden is er kennelijk volop behoefte om te investeren in sectoren met een hoog innovatief gehalte.

Ik ben trots om te zien wat er in Oost-Nederland allemaal is bereikt. Bijvoorbeeld het project *Gelderland voor innovatie* waarbij aan ruim 60 bedrijven een innovatiekrediet is verleend van in totaal ruim 4 miljoen. Dit succes heeft de provincie Gelderland doen besluiten om een vervolgprijs te financieren met gelijksoortige doelen, met een bedrag van € 10.650.000. Ook de provincie Overijssel heeft 4,5 miljoen beschikbaar gesteld voor een vergelijkbaar instrument.

Het project *Innovatiefonds Oost-Nederland* wil de innovatiekracht en de concurrentiepositie van het MKB versterken. Dat doen ze door risicokapitaal te verstrekken aan startende en jonge innovatieve ondernemingen. Vooral binnen de thema's Food, Health en Technology hebben ze hiermee successen geboekt. Het project heeft tot nu toe 126% van de begrote middelen door middel van participaties uitgezet bij 33 MKB-bedrijven.

Behalve het stimuleren van innovatie en ondernemerschap, zetten we de EFRO-gelden ook in om de bereikbaarheid en mobiliteit te verbeteren. Ook dat zijn randvoorwaarden voor economische groei. Een goed voorbeeld hiervan is de aanpak van de Burgemeester Roelenweg in Zwolle. Dankzij een grondige reconstructie is de Zwolse binnenstad nu beter en veiliger bereikbaar voor fiets, auto en bus.

In zo'n laatste jaar werken we toe naar een evaluatie. In dat kader heeft een van de stuurgroepen haar leerervaringen gepresenteerd. De belangrijkste aandachtspunten zijn:

- de business case. Het is van belang dat er een goede business-case is bij de beoordeling van de projecten. Immers, zo wordt naast kennis en kunde ook 'kassa' duidelijk en daarmee ook direct de haalbaarheid van het project.
- administratieve lasten. Een juiste beschrijving over patentering, financiering, marktontwikkeling et cetera is van wezenlijk belang voor een goede afweging bij het toekennen van de subsidie. Veelal blijkt dat door gebrek aan aandacht of kennis over subsidiabiliteitsvoorwaarden de doorlooptijd van een project of de innovatie onder druk kan komen te staan.
- werkgelegenheid. Werkgelegenheid is een indicator van het programma. Uit de ingediende en uitgevoerde projecten blijkt dat innovatie in eerste instantie leidt tot het behoud van werkgelegenheid en een positieve bijdrage levert in de concurrentiepositie.

Lessen die we meenemen in de nieuwe planperiode.

In 2014 heeft het GO-Programma laten zien een belangrijk instrument te zijn in de regionaal-economische structuurversterking in Oost-Nederland. Ik ben verheugd met de staat waarin mijn voorganger Annemieke Traag het programma aan mij nalaat en zie er naar uit om komend jaar het programma goed af te ronden.

In 2015 gaan we verder met het uitvoeren van de laatste projecten. Inmiddels is het nieuwe OP-Oost programma 2014-2020 al van start gegaan en blijven we wat mij betreft doorgaan met flink werken aan het behouden en versterken van onze positie als toonaangevende regio binnen Europa.

Ik heb er veel vertrouwen in en dank iedereen die de afgelopen jaren een inspanning heeft geleverd.

*Dr. Michiel Scheffer
Voorzitter Comité van Toezicht
GO-Programma
Gedeputeerde Provincie Gelderland*

1. Inleiding

1.1 Verantwoording en leeswijzer

Dit is het achtste jaarverslag over de uitvoering van het programma *GO, Gelderland & Overijssel, gebundelde innovatiekracht* (Operationeel Programma EFRO 2007-2013, Regio Oost-Nederland). Wij duiden het programma in dit jaarverslag aan als het GO-Programma. Het jaarverslag is opgesteld onder verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit Oost-Nederland, het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland, conform de eisen van de Europese Commissie. Deze zijn neergelegd in artikel 67 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006 en de Uitvoeringsverordening (EG) Nr. 1828/2006. Het jaarverslag is met inbreng van alle partners in het GO-Programma tot stand gekomen.

De hoofddoelstelling van het GO-Programma is het ontwikkelen van Oost-Nederland tot een toonaangevende Europese innovatieve regio. Het GO-Programma is een gezamenlijk programma van de provincies Gelderland en Overijssel, en de vijf stedelijke netwerken in deze regio: Stadsregio Arnhem Nijmegen, Netwerkstad Twente, Zwolle-Kampen Netwerkstad, Regio De Vallei en de Stedendriehoek. Het programma wordt op het grondgebied van de provincies Gelderland en Overijssel uitgevoerd onder de titel: *GO Gelderland & Overijssel, Gebundelde Innovatiekracht*, kortheidshalve meestal aangeduid als het GO-Programma.

De Europese Commissie ondersteunt het GO-Programma vanuit het Europese Fonds voor de Regionale Ontwikkeling (EFRO). Dit fonds is één van de instrumenten die de Europese Commissie inzet om daarmee de doelstelling van de Europese Unie, om de meest welvarende en competitieve regio ter wereld te worden, te behalen.

Het jaarverslag is een basisdocument voor het beheer van het Operationeel Programma:

- het geeft inzage in de uitvoering van het programma en de interactie tussen de Europese Commissie en Managementautoriteit;

- het is een discussiedocument voor het Comité van Toezicht;
- het is de hoofdbron van informatie over het programma en als dusdanig een discussiestuk voor de jaarlijkse vergadering met de Europese Commissie, Managementautoriteit en lidstaat;
- het is een voorwaarde voor tussentijdse betalingen van de Europese Commissie.

Het jaarverslag 2014 is via een schriftelijke ronde op 29 mei 2015 door het Comité van Toezicht goedgekeurd en vervolgens conform artikel 67 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006 aan de Europese Commissie aangeboden. Het verslag wordt elektronisch verstuurd naar de Europese Commissie via het SFC 2007 systeem. Het wordt ook geplaatst op de website van het GO-Programma www.go-oostnederland.eu.

Leeswijzer

Hoofdstuk 1 beschrijft de doelstellingen en strategie en de sociaal-economische ontwikkeling in (Oost) Nederland. Hier wordt ook de organisatie en de uitvoering in 2014 beschreven.

Hoofdstuk 2 geeft de algemene voortgang van het GO-Programma weer, waaronder de materiële en de financiële ontwikkeling.

Hoofdstuk 3 beschrijft de uitvoering per inhoudelijke Prioriteit.

In hoofdstuk 4 wordt verklaard waarom er geen grote projecten zijn.

In hoofdstuk 5 staan de gegevens over Prioriteit-4, Technische Bijstand.

Hoofdstuk 6 behandelt de communicatie over het GO-Programma en wordt de keuze en inzet van communicatiemiddelen toegelicht, waarbij wordt ingegaan op de voortgang van het communicatieplan, de aandacht voor EFRO en de relaties binnen het GO-Programma.

In hoofdstuk 7 wordt een doorkijk gegeven naar de resultaten van het lopende programma

Het meeste cijfermatige materiaal over het GO-Programma en van de sociaal-economische indicatoren is opgenomen in de bijlagen.

1.2 Doelstellingen, strategie en sociaaleconomische ontwikkelingen

De Oost-Nederlandse Food-, Health- en Technology Valleys en de Triangle zijn de drijvende krachten voor de ontwikkeling van de kenniseconomie in de regio. Zij vormen het fundament van het GO-Programma. Daarnaast is volop ruimte voor nieuwe, opkomende kennisclusters. In de loop van het programma zijn steeds meer projecten tot stand gekomen waarbij partners uit de verschillende Valleys met elkaar samenwerken. Oost-Nederland loopt voorop als het gaat om kennis en innovatie en is aangemerkt als nationale innovatieregio. Het GO-Programma is opgezet om deze positie verder te versterken en uit te breiden.

Oost-Nederland heeft de potentie om door te groeien tot een Europese innovatieve topregio. Hiervoor moeten de sterke punten van de regionale (kennis)economie worden benut en mogelijke knelpunten omgebogen in nieuwe kansen. Het Operationeel Programma van het GO-Programma heeft een duidelijke focus zowel in maatregelen als in financiële inzet op de versterking van de kenniseconomie en innovatiekracht.

De prioriteiten van de Nederlandse EFRO Operationele Programma's zijn uitgewerkt in vier subdoelstellingen: Het versterken van de kenniseconomie en het regionale innovatieve vermogen door het benutten en versterken van de aanwezige kennisclusters; Het versterken van de concurrentiepositie van het bedrijfsleven, het stimuleren van ondernemerschap en het creëren van duurzame werkgelegenheid; Het vergroten van de aantrekkelijkheid en de leefbaarheid van Oost-Nederland, in het bijzonder van de stedelijke netwerken; Het versterken van de sociaaleconomische attractiviteit van de stedelijke gebieden.

Voor de realisatie van de hoofddoelstelling en de subdoelstellingen van het programma worden activiteiten ontwikkeld in drie Prioriteiten en vijf maatregelen:

- **Prioriteit-1: Kenniseconomie, ondernemerschap en innovatie**
 - Maatregel 1.1: Versterking kennisclusters Voeding, Gezondheid en Technologie
 - Maatregel 1.2: Versterken innovatiekracht en concurrentiepositie bedrijfsleven.
- **Prioriteit-2: Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken**

- Maatregel 2.1: Verbeteren bereikbaarheid en mobiliteit
- Maatregel 2.2: Vergroten kwaliteit werk- en leefomgeving
- **Prioriteit-3: Attractieve steden**
 - Maatregel 3.1: Integrale wijkaanpak
- **Prioriteit-4: Technische bijstand**
 - Dit punt is opgenomen in het programma om een effectieve en efficiënte uitvoering van het programma te garanderen.

Een set van indicatoren (zie tabel 2.2) die op nationaal niveau tot stand is gekomen, wordt gebruikt als basis voor de programmamonitoring.

Op Europees niveau zijn de horizontale beleidsprioriteiten 'gelijke kansen voor mannen en vrouwen' en 'milieu en duurzaamheid' al sinds lange tijd prioriteit. Het GO-Programma heeft ervoor gekozen deze thema's onderdeel te laten zijn van de voorbereiding en uitwerking van alle projecten en hiervoor geen aparte prioriteiten te benoemen. In 2011 heeft het Comité van Toezicht met een notitie van het programmasecretariaat van gedachten gewisseld over het thema duurzaamheid. In 2012 is aan het Comité van Toezicht een overzicht gepresenteerd van de score van alle projecten op duurzaamheid. In 2013 is met aanvragers overlegd over de bijdrage aan duurzaamheid en gelijke kansen. Dit is een blijvend thema waaraan ook in 2014 aandacht is besteed. In de projectbeschrijvingen wordt op deze aspecten nadrukkelijk ingegaan.

1.3 Sociaaleconomische ontwikkeling in Nederland

Groei 0,9% over heel 2014

Over het hele jaar 2014 is de omvang van de Nederlandse economie met 0,9% gegroeid ten opzichte van een jaar eerder. In het eerste kwartaal van 2014 was er nog sprake van een daling van de groei, toe te schrijven aan de zachte winter, waardoor er minder aardgas werd geproduceerd, maar dit werd ruimschoots gecompenseerd door de volgende kwartalen met groei, waarbij vooral het laatste kwartaal opviel. In dit kwartaal was de groei 0,5%. Dat is iets sterker dan in het derde kwartaal van 2014. In die periode groeide de economie met 0,2% in omvang.

Er werd 4 procent meer uitgevoerd en ook 4 procent meer ingevoerd. Ook werd er 3,4 procent meer geïnvesteerd.

Tabel 1.1: Kerncijfers sociaaleconomische situatie Nederland 2008-2013*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mutatie BBp	1,8%	-3,7%	1,5%	0,9%	-1,2%	-0,80%
Arbeidsparticipatie	70,9%	71,2%	71,0%	71,1%	71,8%	72,10%
Werkloosheidspercentage	3,8%	4,8%	5,4%	5,4%	6,4%	8,30%
Ontwikkeling productie**	1,5%	-9,2%	-6,9%	3,5%	-0,5%	

Bron: CBS, 2013/2014

* De cijfers over 2014 worden pas medio 2015 door het CBS bekendgemaakt. Er is een afwijking met het jaarverslag 2013 omdat de cijfers pas na 4 jaar definitief zijn. Dit maakt het onmogelijk om een vergelijking met eerdere jaarverslagen te maken

** De cijfers over de ontwikkeling van de productie ontbreken vanaf 2013 omdat deze cijfers nog niet beschikbaar zijn.

De consumptie door huishoudens was 0,1 procent hoger, een kleine groei. De consumptie door de overheid daalde licht met 0,3 procent. Gemiddeld over heel 2014 waren er 37 duizend werknemersbanen minder dan in 2013, maar er waren 20 duizend banen van zelfstandigen meer.

Na twee jaren van krimp zet het gematigd economisch herstel, dat halverwege 2013 in Nederland begon, voorzichtig door. In vergelijking met het vierde kwartaal van 2013 is de omvang van de economie in 2014 1% groter. De investeringen in vaste activa waren in alle kwartalen hoger dan een jaar eerder, met een totale groei van 3,4%. Er werd meer geïnvesteerd in bedrijfsgebouwen, in machines en installaties en in software. De investeringen in bedrijfswagens liep daarentegen terug. Dit kwam onder meer omdat in 2013 extra veel auto's zijn aangeschaft vanwege fiscale veranderingen per 1 januari 2014 waardoor auto's duurder zijn geworden. De investeringsgroei was vooral zichtbaar bij gebouwen en woningen. In het laatste kwartaal van 2014 stegen de investeringen in woningen doordat de verruimde regeling voor belastingvrij schenken op 31 december 2014 ten einde liep. Maar ook zonder deze stimulans lijkt er sprake van een opgaande lijn.

Over het hele jaar genomen groeide de import en de export beiden met 4 procent ten opzichte van een jaar eerder. De uitvoer van Nederlandse goederen was 3,1 procent hoger, de wederuitvoer (goederen die worden ingevoerd en na een kleine bewerking Nederland weer verlaten) 4,6 procent. De buitenlandse handel was zo goed voor 0,4 procentpunt van de economische groei in 2014 van totaal 0,9 procent. Met name de uitvoer van belangrijke exportproducten als machines, apparaten en chemische producten was in

2014 veel groter dan een jaar eerder. De uitvoer van aardolieproducten en delfstoffen groeide echter niet. De export van aardgas werd gedrukt door het relatief warme eerste kwartaal in de ons omringende landen. Er werd in 2014 ook meer ingevoerd, de invoer groeide met 4 procent.

Consumptie door huishoudens stijgt licht

Consumenten hebben in het vierde kwartaal van 2014 meer besteed dan in het vierde kwartaal van 2013. De groei van de consumptie door huishoudens kwam in 2014 uit op 0,1 procent. Daarmee kwam een einde aan twee jaar van krimp van de economie. De consumptie van goederen en diensten nam toe. Consumenten schaften voor het eerst sinds lange tijd weer meer duurzame consumptiegoederen aan, vooral elektronica en meubels. Ook consumeerde ze meer in de horeca dan in 2013. De consumptie door de overheid kromp in 2014 daarentegen voor het vierde jaar op een rij. De krimp is in 2014 wel meer afgevlakt, in 2014 kwam de krimp uit op 0,3 procent. Dat is evenals in 2013 in 2014 toe te schrijven aan de teruggelopen uitgaven van het openbaar bestuur.

De toegevoegde waarde van de industrie was in het vierde kwartaal 4,3% hoger dan een jaar eerder, de toegevoegde waarde van de commerciële dienstverlening was 3,4% hoger. De toegevoegde waarde van de bouw is met 1,4% gestegen. De toegevoegde waarde van de landbouw is in 2014 met 3,1% gestegen. De grootste daling was waar te nemen bij de delfstoffenwinning. Deze daalde met ruim 23,3%.

De werkgelegenheid trok in de loop van 2014 iets aan. Desondanks waren er in 2014 gemiddeld 17.000 banen minder dan een jaar eerder. Het banenverlies was daarmee per saldo veel geringer dan in de jaren 2013 en 2012. Bovendien begon het aantal banen vanaf het tweede kwartaal van 2014 op te lopen. Het banenverlies betrof uitsluitend werknemers. Er waren 37 duizend werknemersbanen minder dan een jaar eerder, maar er kwamen 20.000 banen van zelfstandigen bij. Hiermee zette een al langer bestaande trend door. Het aantal banen in de zorg nam, net als in 2013, in 2014 af met 28.000 banen. Vóór 2013 was de zorgsector jarenlang een belangrijke

banenmotor in Nederland. Ook in de bouwnijverheid was het banenverlies aanzienlijk, ten opzichte van 2013 waren er 21.000 banen minder.

De Nederlandse economie is weer groeiende en dat is ook te merken aan het vertrouwen in de economie. Zowel het vertrouwen van consumenten als van producenten lag in 2014 hoger dan in 2013. Halverwege het jaar waren er bijna net zoveel consumenten positief als negatief gestemd over de economie en hun financiële situatie. Het consumentenvertrouwen kwam eind 2014 uit op -7 (ter vergelijking: in december 2013 was het

consumentenvertrouwen nog -39). Het vertrouwensniveau was daarmee vergelijkbaar met dat van het niveau begin 2011. Het producentenvertrouwen werd eind 2013, voor het eerst sinds 2011 weer positief en dit steeg verder in het verslagjaar tot 3,4 procent. Dat het vertrouwen van industriële producenten de laatste twee jaar is toegenomen, is in lijn met de toegevoegde waarde van de industrie. Deze groeit sinds het derde kwartaal van 2013. Ook is de bezettingsgraad van de industrie in 2014 voor het derde jaar op een rij gestegen. In 2013 was deze gemiddeld 79,6%, in 2014 gemiddeld 80,4%. Ondank alles daalde de koopkracht van de Nederlanders in 2014 verder met 0,5%. De inflatie daarentegen was in 2014 historisch laag. Was in 2013 de inflatie nog 2,5%, in 2014 bedroeg de inflatie volgens de consumentenprijsindex gemiddeld 1%. Diensten stegen in 2014 minder in prijs dan een jaar eerder en goederen werden in 2014 gemiddeld zelfs goedkoper.

van 2014 aantrok, waren er gemiddeld opnieuw minder mensen met betaald werk dan in het voorafgaande jaar. Dat kwam doordat het aantal werkenden gedurende 2013 sterk afnam en begin 2014 uitkwam op het laagste niveau sinds 2008. Eind 2014 behoorden 8.214.000 mensen tot de werkzame beroepsbevolking in Nederland. De afgelopen jaren is het aandeel zelfstandigen en flexwerkers in de werkzame beroepsbevolking voortdurend gestegen. Deze ontwikkeling heeft zich ook in 2014 voortgezet. In 2014 kwamen er ruim 30 duizend zelfstandigen zonder personeel bij. Het aantal werknemers met een flexibele arbeidsrelatie steeg met bijna 40 duizend.

In het vorige jaarverslag is geconstateerd dat er in de afgelopen jaren een verschuiving is opgetreden in de uitkeringen. Deze trend is ook in 2014 zichtbaar. Het aantal bijstandsontvangers is in 2014 verder opgelopen met 22.000 en het aantal personen met een WW-uitkering tot 6.000 ten opzichte van 2013. Terwijl het aantal personen met een arbeidsongeschiktheidsuitkering vrijwel constant is gebleven en het aantal personen met vroegpensioen is gedaald. Deze ontwikkeling zal in de komende jaren doorgaan. Ouderen -zowel mannen als vrouwen- zullen langer blijven werken. Ook zullen ouderen steeds minder gebruik maken van uitkeringen voor vervroegd uitreden.

Werkgelegenheidsontwikkeling belangrijkste sectoren in Oost-Nederland (1999-2014)

In Nederland zijn er in 2014 totaal 7.945.000 arbeidsplaatsen. Daarvan bevindt 19% zich in Oost-Nederland, namelijk 1.505.700 arbeidsplaatsen. Deze arbeidsplaatsen zijn vooral te vinden in drie belangrijke sectoren voor Oost-Nederland: de commerciële dienstverlening, de niet-commerciële dienstverlening en de industrie.

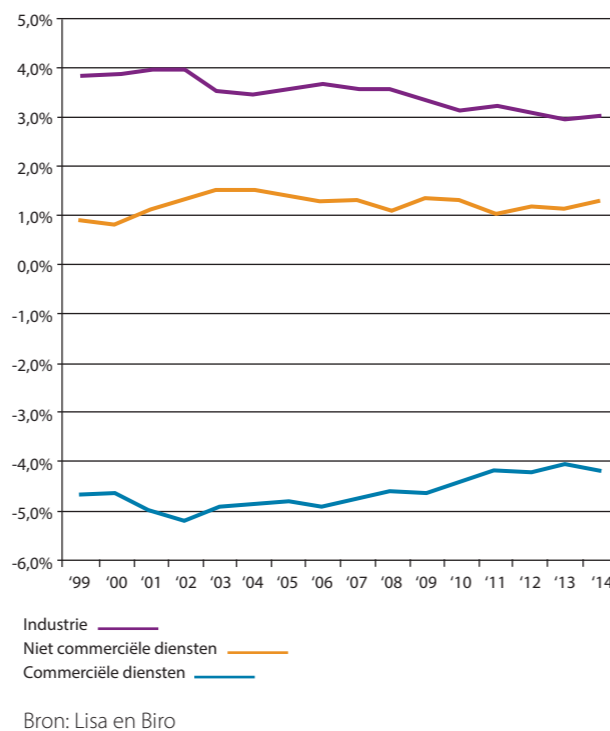
De commerciële dienstverlening is, met 43,8 % van de werkgelegenheid in 2014, de grootste sector in Oost-Nederland. Vergeleken met Nederland is de werkgelegenheid in deze sector in Oost-Nederland in 2014 4,2 % minder dan je zou verwachten. In 1999 was dit verschil nog 4,7 %. De ontwikkeling over de laatste 15 jaar toont aan dat het verschil met Nederland kleiner is geworden en dat het aantal arbeidsplaatsen in deze sector in Oost-Nederland toeneemt.

De sector niet-commerciële dienstverlening is met 34 % van de werkgelegenheid in 2014 de tweede sector in Oost-Nederland. De werkgelegenheid in niet-commerciële dienstverlening is met 1,3 % meer vertegenwoordigd in de regio dan in Nederland. De laatste 15 jaar is dat niet noemenswaardig veranderd.

In 2014 bevindt 19 % procent van de werkgelegenheid in Oost-Nederland zich in de sector industrie. In 1999 was dit percentage nog 25,2 %. Hiermee is het belang van de sector industrie in de werkgelegenheid in Oost-Nederland

de afgelopen 15 jaar sterk gedaald. De werkgelegenheid in de sector is echter wel groter dan gemiddeld vergeleken met Nederland, al is dit verschil de afgelopen jaar wel minder geworden. Het aantal arbeidsplaatsen in de industrie is in 2014 2,9 % hoger ten opzichte van Nederland. In 1999 was het verschil nog 3,8 %.

Grafiek 1.2: Procentueel verschil in sectorale werkgelegenheid tussen Oost-Nederland en Nederland

Stijging kortdurende werkloosheid vlakt af, langdurige werkloosheid neemt toe

In december 2014 waren er gemiddeld 660.000 geregistreerde werklozen, wat neerkomt op 7,4 % van de beroepsbevolking, een verlaging van 8.000 ten opzichte van december 2013. In 2014 waren er 250 duizend mensen een jaar of langer werkloos, een toename van 46.000 ten opzichte van het jaar 2013. Zo veel zijn het er deze eeuw nog niet geweest.

In het begin van de programmaperiode 2007-2013 was in Nederland aanvankelijk nog sprake van een lichte toename van het totaal aantal werkenden. Na 2011 zet de daling in en hoewel de werkgelegenheid in de loop

1.4 De sociaaleconomische ontwikkeling in Oost-Nederland

De economische ontwikkeling in Oost-Nederland komt grotendeels overeen met die van Nederland als geheel. In het verslagjaar was, net als in 2013, ook in 2014 sprake

Tabel 1.2: Kerncijfers sociaaleconomische situatie Oost-Nederland 2008-2013*

	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mutatie BBp	2,1%	-3,3%	0,7%	1,3%	-1,6%	-1,30%
Arbeidsparticipatie	71,1%	70,9%	70,9%	71,2%	71,4%	72,30%
Werkloosheidspercentage	3,9%	4,6%	5,2%	5,2%	6,2%	8,30%
Ontwikkeling productie**	1,0%	-8,4%	7,3%			

Bron: CBS, 2013/2014

* De cijfers over 2014 worden pas medio 2015 door het CBS bekendgemaakt. Er is een afwijking met het jaarverslag 2013 omdat de cijfers pas na 4 jaar definitief zijn. Dit maakt het onmogelijk om een vergelijking met eerdere jaarverslagen te maken

** De cijfers over de ontwikkeling van de productie ontbreken vanaf 2011 omdat deze cijfers nog niet beschikbaar zijn.

van een daling in het aantal banen. Voor deze paragraaf is gebruik gemaakt van de eerste cijfers over het jaar 2014 voor Gelderland en Overijssel. De cijfers komen uit de Provinciale Werkgelegenheids Enquête Gelderland (PWE-Gelderland, 2014) en uit het BIRO en LISA bestand, het landelijk databestand met gegevens over alle vestigingen in Nederland waar betaalde arbeid wordt verricht. De cijfers over 2014 sluiten niet aan bij de cijfers in het jaarverslag 2013 omdat deze cijfers continu worden bijgesteld. Eventueel geconstateerde fouten, omissies en dubbelstellingen worden met terugwerkende kracht doorgevoerd. Het is daarom niet mogelijk om de cijfers van het jaarverslag 2013 aan te laten sluiten met het jaarverslag 2014.

Nog steeds dalend aantal banen

Op 1 april 2014 waren in Gelderland 968.880 mensen werkzaam. Dat waren er 12.000 minder dan in 2013. De afname van het aantal banen (-1,2%) ligt daarmee op ongeveer hetzelfde niveau als vorig jaar (-1,43%). Was er in de eerste jaren van de crises nog sprake van een stabilisatie van de werkgelegenheid, sinds 2012 is er sprake van een afname van het aantal banen. Dit komt overeen met de landelijke trend. Ter vergelijking: in 2014 is de werkgelegenheid in Nederland met (-1,1%) afgenomen.

In 2014 werd 55% van alle banen in Gelderland vervuld door mannen en 45% door vrouwen. Van de 12.000 banen die verloren zijn gegaan komt 60% voor rekening van vrouwen (7.000 banen). Het zijn vooral banen in de gezondheidszorg en de zakelijke dienstverlening waar vrouwen zijn uitgestroomd. Mannen verloren vooral hun baan in de sectoren landbouw, bouwnijverheid, nutsbedrijven en vervoersector.

In 2014 waren in Overijssel 536.825 mensen werkzaam. In 2013 daalde in Overijssel het aantal banen van 5546.095 in 2012 naar 540.281 in 2013 (- 1,06%). In 2014 daalde het aantal banen in Overijssel met 3.456 verder naar 536.825 (-0,6%).

In 2014 werd 55% van alle banen in Overijssel vervuld door mannen en 45% door vrouwen (idem Gelderland). Van de 3.456 banen die verloren zijn gegaan komt 33% voor rekening van vrouwen (1.300 banen). Het zijn vooral banen in de gezondheidszorg en de zakelijke dienstverlening waar vrouwen zijn uitgestroomd. Mannen verloren vooral hun baan in de sectoren industrie, bouwnijverheid en onderwijs.

Werkgelegenheid per sector

De werkgelegenheidsontwikkeling in Oost-Nederland verschilde per sector. Het banenverlies heeft zich in Gelderland voorgedaan in vrijwel alle sectoren. Opvallend zijn het grote banenverlies in de gezondheidszorg (-3.300), zakelijke dienstverlening (-2.300), bouw (-2.200), de landbouw (-1.600) en vervoerssector (-1.200). In absolute termen wat minder maar procentueel aanzienlijk, verloren ook de nutssector (-7,0%) en de financiële sector (-3,8%) banen. Lichtpunt is de stabilisatie bij de industrie; voor het eerste sinds jaren is er geen sprake van afname van de werkgelegenheid maar zelfs een zeer bescheiden groei (300). Ook het onderwijs groeide licht met 420 banen.

In Overijssel hadden vooral de sectoren industrie (-1.370), bouw (-1.040) en vervoer (-780) te maken met een daling van het aantal banen. Dit treft niet alle sectoren: in Overijssel nam de werkgelegenheid toe in de sector groot- en detailhandel; reparatie van auto's (+1.790) en in de logies-, maaltijd en drankverstrekkingssector (+480).

In 2014 liep in Oost-Nederland het werkloosheidspercentage verder op naar 8,30%, gelijk aan het landelijk werkloosheidspercentage.

Groeiend aantal bedrijven

De werkgelegenheid mag dan dalen, het aantal bedrijven in Gelderland blijft groeien. Gelderland telt inmiddels in 2014 166.000 bedrijven. In 2014 is dit aantal gegroeid met 4.600. De groei in 2014 is hoger dan de groei in 2013 (4.300). De groei van het aantal bedrijven zit vooral bij de zakelijke/overige dienstverlening, gezondheidszorg en de bouw. Afname van het aantal bedrijven is zichtbaar bij de landbouw, overheid en financiële sector. Daarnaast blijkt de groei van het aantal bedrijven vrijwel geheel toe te schrijven aan de toename van het aantal eenmansbedrijven, veelal ZZP-ers. Eenmansbedrijven maken in 2014 2/3e deel uit van de totale populatie van bedrijven in Gelderland.

In Overijssel groeide het aantal bedrijven van 73.800 in 2012 naar 76.680 in 2014. De groei van het aantal bedrijven in Overijssel zit vooral bij de zakelijke/overige dienstverlening en de gezondheidszorg. Totaal telt Oost-Nederland in 2014 krap 243.000 bedrijven.

Bijdrage GO-Programma aan regionaal-economische ontwikkeling

Het GO-Programma beoogt onder andere de werkgelegenheid in innovatieve bedrijvigheid te

bevorderen, (het ondernemerschap van) startende en kleine bedrijven te ondersteunen en de bereikbaarheid van bedrijventerreinen te verbeteren. Op het totaal aan arbeidsplaatsen in Oost-Nederland van ruim 1.505.700 (LISA/BIRO, 2014) is het aantal van 2.175 nieuwe arbeidsplaatsen dat het GO-EFRO tracht te realiseren slechts 0,14 procent. Op basis van de nu bekende cijfers zullen dankzij het programma meer arbeidsplaatsen worden gerealiseerd, maar het uiteindelijke effect op het totaal blijft beperkt.

In de sectoren Hightech, Materialen en Chemie wordt de bedrijvigheid hoger, vooral als het gaat om innovatieve bedrijvigheid, netwerkvorming en bereikbaarheid. Daarop ligt in het GO-Programma de focus.

Eenzijds ondersteunt het GO-Programma de ontwikkeling van nieuwe productie in zowel de food-, de health- als de technosector. Hier boekt het programma goede resultaten. Anderzijds cofinanciert het GO-Programma projecten die zijn gericht op het versterken van het ondernemerschap van startende bedrijven. Daarbij gaat het zowel om bedrijven in de sectoren Hightech, Materialen en Chemie (binnen Prioriteit-1), en om startende en kleine bedrijven in wijken van de steden (Prioriteit-3). Het GO-Programma heeft oog voor zowel de werkgelegenheid van hoog-opgeleiden als van lager opgeleiden.

Het GO-Programma is gebaseerd op partnerschap, waardoor cofinanciering mogelijk is. In Prioriteit-1 is dit vooral een partnerschap tussen bedrijven onderling en tussen het bedrijfsleven, onderwijsinstellingen en het ministerie van EZ en de provincies. Dit laatste komt wellicht nog wel het duidelijkst tot uitdrukking in de samenstelling van de stuurgroep voor Prioriteit-1, die adviseert over de cofinanciering van projecten. In Prioriteit-1 worden alleen projecten gefinancierd waarbij sprake is van samenwerking tussen bedrijven. Dat kan een samenwerking zijn tussen MKB-bedrijven, tussen grote bedrijven en MKB-bedrijven maar ook tussen bedrijven en kennisinstellingen.

De bijdrage van het GO-EFRO-programma aan de werkgelegenheid in de innovatieve bedrijven vult nationale initiatieven aan zoals de WBSO (Wet Bevordering Speur- en Ontwikkelingswerk), en provinciale subsidieregelingen en revolverende fondsen, die gefinancierd kunnen worden vanuit de opbrengsten van de verkoop van de energiebedrijven. Daarnaast bieden het 7de Kaderprogramma en ook het Interreg IVA-programma

substantiële bijdragen. Al deze programma's samen bieden voor de op innovatie gerichte bedrijven een wezenlijke bijdrage aan de vergroting van de werkgelegenheid en de groei van de bedrijvigheid. In de eerste jaren van het programma kon het bedrijfsleven ook gebruik maken van de middelen die het programma Pieken in de Delta (van het ministerie van Economische Zaken) bood.

1.5 Organisatie

In bijlage 5 (Organisatie GO-Programma) is de organisatie- en managementstructuur van het GO-Programma weergegeven. Conform de bepalingen van de Algemene Verordening Structuurfondsen worden de verantwoordelijke autoriteiten – Managementautoriteit, Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit – genoemd, inclusief hun taken en bevoegdheden.

De leden van het College van Gedeputeerde Staten van Gelderland vormen samen de Managementautoriteit van het GO-Programma. Zij zijn verantwoordelijk voor het beheer en de uitvoering van het programma en zij nemen besluiten over subsidieaanvragen. De gezamenlijke uitvoering van het programma door de provincies Gelderland en Overijssel is gebaseerd op een convenant, waarin afspraken over inspanningen, prestatieverplichtingen, risico's en verantwoordelijkheid zijn opgenomen. Beide provincies hebben ook afspraken gemaakt met de vijf stedelijke netwerken in hun gebied over de realisatie van projecten binnen de Prioriteiten-2 en -3.

Het Comité van Toezicht houdt toezicht op de effectiviteit en de kwaliteit van de uitvoering van het Operationeel Programma. Het Comité besluit over de algemene strategie en het beleid van het programma en is verantwoordelijk voor het globale toezicht op de uitvoering ervan. Het Comité is samengesteld uit bestuurlijke vertegenwoordigers van de provincies Gelderland en Overijssel, de stedelijke netwerken, de universiteiten, de Sociaal Economische Raad Overijssel, het ministerie van Economische Zaken, een deskundige op het gebied van duurzaamheid en de Coördinator Structuurfondsen Nederland van de Europese Commissie. De voorzitters van de Stuurgroepen nemen deel aan de bijeenkomsten van het Comité van Toezicht.

Comité van Toezicht in 2014

De samenstelling van het Comité van Toezicht onderging enkele wijzigingen:

De heer ing. C.J. van den Bos (SER) is overleden, zijn plaats is overgenomen door de heer drs. D. Melenhorst.

De heer A.M. Hoefsloot (Foodvalley) is opgevolgd door de heer mr. W. Kolf.

De heer drs. N. van den Hove (ministerie van Economische Zaken) is vervangen door mevrouw drs. S. van den Brink.

Het Comité van Toezicht kwam in 2014 eenmaal bijeen in het provinciehuis in Arnhem en eenmaal was er een schriftelijke ronde. Tijdens de vergaderingen zijn de voortgang van het programma, waaronder een toelichting op de drie inhoudelijke prioriteiten en de communicatie, en het jaarverslag behandeld. Specifiek is aandacht besteed aan de afronding van het programma.

De voorzitter van het Comité van Toezicht wordt regelmatig door de programmaleider van de Managementautoriteit geïnformeerd over de voortgang van het GO-Programma. Het Comité van Toezicht wordt in elke vergadering door de beide voorzitters van de stuurgroepen geïnformeerd over de voortgang en de werkzaamheden van de stuurgroepen.

De Stuurgroepen in 2014

Voor de inhoudelijke beoordeling van projecten zijn twee Stuurgroepen ingesteld. Zij adviseren de Managementautoriteit over de inhoudelijke kwaliteit van projecten. Beide Stuurgroepen hebben een onafhankelijke voorzitter en zijn verdeeld naar de inhoudelijke prioriteiten van het GO-Programma.

In de Stuurgroep Prioriteit-1 hebben afgevaardigden van bedrijfsleven en kennisinstellingen zitting. Deze groep van twaalf deskundigen wordt aangevuld met twee vertegenwoordigers van de Managementautoriteit en het ministerie van Economische Zaken. De Stuurgroep Prioriteit-1 kwam in afgeslankte vorm in het verslagjaar drie keer bijeen, plus een schriftelijke beoordelingsronde om ook in de zomerperiode voortgang te kunnen realiseren.

De Stuurgroep Prioriteit-1 besteedt in haar overleggen veel aandacht aan de beoordeling van de ingediende projecten. Het innovatieve karakter wordt getoetst, evenals de mate waarin ze direct bijdragen aan de economische versterking van Oost-Nederland. Om dat zo goed mogelijk te borgen, wordt bij de beoordeling vooral veel waarde gehecht aan het business- en implementatieplan.

De Stuurgroep voor Prioriteit-2 en -3 bestaat uit vertegenwoordigers van de stedelijke netwerken en uit deskundigen op het gebied van verkeer en vervoer, woon- en leefklimaat, bedrijventerreinen en integrale stedelijke ontwikkeling. De Stuurgroep is in het verslagjaar zes keer bij elkaar gekomen.

De Stuurgroep Prioriteit-2 en -3 beoordeelde in haar bijeenkomsten de kwaliteit van de voorgelegde projecten. Ook komt in elke vergadering de voortgang van de nog in te dienen projecten aan de orde. Daarbij geven de Stuurgroepleden elkaar tips en suggesties. In de Stuurgroep komt ook de voortgang van al beschikte projecten aan de orde. In 2014 zijn de lopende projecten gemonitord op eventuele vrijval. Er is gestuurd op herinzet van deze middelen. Deze actie is eind 2014 afgerond en de verwachting is dat de lopende projecten nu conform beschikking zullen worden uitgevoerd.

Gezamenlijk hebben de beide Stuurgroepvoorzitters gesproken met de voorzitter van het Comité van Toezicht, gedeputeerde mevrouw A. Traag, over de voortgang en de organisatie van de Stuurgroepen.

Landelijk overleg en afstemming

Gemiddeld 10 keer per jaar vindt overleg plaats tussen de programmamanagers van de vier Operationele Programma's. In dit landelijk P(rogramma) M(anagers) O(verleg) vindt afstemming en stroomlijning plaats. Ook de Auditautoriteit en de Certificeringsautoriteit sluiten bij dit overleg aan. Het PMO roept werkgroepen in het leven om specifieke zaken op gecoördineerde wijze te organiseren. Voorbeelden daarvan zijn de werkgroep Financiën en de werkgroep Communicatie.

Programmabureau GO-Programma

De dagelijkse coördinatie van het programma ligt bij het programmabureau GO-Programma, uitgevoerd door de afdeling Subsidieverlening van de Provincie Gelderland in nauwe samenwerking met het Expertisecentrum Europa van de provincie Overijssel.

Het programmabureau GO-Programma is verantwoordelijk voor de intake en het gereedmaken voor besluitvorming van de ingediende subsidieaanvragen (financieel-technische en inhoudelijke beoordeling), de controle op de uitvoering van de activiteiten, monitoring en beheer van het programma en de PR en communicatie. Het programmabureau GO-Programma is samengesteld uit medewerkers van de provincies Gelderland en Overijssel, aangevuld met externe financieel-technische en inhoudelijke deskundigen.

De Auditautoriteit (AA) voerde in 2014 systeemaudits en projectaudits uit naar het functioneren van het beheers- en controlesysteem bij de Managementautoriteit Oost-Nederland. De Managementautoriteit heeft ook in 2014 diverse gesprekken gevoerd met de Auditautoriteit over de subsidiabiliteit van kosten en de mate waarin die onderbouwd moeten worden.

De Managementautoriteit hecht aan een hoge kwaliteit van de programma-uitvoering en heeft permanente zorg voor de professionalisering van de organisatie. Dit komt ook tot uiting in de voor 2014 ontvangen hoogste score 1 van de Rijksauditdienst AA. De Managementautoriteit is hiermee wederom bijzonder verguld.

Er is geïnvesteerd in deskundigheidsbevordering van de teamleden en het versterken van de teamvorming. Dit gebeurde onder andere door het bijwonen van inhoudelijk gerelateerde workshops en cursussen. Een aantal teamleden heeft deelgenomen aan een bijeenkomst over accountantscontroles en er zijn kennisdelingsdagen georganiseerd. Periodiek worden binnen het team uitvoeringsvraagstukken behandeld om te waarborgen dat deze op een uniforme wijze worden behandeld. De onderwerpen betreffen onder andere aanbestedingen, staatssteun, berekening uurtarieven, waardering activa en toerekening projectkosten. Dit zorgt voor een klimaat waarin onderlinge inhoudelijke en zinnige discussies gevoerd konden worden, hetgeen de kwaliteit van de uitvoering van het programma ten goede komt.

In 2014 is onder andere aandacht besteed aan de voorbereiding van de afronding van het programma.

Ook in 2014 vond intensief contact plaats met projectuitvoerders, hun financiële medewerkers en accountants, zowel tijdens controles ter plaatse als op verzoek van de projectuitvoerders. Veel vragen worden telefonisch en per mail besproken en beantwoord.

2. Algemene voortgang GO-Programma

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de uitvoering van het GO-Programma voor het verslagjaar 2014. In deze fase van de programmaperiode is een groot aantal projecten afgerond. Andere zijn nog in uitvoering. Het aantal projecten dat in 2014 is beschikbaar en in uitvoering kwam, is klein. Dit jaarverslag besteedt daarom extra aandacht aan afgeronde projecten. Enkele projecten worden uitvoeriger gepresenteerd.

Uitvoerend 2014 waren 236 projectaanvragen ontvangen. Daarvan zijn er 28 weer ingetrokken of niet in behandeling genomen. Acht aanvragen zijn nog in behandeling. Van de 200 gecommitteerde projecten waren er uitvoerend 2014 82 vastgesteld en 118 nog in uitvoering. Een groot deel daarvan verkeert inmiddels in de eindfase.

Volgens de voorgeschreven indeling wordt in dit hoofdstuk een analyse gemaakt van de voortgang van het programma (paragraaf 2.1). In dit hoofdstuk wordt voorts informatie gegeven over de inachtneming van de communautaire wetgeving (2.2), eventuele uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingen (2.3), duurzaamheidseffecten (2.4), wijzigingen in verband met de uitvoering van het Operationeel Programma (2.5) belangrijke wijzigingen zoals bedoeld in art. 57 van Verordening (EG)1083/2006 (2.6), complementariteit met andere EU-instrumenten (2.7), de toezichtregelingen (2.8) en de Systeemaudit en projectaudits 2013 –2014 (2.9).

2.1 Resultaten en voortgangsanalyse

In 2014 is het programma beland in de eindfase. Het committeringsniveau steeg tot boven de 100 procent, veroorzaakt door overcommittering binnen Prioriteit-1, Prioriteit-2 en Prioriteit-3. De steden en samenwerkingsverbanden hebben in 2014 de reeds in 2013 voorbereide projectaanvragen ingediend. Waarbij de overcommittering voor Prioriteit-2 en -3 onder voorbehoud is. Gemeenten en Regio's hebben voor een aantal projecten geanticipeerd op mogelijke vrijval en daarbij op eigen verantwoordelijkheid hoger ingeschreven.

Terugblikkend ging de EFRO-planperiode 2007-2013 in Oost-Nederland in 2008 daadwerkelijk van start met het afgeven van de eerste beschikkingen. In 2009 werden uitvoering en organisatie op grond van de eerste ervaringen verder geprofessionaliseerd en doorontwikkeld. De drie daarop volgende jaren raakte het GO-Programma goed op stoom. De Managementautoriteit faciliteerde het verloop en waarborgde de kwaliteit.

De Managementautoriteit heeft alle vertrouwen in een succesvolle afronding van de huidige planperiode in de resterende programmaperiode tot en met 31 december 2015.

Ook in 2014 besteedde de Managementautoriteit nadrukkelijk aandacht aan de begeleiding, advisering en

monitoring van projecten, informatie over de verantwoording en de voortgang in de Prioriteiten-2 en -3.

A. Begeleiding en advisering van projecten

Eind 2014 was het totaal aan beschikte projecten opgelopen tot 200. Daarvan waren er in voorgaande jaren al 55 afgerond en afgerekend. In 2014 zijn 27 projecten formeel afgerekend. Uitvoerend 2014 waren 118 projecten in uitvoering. Daarvan bevinden zich er steeds meer in de afrondende fase. De afgeronde projecten zijn samen met hun gerealiseerde indicatoren weergegeven in tabel 2.3: Afgeronde projecten in 2014.

De Managementautoriteit besteedde ook in 2014 ruime aandacht aan de ondersteuning van de indieners van projecten. Dat gold zowel voor de laatste aanvragen binnen Prioriteit-1 als voor de laatste aanvragen binnen de Prioriteiten-2 en -3. Projectindieners worden intensief begeleid door de programmamanagers. Vroegtijdige afstemming van een aanvraag met de Managementautoriteit en de beleidsafdeling van de provincie Gelderland dan wel Overijssel, komt de kwaliteit van de definitieve aanvraag ten goede. Dit resulteert in een efficiënte en effectieve indiening en beoordeling van projecten.

Het accent van de werkzaamheden in 2014 lag, naast de afrekeningen en inhoudelijke verantwoording van projecten, ook bij het begeleiden van nieuwe aanvragen. De in 2013 voorbereide aanvragen zijn in 2014 ingediend.

De voortgang van projecten werd in het verslagjaar wederom besproken in de stuurgroepen. Dit betrof zowel al beschikte projecten als projecten die in ontwikkeling waren.

B. Informatie over de verantwoording

In 2014 was het niveau van de bij het programma ingediende rapportages van gedeclareerde kosten hoog, dankzij de goede relatie tussen projectuitvoerders en programmasecretariaat.

Evenals in voorgaande jaren vindt een startgesprek plaats nadat de Managementautoriteit heeft besloten om een EFRO-subsidie te verstrekken. Dit gesprek van het programmabureau GO-Programma met de projectuitvoerders vindt in de regel plaats binnen vier weken na afgifte van de subsidiebeschikking. De voorwaarden van de beschikking worden gedetailleerd toegelicht, er kunnen vragen worden gesteld en onduidelijkheden worden zo tijdig besproken. Tijdens dit gesprek wordt ook een handleiding uitgereikt over het opzetten van een goede administratie. Als sprake is van meerdere projectpartners, adviseert het programmabureau GO-Programma de penvoerder nadrukkelijk om voor dit gesprek alle verantwoordelijken van de projectpartners bijeen te brengen. Tijdens het startgesprek gemaakte afspraken worden schriftelijk vastgelegd en teruggekoppeld.

Ook in de periode hierna is regelmatig contact tussen de projectuitvoerder en het programmabureau. In deze fase ligt het accent op de beoordeling van de ingediende voortgangsrapportages en de einddeclaratie. Uit de reacties van de projectuitvoerders in Oost-Nederland kan worden opgemaakt dat de mate van contact en begeleiding zeer wordt gewaardeerd.

C. Voortgang in de Prioriteiten-2 en -3

In de afgelopen jaren is extra aandacht besteed aan de achterblijvende voortgang van de committeringen binnen de Prioriteiten-2 en -3. De voorzitter van het Comité van Toezicht attendeerde voorjaar 2013 de besturen van de stedelijke netwerken op de noodzaak om vaart te maken met het indienen en uitvoeren van projecten. Gemeenten hebben in 2014 dan ook duidelijk een slag gemaakt: voor Prioriteit-2 en Prioriteit-3 zijn 20 projectaanvragen ontvangen in 2014, waarvan 3 nog in behandeling zijn.

Enkele stedelijke netwerken en steden voerden ook in 2014 kleine wijzigingen door in hun projectenlijsten. Projecten die vooralsnog niet worden uitgevoerd en projecten

waarvan niet zeker is dat deze tijdig kunnen worden gerealiseerd, zijn van de lijst verwijderd. Overgebleven zijn projecten die naar verwachting tijdig worden gerealiseerd. De realisatie van de uitgaven van de projecten in beide Prioriteiten ligt goed op koers. In beide Prioriteiten is voldaan aan de N+2-opgave voor 2014.

2.1.1 Financiële voortgang

In tabel 2.1a en 2.1b is de verdeling weergegeven van de gecommiteerde 'Totale Subsidieabele Projectkosten' (TSK) over de verschillende Prioriteiten ten opzichte van de daadwerkelijk gerealiseerde TSK plus de nog niet vastgestelde projecten. In de kolommen wordt, naast de gecommiteerde EFRO-middelen, weergegeven wat de bijdrage is van de verschillende cofinanciers van het GO-Programma tot en met 2014. De bijdrage per cofinancier wordt vergeleken met de doelstelling voor de totale programmaperiode. Naast de gecommiteerde EFRO-middelen en de doelstelling voor de totale programmaperiode is tevens een kolom opgenomen met de committeringsdoelstelling tot en met 2014.

Zoals uit de tabellen blijkt, is er sprake van overcommittering. Die overcommittering wordt verklaard door het feit dat het GO-Programma maximaal het beschikbare bedrag toekent. Voor zover voor de Prioriteiten-2 en -3 de begrote EFRO bijdrage wordt overschreden, is er sprake van verlening onder voorbehoud. Deze voorbehouden hebben betrekking op onderrealisatie bij andere EFRO projecten onder dezelfde Prioriteit bij de betreffende aanvrager. Waarbij de aanvrager zich garant stelt voor de onder voorbehoud verstrekte bedragen.

Het totaal aan gecommiteerde EFRO-middelen voor het programma bedroeg eind 2014 € 177.975.886. Dit is terug te zien in tabel 2.1a.

Tabel 2.1 wordt, evenals de afgelopen jaren, op twee wijzen gepresenteerd: tabel 2.1a laat de volgens de beschikkingen gecommiteerde bedragen zien (inclusief wijzigingen gedurende het project). In tabel 2.1b staan eveneens de beschikte committeringen, maar worden van de vastgestelde projecten de committeringscijfers vervangen door de realisatiecijfers. Deze gesplitste weergave maakt het huidige budgetbeslag inzichtelijk.

Het verschil tussen de tabellen 2.1a en 2.1b is gering, 4,36 procent van het gecommiteerde EFRO bedrag

Tabel 2.1.a: Financieel totaaloverzicht oorspronkelijk gecommiteerde bedragen GO Programma 2014 (in €)

	EFRO		NATIONAAL PUBLIEK				NATIONAAL PRIVAAT	
	GECOMMITTEERD 31/12/2014	BEGROOT TOT 31/12/2014	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA-PERIODE	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA-PERIODE	GECOMMITTEERD 31/12/2014		DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA-PERIODE	GECOMMITTEERD 31/12/2014
					RIJK	REGIO	TOTAAL PUBLIEK	
Prioriteit-1 Regionale Innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap	104.809.643	95.276.000	95.276.000	95.276.000	40.968.151	56.846.787	97.814.938	142.715.999
Prioriteit-2 Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken	47.983.612	45.128.000	45.128.000	55.156.000	10.361.191	101.584.487	111.945.678	3.569.036
Prioriteit-3 Versterken attractieve steden	19.380.936	17.132.000	17.132.000	19.036.000	3.200.000	25.742.074	28.942.074	5.303.976
Prioriteit-4 Technische bijstand	5.801.695	6.564.000	6.564.000	6.564.000	0	5.801.694	5.801.694	0
Totaal	177.975.886	164.100.000	164.100.000	176.032.000	54.529.342	189.975.042	244.504.384	151.589.011
								23.077.000

Tabel 2.1.b: Financieel totaaloverzicht daadwerkelijk gerealiseerde bedragen inclusief nog niet vastgestelde projecten GO Programma 2014 (in €)

	TSK	EFRO			NATIONAAL PUBLIEK				NATIONAAL PRIVAAT	
		GEREALISEERD 31/12/2014	BEGROOT TOT 31/12/2014	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE	GGEREALISEERD 31/12/2014	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE	GEREALISEERD 31/12/2014	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE	GEREALISEERD 31/12/2014	DOELSTELLING TOTALE PROGRAMMA- PERIODE
					RIJK	REGIO	TOTAAL PUBLIEK			
Prioriteit-1 Regionale Innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap	338.445.322	101.793.187	95.276.000	95.276.000	40.445.786	53.872.941	94.318.727	95.276.000	142.333.409	21.173.000
Prioriteit-2 Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken	155.291.136	44.765.500	45.128.000	45.128.000	9.593.320	97.469.247	107.062.566	55.156.000	3.463.070	0
Prioriteit-3 Versterken attractieve steden	51.508.501	17.857.065	17.132.000	17.132.000	2.600.000	25.146.709	27.746.709	19.036.000	5.904.727	1.904.000
Prioriteit-4 Technische bijstand	11.603.389	5.801.695	6.564.000	6.564.000	0	5.801.694	2.930.124	6.564.000	0	0
Totaal	556.848.349	170.217.447	164.100.000	164.100.000	52.639.106	182.290.591	232.058.126	176.032.000	151.701.207	23.077.000

(in 2013 was dit minder dan 3%), en 3 procent van de totale subsidiabele kosten (in 2013 was dit 1,54%). Dit duidt er op dat van de projecten die tot op heden zijn afgerekend, de realisatie nog steeds in belangrijke mate conform de gecommitteerde begroting is geweest, maar dat met de toename van het aantal afgerekende projecten het verschil groter wordt. Dit is in lijn met de verwachting en een belangrijk argument voor de overcommittering.

Uit tabel 2.1a blijkt dat eind 2014 de totaal gecommitteerde EFRO-bijdrage uitkomt op € 177.975.886 (31 december 2013 € 168.251.317). In totaal is in 2014 nog ruim € 10 miljoen aan EFRO-budget gecommitteerd. Het programma kent hiermee een overcommittering.

In Prioriteit-1 zijn de EFRO-middelen van de gehele programmaperiode 2007-2013 voor meer dan 100 procent gecommitteerd. Dit is mogelijk omdat de provincies Gelderland en Overijssel hebben besloten tot overcommittering van bijna 10 procent van het budget in Prioriteit-1. Voor deze overcommittering staan de provincies garant. Ultimo 2014 was hun verwachting dat zij door vrijval in projecten deze voorzieningen niet hoeven aan te spreken.

De committeringen van Prioriteit-2 was, mede door de Managementautoriteit getrooste inspanningen in 2014 groter dan in de jaartranche was begroot. Er is in het verslagjaar een aanzienlijke inhaalslag gemaakt. Hierdoor hoeft in Prioriteit-2 niets meer te worden gecommitteerd om de doelstelling van het totale programma te halen.

In Prioriteit-3 hebben de steden hun budget voor 2007 – 2013 besteed.

Eind 2014 waren 82 projecten vastgesteld en afgerekend: 34 binnen Prioriteit-1, 31 binnen Prioriteit-2 en 17 binnen Prioriteit-3. Van de tot nu toe afgerekende projecten hebben 18 in 2008 subsidie gekregen, 27 in 2009, 16 in 2010, 14 in 2011, 5 in 2012 en 2 in 2013.

In het verslagjaar kwamen 27 projecten tot eindafrekening en finale vaststelling: 11 in Prioriteit-1, 8 in Prioriteit-2 en 8 in Prioriteit-3. De vastgestelde projecten kennen een beperkte vrijval. In hoofdstuk 3 wordt dit per Prioriteit weergegeven.

2.1.1.1 Effecten van het programma op de regionale economische ontwikkeling

De effecten van het programma op de algehele regionaal economische ontwikkeling zijn moeilijk meetbaar. Al worden EFRO-subsidies gefocust ingezet (vooral binnen de speerpuntsectoren Food, Health en Technology en de opkomende sector EMT), de absolute omvang van de middelen blijft relatief gering. Bovendien is soms sprake van indirecte en tijdelijke effecten vanwege de werkgelegenheid die projecten in Prioriteit-2 en deels in Prioriteit-3 opleveren. Dat verschijnsel doet zich bijvoorbeeld voor in de bouwsector.

Tabel 2.2. geeft de voortgang weer per indicator. Per prioriteit en per indicator wordt in deze tabel weergegeven wat het volgens het programmadocument te realiseren doel is. In de kolom 'Committering tot en met 2014' is het totaal opgenomen van de te realiseren indicatoren in de 200 gecommitteerde beschikkingen. In de kolom 'Realisatie tot en met 2014' zijn de indicatoren verwerkt van de al vastgestelde 82 projecten.

Het valt op dat voor sommige indicatoren een ruime overachting is, zowel ten opzichte van de initiële doelstelling, als ten opzichte van de prognose op basis van de commitering. In het eindverslag van het GO-Programma wordt dat nader geanalyseerd en geëvalueerd.

Binnen Prioriteit-1 zijn in de eerste fase van het programma diverse voorwaardenscheppende projecten gecommitteerd die bijdragen aan een verbeterde kennisinfrastructuur binnen de regio. Het gaat bijvoorbeeld om open innovatiefaciliteiten en netwerkorganisaties, zoals Regionale Centra voor Technologie (RCT's) en de Valley-bureaus. Deze projecten dragen op zichzelf bij aan het stimuleren van innovatie in de regio. Zo zijn diverse EFRO-projecten geïnitieerd vanuit een RCT. Met hun netwerken zijn zij vaak in staat om de juiste bedrijven bijeen te brengen.

Door goede communicatie met de doelgroepen vanuit de Managementautoriteit en de Provincies Gelderland en Overijssel wisten bedrijven en kennisinstellingen elkaar de laatste jaren steeds beter te vinden. Tot nog toe zijn vijftien provinciegrens overstijgende projecten gehonoreerd.

De banden worden niet alleen sterker binnen de speerpuntsectoren, maar ook nadrukkelijk tussen de sectoren ('crossovers'). Dit is terug te zien in nieuwe aanvragen

Tabel 2.2: Materiële voortgang van het programma tot en met 2014

INDICATOR	PRIORITEIT-1			PRIORITEIT-2			PRIORITEIT-3			TOTAAL		
	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014
Aantal R&D projecten	15	125	156							15	125	156
Private R&D projecten (in euro's)	10.000.000	147.988.326	63.693.854							10.000.000	147.988.326	63.693.854
Publieke R&D projecten (in euro's)	10.000.000	195.825.720	95.052.864							10.000.000	195.825.720	95.052.864
Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven < 5 jaar	150	961	496				30	230	175	180	1.191	671
Uitgelokte private vervolginvesteringen in euro's	25.000.000	83.652.515	51.558.779							25.000.000	83.652.515	51.558.779
Aantal ondersteunde MKB bedrijven	2.000	5.400	2.125				30	156	288	2.030	5.556	2.413
Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen	100	131	279							100	131	279
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen				10	25	16				10	25	16
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid				10	28	21				10	28	21
Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen				25	28	18		24	17	35	52	35
Aantal ha bedrijfsterrain gemoderniseerd				200	316	256		0	0	210	316	256

Tabel 2.2: Materiële voortgang van het programma tot en met 2014 (vervolg van vorige pagina)

INDICATOR	PRIORITEIT-1			PRIORITEIT-2			PRIORITEIT-3			TOTAAL		
	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014	DOEL	BEGROOT 2013	REALISATIE T/M 2014	DOEL	COMMITTE- RING T/M 2014	REALISATIE T/M 2014
Aantal toeristische recreatieve projecten				10	16	14				10	16	14
Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed				14	12	11				14	12	11
Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijkeconomie							25	9	7	25	9	7
Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering							25	20	16	25	20	16
Aantal m² bedrijfslocatie gemoderniseerd							200.000	11.293	12.063	200.000	11.293	12.063
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte (outcome)	900	4.555	3.088	1.250	477	269	25	129	124	2.175	5.161	3.481

Tabel 2.3: Afgeronde projecten in 2014

PROJECTNAAM	MAATREGEL	Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte (outcome)	Aantal m² bedrijfslocatie gemoderniseerd	Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering	Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijkeconomie	Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed	Aantal toeristische recreatieve projecten	Aantal ha bedrijfsterrein gemoderniseerd	Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen	Aantal projecten verbetering bereikbaarheid	Aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen	Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen	Aantal ondersteunde MKB bedrijven	Uitgelokte private vervolginvesteringen in euro's	Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven < 5 jaar	Publieke R&D investeringen in euro's	Private R&D investeringen in euro's	Aantal R&D projecten
1.1	Gezonde voeding dankzij vezelrijke reststromen	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	50.000	0	499.860	499.860	3
	Health Valley	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	46	77	567.347	0	0	0	0
	Nirion	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	373.354	1	1.300.945	808.397	1
	Ontwikkeling en demonstratie van een intelligent registratie- en datalog-systeem op basis van RTLS-technologie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	99.678	1	302.456	260.695	1
	Ontwikkeling Vluchtige Metabolietentest voor Koemelk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	179.579	0	630.200	384.369	1
	Valorisatie van eierschalen, ontwikkeling van nieuwe grondstoffen tbv farmaceutische, veterinaire, nutritionele en cosmetische toepassingen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	110.271	0	300.518	322.451	1
	Venture Lab Twente opleidingen en trainingen 2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	371.463	86	1.200.000	629.868	1
	Onderzoek en ontwikkeling voor Production Service Netherlands	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
1.2	EMT Innovatiemotor	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	23	450.450	48	0	0	0
	TIVO- Traceerbaarheid en Identificatie van varkens in de Organische keten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	149.936	0	754.002	399.139	1
	TSP	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	831.968	2	5.540.605	1.474.751	1
2.1	Laan van Malkenschoten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Verbetering bereikbaarheid Wijchen Oost / Stadsboulevard	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Groene loper - stationspark Oldenzaal Centraal	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Herinrichting Westervoortsewijk	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2.2	Beleef de Berkel, Etalage naar de Toekomst	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Berg en Bos - Stadspark met allure-	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	C en R Vouchers. Project uit het Actieprogramma Cultuur en Ruimte	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Crypte Geert Groote - Lamme van Diesseplein	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3.1	Brinkpark	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Hart van Stroinkslanden-Zuid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Ondernemershuis Deventer	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	256	0	106	0	0	0
	Park Spijkerbroek	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Thermion	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Versterking stationomgeving Almelo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Vitaal hart van Presikhaaf	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Velve-Lindhof	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

waarin innovatie plaatsvindt op het snijvlak van meerdere sectoren: de consortia die deze aanvragen indienen, bestaan steeds vaker uit bedrijven en kennisinstellingen uit verschillende sectoren. De meeste crossovers komen voort uit de combinatie Health/Technology, passend binnen de Red Med Tech Highway. Ook crossovers Food/Technology en Food/Health zijn in steeds vaker terug te vinden in nieuwe EFRO-aanvragen. Bovendien staan projecten steeds minder vaak op zich, maar maken ze onderdeel uit van een overstijgende visie. Het effect op het regionale MKB is bij de beoordeling van deze projecten een belangrijk criterium.

Veel projecten in Prioriteit-1 creëren direct werkgelegenheid. Dit effect komt tot uiting in de realisatie van de betreffende indicator. Onder andere dankzij de projecten uit Prioriteit-1 kon – ondanks de economische recessie – werkgelegenheid voor Oost-Nederland worden behouden en gecreëerd.

Opbrengst: afgeronde projecten in 2014 en leerervaring door de jaren heen

Afgeronde projecten

Binnen Prioriteit-1 zijn in 2014 10 projecten afgerond. De projecten hadden betrekking op innovatie, waarvan drie projecten afgerond zijn die specifiek gericht waren op kennisoverdracht en ondersteunen van ondernemers: Health Valley, EMT Innovatiemotor en Venturelab Twente opleidingen en trainingen. Daarnaast is één project: 'Onderzoeken ontwikkeling voor Production Service Netherlands' uiteindelijk niet tot uitvoer gekomen.

In Prioriteit-2 ondersteunt EFRO in Oost-Nederland diverse projecten gericht op de bereikbaarheid van locaties met een bovenregionaal economisch belang. Zo werd in Apeldoorn de Laan van Malkenschoten met steun van het GO-programma opnieuw ingericht en de capaciteit en de bereikbaarheid van Apeldoorn Zuid verbeterd. Met het project Wijchen Oost werd het genoemde gebied beter ontsloten voor de woonkernen als mede de bedrijfsterreinen. In Oldenzaal is de stationsomgeving aangepast en is in Westervoort de Westervoorts dijk opnieuw ingericht waardoor de bereikbaarheid van het centrum en het regionale bedrijfsterrein beter bereikbaar is geworden. Met "Beleef de Berkel" is de Berkel toegankelijker gemaakt waarmee het gebied ecologisch en recreatief aantrekkelijker is geworden. Met het project Berg en Bos is het stadspark met bovenliggende regionale recreatieve functies verzekert van een duurzame

toekomst. In Deventer werd het Lamme van Diesseplein opnieuw ingericht en het Geert Groote huis verbouwd.

Binnen Prioriteit-3 ondersteunt EFRO het aanpakken van specifieke knelpunten in een wijk of een gedeelte van een stad. Integrale wijkaanpak is daarbij het prominente thema. In 2014 zijn projecten uitgevoerd in Deventer, Almelo, Arnhem, Nijmegen, Enschede en Apeldoorn. In Enschede zijn twee projecten afgerond waarbij binnen het project Hart van Stroinkslanden Zuid door de nieuwe inrichting rondom de brede school en het wijkcentrum de functie en de leefbaarheid is verbeterd. Bij Velve-Lindhof zijn de publieke voorzieningen in de openbare ruimte verbeterd waardoor de sociale en economische activiteiten wordt gestimuleerd. In Arnhem zijn binnen de projecten Park Spijkerbroek en Vitaalhart Presikhaaf vergelijkbare activiteiten uitgevoerd waarbij ook aandacht is gegeven aan de bereikbaarheid van het gebied. In Nijmegen en Deventer is met de projecten Thermion en het Ondernemershuis Deventer aandacht gegeven aan het verbeteren en versterken van de wijkeconomie. In Apeldoorn is het gebied Brinkpark/Brinklaan heringericht welk een positief effect heeft op het regionale winkelgebied en op de functie van de binnenstad.

Leerervaringen door de jaren heen

De Stuurgroep Prioriteit-1 heeft haar leerervaringen van de beoordeling van projecten vastgelegd in een document gericht aan de Management Autoriteit en het Comité van Toezicht. Dit met als doel de ervaringen te delen waarbij ze ook ter ondersteuning kunnen dienen bij de voorbereiding op het nieuwe EFRO programma 2014-2020.

Binnen deze leerervaringen is onder meer de businesscase, administratieve lasten en werkgelegenheid benoemd. De Stuurgroep heeft zich bij de beoordeling van de projecten meer en meer gericht op de aanwezigheid van een goede businesscase. Hiermee wordt naast de kennis en kunde ook de kassa en daarmee ook direct de haalbaarheid van het project duidelijk. Een juiste beschrijving over patentering, financiering, marktontwikkeling etc. is van wezenlijk belang voor een goede afweging bij het toekennen van de subsidie.

Bij het uitvoeren van een project is "administratieve lasten" is een aandachtspunt vooral bij een MKB-er of andere kleine organisatie. Veelal blijkt dat in verband met de aandacht of kennis omtrent subsidiabiliteitsvoorwaarden de doorlooptijd van een project of de innovatie onder druk kan komen te staan.

Werkgelegenheid is een indicator van het programma. Uit de ingediende en uitgevoerde projecten blijkt dat Innovatie in eerste instantie leidt tot het behoud van werkgelegenheid en een positieve bijdrage levert in de concurrentiepositie.

Ook in 2014 private cofinanciering hoog

De totale gecommiteerde private cofinanciering kwam in het verslagjaar uit op € 3,5 miljoen. Dat is bijna een vijfde van het totaal gecommiteerde bedrag in de Prioriteiten-1, -2 en -3. De gerealiseerde private uitgaven waren ultimo 2014 3 keer het oorspronkelijk begrote bedrag.

In Prioriteit-1 is in 2014 de bijdrage van private partijen hoger dan de totale publieke bijdrage. De hoogte van de private bijdrage speelt bij de beoordeling van een project binnen Prioriteit-1 een belangrijke rol. De Managementautoriteit en de Stuurgroep dagen de

aanvragers uit om een zo groot mogelijke eigen bijdrage in het project in te brengen.

Eind 2014 is, net als in 2013, de multiplier van de EFRO-bijdrage op programmaniveau 1: 3,3. Tegenover elke EFRO-euro staat € 3,30 aan gecommiteerde subsidiabele en gefinancierde kosten. De gerealiseerde nationale cofinanciering heeft ultimo 2014 de doelstelling voor het programma al bijna bereikt. Op committeringsniveau is er sprake van een toename van de overschrijding van de begrote kosten.

Tabel 2.4. geeft een uitsplitsing van de belangrijkste indicatoren van het programma per prioriteit. Uit de tabel blijkt onder andere dat de werkgelegenheidsdoelstelling in de Prioriteiten-1 en -3 ruimschoots gehaald wordt, maar niet in Prioriteit-2.

Tabel 2.4: Materiële voortgang kernindicatoren van het GO-Programma

KERNINDICATOR	PRIORITEIT	DEFINITIEVE DOELSTELLING	REALISATIE T/M 2014
10 - Investment induced (million €)	1	25	52
1 - Jobs created	1	900	3.088
1 - Jobs created	2	1.250	269
1 - Jobs created	3	25	124
34 - Number of tourism projects	2	10	14
40 - Number of projects seeking to promote businesses, entrepreneurship, new technology	3	25	7
4 - Number of RTD projects	1	15	156
5 - Number of cooperation project enterprises-research institutions	1	100	279
7 - Number of direct investment aid projects to SME	1	2.000	2.125
7 - Number of direct investment aid projects to SME	3	30	288
8 - Number of start-ups supported	1	150	496
8 - Number of start-ups supported	3	30	175

Tabel 2.5: Overzicht gecertificeerde uitgaven (in €)

DATUM INGEDIEND DOOR CERTIFICERINGS-AUTORITEIT	TOTALE SUBSIDIABELE KOSTEN	BIJDRAGE EU	DATUM ONTVANGST EU-BIJDRAGE
11-08-2009	23.054.389,70	10.430.017,33	09-09-2009
02-12-2010	16.709.898,09	7.519.434,41	05-01-2011
14-04-2011	17.331.626,97	7.799.199,03	16-05-2011
12-07-2011	22.699.011,76	10.292.813,44	04-08-2011
11-11-2011	23.524.973,90	10.663.401,95	30-11-2011
19-04-2012	25.443.698,10	11.449.650,74	08-05-2012
27-09-2012	21.740.552,63	9.862.528,13	12-10-2012
20-12-2012	17.476.441,65	7.864.408,49	04-04-2013
28-06-2013	21.494.270,42	9.206.529,49	24-07-2013
27-11-2013	24.813.634,64	11.690.977,02	15-04-2014
10-04-2014	16.864.393,60	7.588.958,82	04-06-2014
09-07-2014	27.593.197,39	10.588.558,70	05-08-2014
11-12-2014	25.289.163,69	9.571.264,91	Nog niet ontvangen per 31-12-2014
Totaal	284.035.252,54	124.527.742,46	

2.1.2 Financiële informatie

In het verslagjaar 2014 is voor een bedrag van € 27.748.782,43 aan gerealiseerde EFRO-bijdrage ingediend bij en gecertificeerd door de Certificeringsautoriteit. Er zijn drie declaraties ingediend met een totaal aan subsidiabele kosten (TSK) van € 69.746.754,68.

In tabel II (bijlage 2) is de financiële voortgang weergegeven, verdeeld over de Prioriteiten van het GO-Programma voor wat betreft de gedeclareerde uitgaven in betaalaanvragen tot en met 2014.

2.1.3 N+2

Het GO-Programma heeft per 31 december 2014 weer voldaan aan de N+2-eis. Deze regel geeft de verhouding weer tussen de begrote vastlegging van het programma door middel van jaartranches en de besteding van de EFRO-middelen door ingediende betalingscertificaten bij de Europese Commissie. Wordt de N+2 niet gehaald, dan gaat de Europese Commissie over tot automatische decommitting van dat deel van de middelen, dat niet via gecertificeerde uitgaven is verantwoord. In tabel 2.6 (uitgaven van GO-Programma volgens N+2) staan de uitgaven die hiervoor op programmaniveau moeten worden gedaan.

Tabel 2.6: Uitgaven van GO-Programma volgens N+2 (in €)

JAAR	JAARTRANCHES VOOR N+2 (A)	7,5% VOORSCHOT (B)	N+2-BASIS (A-B)	EFRO IN BETAAL-AANVRAGEN	NOG TE REALISEREN UITGAVEN
2009	-	12.307.500	-	10.430.017	-
2010	26.183.333	12.307.500	13.875.833	17.949.452	-
2011	52.866.667	12.307.500	40.559.167	46.704.866	-
2012	79.950.000	12.307.500	67.642.500	75.881.454	-
2013	107.533.333	12.307.500	95.225.833	96.778.960	-
2014	135.616.667	12.307.500	123.309.167	124.527.742	-
2015	164.100.000	n.v.t.	164.100.000		

Uit de tabel blijkt dat tot en met het verslagjaar 2014 voor een bedrag van € 124.527.742 aan gecertificeerde uitgaven via de betaalaanvragen aan de Europese Commissie is gerapporteerd. Het N+2-target voor 2014 was € 123.309.167 (€135.616.667 minus het voorschot van € 12.307.500).

De Managementautoriteit bleef ook in 2014 alert op de N+2-eis. Omdat eind 2015 het totale programmabedrag dient te zijn gerealiseerd, dus inclusief het voorschot, dient in de laatste jaren al meer gedeclareerd (en gecertificeerd) te zijn dan de N+2 target. Al sinds 2010 wordt daarom het bestedings- en verantwoordingsritme van projecten actief gevolgd, met als resultaat dat tot nog toe in alle jaren de N+2-opgave is gehaald.

Het GO-Programma doet dit door het monitoren van de uitgavenplanningen van projecten. Deze zijn per jaar vastgesteld. Indien aanvragers hierin wijzigingen willen aanbrengen, wordt bekeken in hoeverre deze wijziging een risico vormt voor het behalen van de N+2 in de laatste jaren van het programma.

2.1.4 Informatie over de uitsplitsing van het gebruik van de fondsen

Tabel III (bijlage 3, blz. 83) geeft een cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire

bijdrage per categorie over de uitvoering, overeenkomstig deel C van bijlage II van Verordening (EG) Nr. 1828/2006. De projecten die een beschikking tot subsidieverlening hebben ontvangen, worden conform bijlage II Verordening (EG) 1828/2006 gerubriceerd naar vijf dimensies:

1. Prioritair thema

Hierbij worden de projecten ingedeeld naar 86 prioritaire thema's, zoals OTO-infrastructuur, Investerings die rechtstreeks betrokken zijn bij onderzoek en innovatie, Sanering van bedrijfsterreinen en verontreinigde grond, Ontwikkeling van culturele infrastructuur, etc.

2. Financieringsvorm

Projecten worden hier gerubriceerd naar 'non-repayable aid' (bijvoorbeeld subsidies), 'aid (loan, interest subsidy, guarantees)', 'venture capital (participation, venture capital fund)' of 'other forms of finance'.

3. Gebied

Indeling naar stad of platteland;

4. Economische activiteit

Indeling naar één van de 22 economische categorieën, bijvoorbeeld be- en verwerkende industrie, vervoer, openbaar bestuur en bouwnijverheid;

5. Plaats van uitvoering

Indeling naar provincie, Gelderland of Overijssel. Bij provinciegrensoverschrijdende projecten is de

plaats van uitvoering toegerekend aan de provincie waar de economische effecten het meest prominent neerslaan.

In deze uitsplitsing naar gebruik van de fondsen valt een aantal zaken op: in lijn met de programmadoelstellingen van het OP Oost is in verhouding tot andere prioritaire thema's een relatief hoog percentage (25 procent) van het programmabudget geoormerkt voor projecten onder de prioritaire thema's 2, 3, 7 en 9. Deze thema's vallen alle vier onder Onderzoek en Technologische Ontwikkeling (OTO), innovatie en ondernemerschap. Eind 2014 vormden zij samen 40,3 procent van de committeringen. Eind 2013 was dit 43,7 procent. Het gecommitteerde bedrag is 73 procent hoger dan begroot.

Het beschikte bedrag binnen thema 7 (investerings in ondernemingen die rechtstreeks betrokken zijn bij onderzoek en innovatie) is in het verslagjaar gelijk gebleven op bijna € 33 miljoen.

In het verslagjaar is thema 23 (transport, regionale wegen) opnieuw aanzienlijk toegenomen, met 12,7 procent. Dit is in lijn met de inhaalslag die in Prioriteit-2 wordt gemaakt. Door de toename van de committeringen in Prioriteit-3 is thema 61 (stadsvernieuwing) ook weer aanzienlijk groter geworden, met een committeringsniveau van € 14,3 miljoen. Belangrijke stijgers zijn verder thema's 58 en 86.

Bij de start van het programma is als doelstelling gesteld minimaal 61,5 procent van de EFRO-middelen aan projecten te besteden die bijdragen aan het behalen van de Lissabondoelstellingen. Daartoe is een selectie gemaakt van de 86 prioritaire thema's die binnen de Lissabondoelstellingen vallen.

Tabel 2.7 laat zien dat het GO-Programma tot en met 2014 van de gecommitteerde middelen 57,1 procent

Tabel 2.7: Percentuele score GO-Programma op Lissaboncategorieën

EFRO	BEGROOT	GECOMMITTEERD
Geoormerkte EU-categorieën (Lissabon)	100.921.500	101.575.937
Totaal	164.100.000	177.975.886
%	61,5%	57,1%

beschikbaar heeft gesteld aan projecten die bijdragen aan de Lissabondoelstellingen. Dit is lager dan in 2013.

In het programma zijn in 2014 uitsluitend bijdragen aan activiteiten verstrekt in de vorm van subsidies, zogenaamde 'non-repayable aid'. Door het in 2008 beschikte project Gelderland voor Innovaties worden leningen aan innovatieve bedrijven verstrekt. Deze worden gekwalificeerd als 'aid'. Vanuit het in 2009 beschikte project Innovatiefonds Oost-Nederland, worden bijdragen verstrekt in de vorm van 'venture capital'.

Het programma is expliciet gericht op versterking van de innovatiekracht en de aantrekkelijkheid als vestigingsplaats van de steden en stedelijke netwerken. Dit is terug te zien in de besteding van middelen. In 2014 zijn alleen projecten beschikt in stedelijke gebieden. Ook voor de programmajaren tot en met 2013 was het grootste deel van de middelen beschikt in stedelijke gebieden.

Tot slot valt op dat de gecommitteerde projecten in 2014 verdeeld zijn over beide provincies. In Prioriteit-1 zijn projecten gehonoreerd die in beide provincies worden uitgevoerd, maar Gelderland had het grootste aandeel. In de Prioriteiten-2 en -3 zijn in het verslagjaar meer middelen toegekend aan projecten in Gelderland, dan in Overijssel. Daarmee heeft Gelderland een inhaalslag gemaakt.

Projecten met financiële instrumentering

Het GO-Programma kent twee projecten waarin financiële instrumenten zoals beschreven in artikel 44 van Verordening 1083/2006 een rol speelt. Conform de Verordening 1310/2011 wordt in deze paragraaf ingegaan op de inhoud en de voortgang van deze projecten.

In het project *Gelderland voor Innovatie* worden innovatiekredieten verstrekt en borgstellingen verleend

door PPM Oost. Dit is de participatiemaatschappij van Oost NV, waarvan het ministerie van Economische Zaken en de provincies Gelderland en Overijssel aandeelhouders zijn. Het project heeft een begroting van € 4.196.575 waarvan de dekking bestaat uit € 2.098.275 EFRO-middelen, € 1.049.150 provinciale financiering en € 1.049.150 private bijdragen.

In 2014 is het verzoek tot vaststelling ingediend voor het project *Gelderland voor Innovatie*. De subsidie is op basis van het verzoek tot vaststelling volledig uitbetaald. De uitbetaalde subsidie zal de komende jaren voor hetzelfde doel ingezet blijven worden als waarvoor subsidie is verleend. Het project heeft conform verwachting gerealiseerd. In totaal zijn vier borgstellingen verleend voor in totaal € 100.000. De borgstellingen bedragen maximaal een derde van het verleende krediet. Van de verleende borgstellingen is in totaal € 68.322 ingeroepen, dit bedrag zal daarom niet revolveren.

Daarnaast is aan 60 bedrijven een innovatiekrediet verleend voor in totaal € 4.108.000. Deze innovatiekredieten bedragen maximaal 50% van de totale investering, waarbij het krediet maximaal € 75.000 bedraagt. Van de verleende kredieten was bij het verzoek tot vaststelling € 3.965.250 gestort aan de ondernemingen. Op het moment van indienen van het verzoek tot vaststelling is voor in totaal € 216.299 kwijtgescholden omdat de onderneming niet voldoende in staat was om het krediet terug te betalen. Verder zal in verband met faillissementen van ondernemingen voor in totaal € 310.515 niet terugbetaald worden. Deze beide bedragen zullen dus ook niet revolveren. Inmiddels is ook voor € 397.619 aan kredieten terugbetaald en staat er voor in totaal € 3.055.625 aan kredieten uit.

In verband met het succes van het EFRO-project *Gelderland voor Innovatie* waarbij tot op heden 64 ondernemingen zijn ondersteund met het ontwikkelen van een product, heeft de provincie Gelderland besloten om een vervolgproject te financieren met gelijksoortige doelen. Hieraan heeft de provincie Gelderland € 10.650.000 subsidie verleend. Ook dit bedrag zal gematcht worden met private financiering. In september 2014 heeft ook provincie Overijssel besloten om € 4,5 miljoen beschikbaar te stellen voor een vergelijkbaar instrument in Overijssel. Deze provinciale vervolgprojecten zijn een rechtstreeks gevolg van de succesvolle uitvoering van het EFRO project.

Een product dat mede dankzij *Gelderland voor Innovatie* op de markt is gekomen, komt van Sit & Heat. Zij hebben

een energiezuinig terrasverwarmer in de vorm van een kussen ontwikkeld, die ook thuis gebruikt kan worden of bijvoorbeeld in een stadion. Het is energiezuiniger en comfortabeler dan reguliere terrasverwarming.

Een ander voorbeeld is ITSLanguage. Dit bedrijf ontwikkelt en exploiteert spraaktechnologie voor het talenonderwijs. De dienstverlening bestaat uit spraakherkenning (speech to text), automatische beoordeling van uitspraak en het opnemen, opslaan en afspelen van spraak. Daarnaast biedt ITSLanguage consultancy op het snijvlak van spraaktechnologie, didactiek en content.

Het project *Innovatiefonds Oost-Nederland* verstrekt risicokapitaal aan startende en jonge, innovatieve ondernemingen in Oost-Nederland, met als doel de innovatiekracht en de concurrentiepositie van het MKB in Oost-Nederland te versterken, vooral binnen de thema's Food, Health en Technology. Ook dit project wordt uitgevoerd door PPM Oost. Het fonds heeft een omvang van € 13.636.364, waarvan de dekking bestaat uit € 6.136.364 EFRO-middelen, € 2.500.000 Rijkscofinanciering, € 2.500.000 provincie Gelderland en € 2.500.000 provincie Overijssel. Het project zit nog in een uitvoerende fase en wordt naar verwachting in 2015 vastgesteld. Het project heeft tot op heden 126 procent van de begrote middelen door middel van participaties uitgezet binnen 33 MKB-bedrijven. Het betreft in de meeste gevallen Micro en Kleine bedrijven en in één enkel geval een middelgroot bedrijf. De overcommittering van de middelen is mogelijk, omdat PPM Oost hiervoor met eigen middelen garant staat.

Een voorwaarde bij het aangaan van de participaties is dat een derde (private) partij voor minimaal 50 procent mee-investeert. In totaal is hierdoor al voor € 22.073.734 aan private investeringen uitgelokt. Deze private investeerders zijn bijvoorbeeld informal investors, technofondsen, venture capitalists en grootbedrijven. Door middel van een investering van € 6.136.364 EFRO middelen is er voor € 39.303.196 aan investeringen uitgelokt. Dit is een multiplier van 6,4. Er zijn nog geen investeringen afgeboekt, alle ingezette middelen zijn tot op heden revolverend.

Beeter, de plantaardige vleesvervanger van Ojah, is een goed voorbeeld van een succesvolle investering. Het product is gemaakt van soja en water, ziet eruit als vlees en heeft de beet en structuur van kip. De groei van de onderneming in Ochten is mede gefinancierd vanuit het Innovatiefonds Oost-Nederland.

Een ander voorbeeld is Solmates uit Enschede. Dit bedrijf ontwikkelt een machine waarmee beweegbare delen op computerchips geproduceerd worden. Die techniek biedt fabrikanten tal van technologische mogelijkheden bij de productie van onder meer telefoons, camera's en printers. Met de investering door het Innovatiefonds Oost-Nederland kon het bedrijf versnellen.

2.1.5 Bijstand per doelgroep

Het GO-Programma legt prioriteit bij de participatie door (clusters van) bedrijven (met name MKB) en kennisinstellingen. Het programma sluit geen specifieke doelgroepen uit van steunverlening. Wel zijn in Prioriteit-1 (Versterken van regionale innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap) prioritaire clusters benoemd, te weten Food, Health en Technology.

Bij de beoordeling van subsidieaanvragen speelt de mate waarin de projecten bijdragen aan de versterking van de geselecteerde kennisclusters een rol. De geografische afbakening in de prioriteitstelling van het GO-Programma is als volgt:

- 1. Prioriteit-1**
Van toepassing in heel Oost-Nederland
- 2. Prioriteit-2**
Van toepassing binnen de aangewezen gemeenten van de vijf stedelijke netwerken in Oost-Nederland: Stadsregio Arnhem Nijmegen, Netwerkstad Twente, Zwolle-Kampen Netwerkstad, Regio De Vallei en de Stedendriehoek
- 3. Prioriteit-3**
Van toepassing binnen de aangewezen GSB-steden: Zwolle, Almelo, Hengelo, Enschede, Deventer, Arnhem, Nijmegen, Apeldoorn en Ede.

Deze geografische afbakening is ook in 2014 toegepast en gehandhaafd.

2.1.6 Terugbetaalde of opnieuw gebruikte bijstand

In 2014 is er geen sprake geweest van intrekking van bijstand als bedoeld in artikel 57 en artikel 98, lid 2, van Verordening (EG) Nr. 1083/2006.

2.2 Informatie over de inachtneming van de communautaire wetgeving

In 2014 zijn door de Managementautoriteit Oost-Nederland geen problemen geconstateerd in verband met de inachtneming van de communautaire wetgeving bij de uitvoering van het Operationeel Programma Oost-Nederland.

2.3 Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

In 2014 hebben zich geen noemenswaardige uitvoeringsproblemen voorgedaan. De kwaliteit van de uitvoering is goed, de stedelijke netwerken en steden maakten in het verslagjaar een verdere inhaalslag in de Prioriteiten-2 en -3 en de N+2-opgave van de Europese Unie voor het programma is ook in 2014 gehaald. Wel veroorzaakt de interpretatie van de regels soms problemen, zowel binnen (juristen of accountants) als tussen de vakgebieden.

De Managementautoriteit organiseert informatiedagen, waarin veel mogelijk duidelijkheid wordt verschaft over de geldende regels en interpretaties. In de voorgaande jaren is het controleprotocol voor de eindafrekening uitgebreid, waardoor het proces van afrekenen versoepeld is. Dat heeft in 2014 opnieuw zijn vruchten afgeworpen.

Sinds 2011 hanteert het programmasecretariaat een risicoanalyse met betrekking tot de rechtmatigheid van de uitvoering van projecten, omdat er behoefte was aan inzicht in de risico's vanwege de omvang van het programma (veel gesubsidieerden en projecten) en de complexe regelgeving. Op basis van deze risicoanalyse kan meer focus worden aangebracht in de manier waarop toezicht wordt gehouden op de uitvoering van de projecten. De risicoanalyse onderscheidt vier categorieën begunstigen, met elk een eigen risicoprofiel: samenwerkingsverbanden van bedrijven, maatschappelijke instellingen, uitvoerders van subsidieregelingen en gemeenten en provincies. Maandelijks worden de risico's per project geactualiseerd. De risicoanalyse is richtinggevend voor de uit te voeren controles ter plaatse en bij de beoordeling van de voortgangsrapportages en einddeclaratie rapportages. Verder worden de programmamanagers voortdurend op de hoogte gehouden van de risico's per project, zodat zij hierop gericht kunnen handelen.

Het Comité van Toezicht ontvangt elk half jaar een rapportage over de financiële en inhoudelijke voortgang van het programma en van de risicoanalyse.

2.4 Duurzaamheid

Het jaarverslag over 2012 ging uitvoerig in op de horizontale duurzaamheidsopgave van het programma. In 2013 zijn alle projecten getoetst op duurzaamheid. Ook dienen aanvragers in de projectbeschrijving te melden welke aandacht ze aan duurzaamheid gaan schenken. Ook de in 2014 goedgekeurde projecten dragen bij aan duurzaamheid.

2.5 Wijzigingen in verband met de uitvoering van het Operationeel Programma

In 2014 waren er geen elementen, zoals wetswijzigingen, die rechtstreekse gevolgen hadden voor de uitvoering van het GO-Programma.

2.6 Belangrijke wijziging als bedoeld in artikel 57 (EG) Nr. 1083/2006

Artikel 57 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006 ziet toe op de duurzame instandhouding van projecten na voltooiing hiervan. Eind 2014 waren 82 projecten afgerond. Daarvan geldt voor 40 een instandhoudingsplicht.

De Managementautoriteit heeft een formulier Instandhoudingsverklaring ontwikkeld. Daarin zijn de verplichtingen van artikel 57 weergegeven. Sinds 2012 moeten de betreffende projecten een instandhoudingsverklaring tekenen. Daarmee bevestigen zij dat zij hun projecten conform de voorschriften in stand zullen houden. Deze actie met instandhoudingsverklaringen is in 2013 en 2014 doorgezet.

2.7 Complementariteit met andere instrumenten

In het programma zijn, in relatie tot artikel 9 lid 4 van Verordening (EG) Nr. 1083/2006, voorzieningen getroffen om te zorgen voor de afbakening en coördinatie tussen bijstand uit het GO-Programma en andere belangrijke Europese en nationale financieringsinstrumenten:

- **Plattelandsontwikkelingsprogramma 2 2007-2013**
Het Plattelandsontwikkelingsprogramma 2 2007-2013 (POP 2) richt zich op de verbetering van het concurrentievermogen van de land- en bosbouwsector, de verbetering van het milieu op het platteland en het verbeteren van de leefkwaliteit en economische diversificatie op het platteland. Voor het POP 2 is één nationaal programma. In relatie tot het POP 2-programma wordt een afbakening gehanteerd conform de landelijke afspraken. Deze afbakening is zowel opgenomen in het document GO-Programma 2007-2013 (pagina 52 en verder) als het toetsingskader van het GO-Programma 2007-2013 (bijlage A). Bij het verlenen van bijstand aan projecten hebben zich ook in 2014 geen afbakeningsproblemen voorgedaan tussen POP2 en het GO-Programma.

• Europees Sociaal Fonds

Het Europees Sociaal Fonds (ESF) richt zich op het ontwikkelen van regionaal arbeidsmarktbeleid via verschillende actielijnen:

- toeleiding van werklozen naar de arbeidsmarkt
- re-integratie van gedetineerden en jongeren in jeugdinstellingen
- praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs
- verbetering arbeidsmarktpositie van werkenden en sociale innovatie

Voor het ESF is eveneens één nationaal programma. Voor een integrale aanpak van de doelstelling van het GO-Programma ligt een verbinding met ESF-doelen voor de hand. Daar waar EFRO meer gericht is op de fysieke investeringskant, richt ESF zich vooral op mensen. Een kenniseconomie kan immers niet zonder de beschikbaarheid van voldoende hoogstaand menselijke kapitaal.

De Managementautoriteit Oost streeft naar een goede afstemming in de uitvoering met het nationale ESF-programma. Hiervoor zijn in 2014 geen aparte voorzieningen getroffen. Verordening (EG) Nr. 1083/2006 biedt op grond van artikel 34 lid 2 de mogelijkheid om binnen EFRO-programma's maximaal 10% van de middelen op ESF-doelen in te zetten. Van deze mogelijkheid is in het verslagjaar geen gebruik gemaakt.

In het toetsingskader van het GO-Programma is in bijlage C de afbakening geregeld met het ESF-

programma. Deze afbakening is als volgt: "reguliere opleidingstrajecten zijn in het kader van EFRO niet-subsidiabel. Coaching en opleiding van deelnemers in een project kan alleen wanneer het rechtstreeks voortvloeit uit het project en niet ondergebracht kan worden bij ESF-acties". 2014 kende geen afbakeningsproblemen tussen het ESF en het GO-Programma.

• Europese Territoriale Samenwerking

Kennisnetwerken beperken zich niet tot geografische grenzen. Dit geldt niet alleen op het schaalniveau van Oost-Nederland of de lidstaat Nederland, maar ook over de landsgrenzen heen. Verordening (EG) Nr. 1083/2006 biedt op grond van artikel 7 de mogelijkheid tot interregionale samenwerking. De Managementautoriteit Oost ziet daarin niet alleen mogelijkheden voor het uitwisselen van kennis en het vergroten van de aanwezige kennis tussen instellingen en bedrijven, maar ook in het benutten van economische potenties van interregionale samenwerking tussen kennisinstellingen en bedrijven in Oost-Nederland en andere regio's binnen de Europese Unie. Dit sluit naadloos aan bij de doelstellingen van Prioriteit-1. In 2014 zijn geen interregionale samenwerkingsprojecten tot stand gekomen.

• Koppeling met financieringsinstrumenten JEREMIE en JESSICA

Betere toegang tot (risicodragend) kapitaal kan voor de ondersteuning van startende bedrijven en het MKB goede mogelijkheden bieden. De Europese Commissie en de Europese Investerings Bank (EIB) hebben het initiatief genomen tot ondersteunende fondsvorming met een 'revolving' karakter binnen het EFRO-programma. Daarvan zijn JEREMIE en JESSICA het meest kansrijk. Vanuit de Managementautoriteit zijn de ontwikkelingen met betrekking tot de revolverende fondsen ook in 2014 opnieuw met belangstelling gevolgd.

De Managementautoriteit heeft al eerder verklaard dat het binnen het huidige programma niet direct ruimte ziet voor dergelijke initiatieven. De interesse van de Managementautoriteit was vooral gericht op de eventuele mogelijkheden in de volgende programmaperiode. Inmiddels is duidelijk dat het gebruik van financiële instrumenten in de volgende programmaperiode (vooralsnog) niet wordt voorzien.

• Koppeling met Regions for Economic Change en de fast track-netwerken

In 2008 zijn door de Managementautoriteit de mogelijkheden verkend van deelname door Oost-Nederland aan het URBACT-programma, onderdeel van het Regions for Economic Change initiatief en de fast track-netwerken. Reden voor deze verkenning was dat de uitwisseling van kennis en 'best practices' in deze netwerken de uitvoering van het GO-Programma kan versterken. In 2014 zijn hier geen activiteiten voor ontplooid.

• Zevende Kaderprogramma en het Concurrentievermogen en innovatieprogramma (CIP)

Het Zevende Kaderprogramma kent vier programmaonderdelen:

- Cooperation (Collaborative research)
- Ideas (Frontier research)
- People (human potential)
- Capacities (Research capacity)

Het Concurrentievermogen en Innovatieprogramma (CIP) is gericht op acties waarbij het MKB direct of indirect de doelgroep is. Wat betreft innovatie richt het CIP zich vooral op verspreiding en toepassing van bestaande kennis. Bovendien wordt via het CIP de toegankelijkheid van risicokapitaal en garantiemiddelen voor het MKB vergroot.

Het GO-Programma kent duidelijke raakvlakken met het Kaderprogramma en het CIP. De uitdaging is om de activiteiten elkaar te laten versterken. Voor Oost-Nederland zijn de Valleybureaus en Oost NV hiervoor de aangewezen instanties.

2.8 Toezichtregelingen

Toezichtregelingen zijn door de Managementautoriteit Oost of het Comité van Toezicht genomen toezicht- en evaluatiemaatregelen, waaronder regelingen voor het verzamelen van gegevens, ondervonden moeilijkheden en maatregelen om die op te lossen. Zodanige regelingen zijn door de Managementautoriteit Oost of het Comité van Toezicht in 2014 niet getroffen.

In het document GO-Programma 2007-2013 staat in paragraaf 6.1.2 "Toezicht en Uitvoeringsorganisatie" hoe het toezicht op de uitvoering van het programma

is geregeld. In paragraaf 6.2 "Monitoring en Evaluatie" staat aangegeven op welke wijze wordt gemonitord en geëvalueerd.

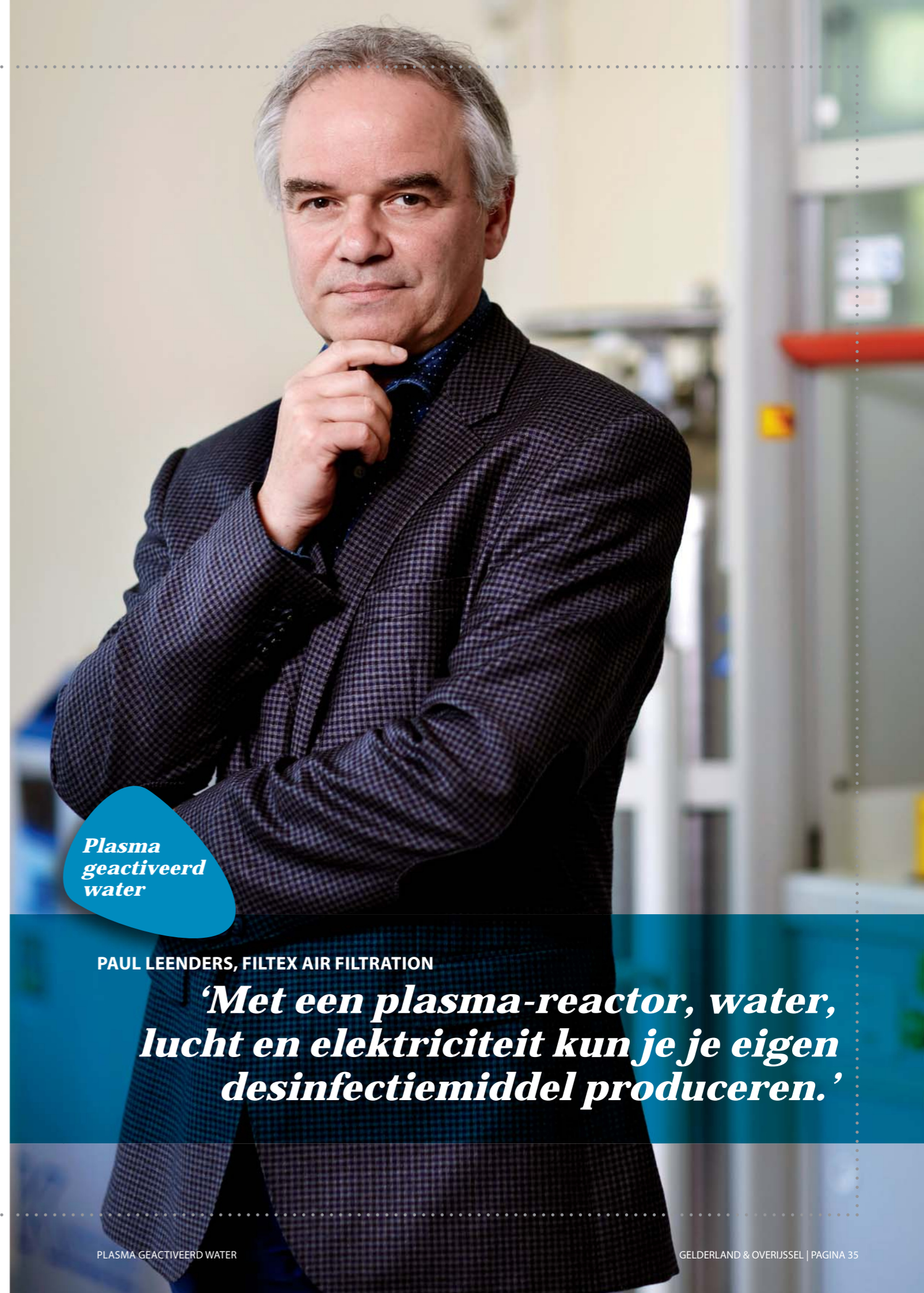
Voor de programmaperiode 2007-2013 geeft de Europese Commissie een redelijke vrije hand aan de programma's in de aard en tijdstippen voor de evaluaties. Een evaluatieplan is echter wel vereist. Bovendien is voor wijziging van een Operationeel Programma evaluatie wel een vereiste.

Nationaal zijn de vier Nederlandse EFRO-programma's in 2008 gestart met het opstellen van een landelijk evaluatieplan, met als doel de meerwaarde van de evaluatie en de efficiency te vergroten. Het plan voorziet in een aantal gemeenschappelijke evaluatiemomenten en geeft criteria die nodig zijn voor wijziging van een Operationeel Programma. Het opstellen van het evaluatieplan en de planning van de evaluatiemomenten is in 2009 afgerond.

In 2014 heeft, net als in 2013 geen evaluatie plaatsgevonden.

2.9 **Systemaudit en projectaudits** 2013-2014

De Auditautoriteit (AA) heeft ten behoeve van het controlejaar 2013-2014 zowel bij de Managementautoriteit als bij de Certificeringsautoriteit (CA) systemaudits uitgevoerd en zeven projectaudits. Op de verslagen van feitelijke bevindingen heeft de Managementautoriteit haar reactie kunnen geven conform het afgesproken hoor en wederhoor. Zie verder Hoofdstuk 5.

**Plasma
geactiveerd
water**

PAUL LEENDERS, FILTEX AIR FILTRATION

'Met een plasma-reactor, water, lucht en elektriciteit kun je je eigen desinfectiemiddel produceren.'

Paul Leenders van Filtext Air Filtration uit Nijmegen wist dat er grote behoefte bestaat aan duurzame, eenvoudige manieren om producten, materialen en ruimtes te desinfecteren. Met zijn kennis uit de ruimtevaart ontdekte hij dat de plasmatechnologie daarvoor het meest kansrijk is. Hij onderzoekt nu de mogelijkheid om plasma geactiveerd water op grote(re) schaal te produceren en toe te passen in de medische en agrarische sector.

Plasma geactiveerd water

Paul Leenders maakt met zijn bedrijf producten voor de ruimtevaart. Met name filters voor zogenaamde 'glove-boxen', de kasten waarin astronauten biologische experimenten verrichten, waarbij het van groot belang is dat de kasten steriel zijn. Toen hem gevraagd werd om na te denken over sterilisatietechnieken op aarde, kwam hij uit bij plasmatechnologie. De lucht

die door middel van elektriciteit reactief was gemaakt, bleek het prima te doen om bijvoorbeeld handen van artsen te desinfecteren. Nadeel was echter het feit dat het reactieve gas vluchtig is; dat is lastig handwassen. Een ander nadeel was het risico van inademen van reactieve gassen. Toen bedacht hij om het plasma –de reactieve lucht– langs en door water

te leiden. Het bleek dat dat water vervolgens desinfecterende eigenschappen krijgt. Eerst heel krachtig, maar na een tijdje blijft een milde desinfecterende werking over.

Rozen verwelken ...?

Als Plasma Geactiveerd Water (PGW) desinfecterende eigenschappen heeft, dan zou het ingezet kun-

Plasma

is een zogenaamde 'vierde aggregatietoestand', naast vast, vloeibaar en gasvormig. In de normale gasfase bevat elk atoom een gelijk aantal positief en negatief geladen deeltjes. De positieve lading

bevindt zich in de kern en de negatief geladen elektronen eromheen maken het geheel neutraal. Bij plasma zijn sommige atomen door temperatuursverhoging of andere toegevoegde energievormen een of meer elektronen kwijtgeraakt. De losgeslagen elektronen

bewegen zich vrij door de ruimte en de achtergebleven kern (met de overgebleven elektronen) heet dan geïoniseerd. Wanneer voldoende atomen geïoniseerd zijn om het elektrische karakter van het gas merkbaar te veranderen, spreekt men van plasma.

Volstrekt natuurlijk en cradle-to-cradle

"Op een bepaald moment", vertelt Paul Leenders, "sprak iemand mij aan die me vroeg of ik me wel realiseerde dat als het onweert en bliksemt, dat het dan plasma geactiveerd

water is? Ik had daar nooit zo bij stilgestaan, maar wij doen inderdaad de natuur na. Er komt niks anders bij kijken dan water, lucht en elektriciteit. En na verloop van tijd vervalt alles weer terug in z'n oorspronkelijke staat. Helemaal cradle-to-cradle!"

nen worden om gewassen mee te besproeien. Dat experiment werd uitgevoerd in samenwerking met de Wageningen Universiteit en de resultaten waren overtuigend positief. Zo onderzocht bijvoorbeeld een groep studenten wat het effect zou zijn als je de ene helft van een bosje rozen in gewoon water zou zetten, en de andere helft in PGW. Het bleek dat dat laatste bosje twee keer zo lang meegaat.

Opschalen

De Wageningse experimenten lieten zien dat de toepassing van plasma geactiveerd water een enorme potentie in zich heeft. Maar om dat voldoende te kunnen uitwerken was meer kennis en menskracht en daarmee geld nodig. Daarom zocht Filtext samenwerking met andere partijen. Er is een consortium gevormd met Alewijnse Industrie, Bactimm, Flora-Holland en de universiteiten in Eindhoven, Wageningen en Nijmegen. Dit consortium kreeg een EFRO-subsidie om verder onderzoek mogelijk te maken.

Weerbaar maken van gewassen

Paul Leenders vertelt wat het doel is van het project: "We kijken naar het weerbaar maken van gewassen. Bijvoorbeeld in de land- en tuinbouw onderzoeken we of het zo is dat door besproeiing met PGW de planten gezonder blijven. We zien dat plantziekten en schimmels effectief worden bestreden met plasma water. Maar

ook: bij de bloemenveling maken ze gebruik van chloortabletten om het vaaswater voor al die snijbloemen vrij van micro-organismen te houden. Als in plaats daarvan PGW voldoet, is dat enorme winst. Zowel qua kosten als qua milieu."

Desinfecteren in ziekenhuizen

"In dit project onderzoeken we ook het gebruik van PGW in de medische sector. Om oppervlakken en instrumenten te desinfecteren wordt in de gezondheidszorg grootschalig gebruik gemaakt van schoonmaak- en desinfectiemiddelen. Dat moet geproduceerd, vervoerd, omgepakt en opgeslagen worden. Hoe mooi zou het zijn als je het ter plekke zou kunnen maken. Met een plasma-reactor, water, lucht en elektriciteit kun je je eigen desinfectiemiddel produceren. Zo sterk als je wilt en zoveel als je op dat moment nodig hebt. In dezelfde sfeer onderzoekt UMC Radboud nu het desinfecteren van handen. Medisch personeel desinfecteert nu de handen met handalcohol. En dat brengt een hoop huidklachten met zich mee. Als daarvoor een alternatief zou zijn, bijvoorbeeld een gel met PGW zou dat uit gezondheidsoogpunt een grote winst zijn.

Levenskracht

Als het gaat om desinfectie kan plasma geactiveerd water een grote rol spelen. Maar volgens Paul Leenders zijn nog veel meer toepassingen denkbaar: "In PGW zitten geactiveerde stikstof- en zuurstofdeeltjes.

Dat zijn belangrijke bouwstenen voor leven. Zo hebben we gevonden dat als je zaden laat ontkiemen met PGW, er 50% meer ontkiemt. Op dezelfde manier heeft PGW een helende werking voor mens en dier. Stel dat je een wond zou behandelen met een gel van PGW, dan zou je zien dat de genezing versnelt: nieuwe bloedcellen worden sneller aangemaakt, de wond wordt sneller schoon omdat oude huidcellen eerder afsterven, etc."

Van laboratorium naar de praktijk

Plasma geactiveerd water wordt nu nog alleen in een laboratorium opstelling gemaakt. In een klein vat water zit onderin een electrode en er hangt er een boven. Tussen die twee elektroden wordt een 'bliksem' afgevuurd, en zo wordt het water geactiveerd. Op deze manier kan in 20 minuten zo'n halve liter PGW gemaakt worden. De EFRO-subsidie is bedoeld om dat op te schalen. Het consortium ontwikkelt een prototype waarmee 100 liter in een paar uur gemaakt gaat worden. Een geslaagd prototype is de eerstvolgende stap naar de introductie van een stabiel werkende plasma-reactor voor de dagelijkse praktijk.

Plasma geactiveerd water

Het project beoogt het toepasbaar maken van Plasma Geactiveerd Water voor agrarische en medische doeleinden. Dit gebeurt door van op laboratoriumschaal gemaakt PGW te komen tot een prototype dat op grotere schaal kan fabriceren. Voorts wordt onderzoek gedaan naar de toepasbaarheid.

Eindbegunstigde: Filtext Air Filtration

- Totale projectbegroting: € 1.609.905,
- Toegekende EFRO subsidie: € 548.546
- Looptijd: 1 augustus 2013 tot en met 31 december 2015

3. Uitvoering naar Prioriteit

Voor de realisatie van de hoofddoelstelling van het GO-Programma worden activiteiten ontwikkeld in drie Prioriteiten en vijf maatregelen. Dit hoofdstuk beschrijft de uitvoering van die maatregelen in 2014. Naast de cijfers en feiten worden ook enkele voorbeeldprojecten beschreven.

3.1 Prioriteit-1: Versterken innovatiekracht, kenniseconomie en ondernemerschap

Ruim de helft van de beschikbare middelen (58 procent) van het GO-Programma is gereserveerd voor Prioriteit-1. Aan de hand van twee maatregelen wordt de Prioriteit concreet gemaakt:

Maatregel 1.1 – Versterking kennisclusters voeding, gezondheid en technologie

Deze maatregel richt zich op de ontwikkeling van landsdeel Oost-Nederland tot toptechnologische innovatieve regio op het gebied van Food, Health en Technology. Dit kan bereikt worden door het beter economisch benutten van aanwezige kennis in deze domeinen bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland en daarbuiten, en door het verbeteren van kennisuitwisseling en vergroten van de aanwezige kennis bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland.

Maatregel 1.2 – Versterken innovatiekracht en concurrentiepositie bedrijfsleven

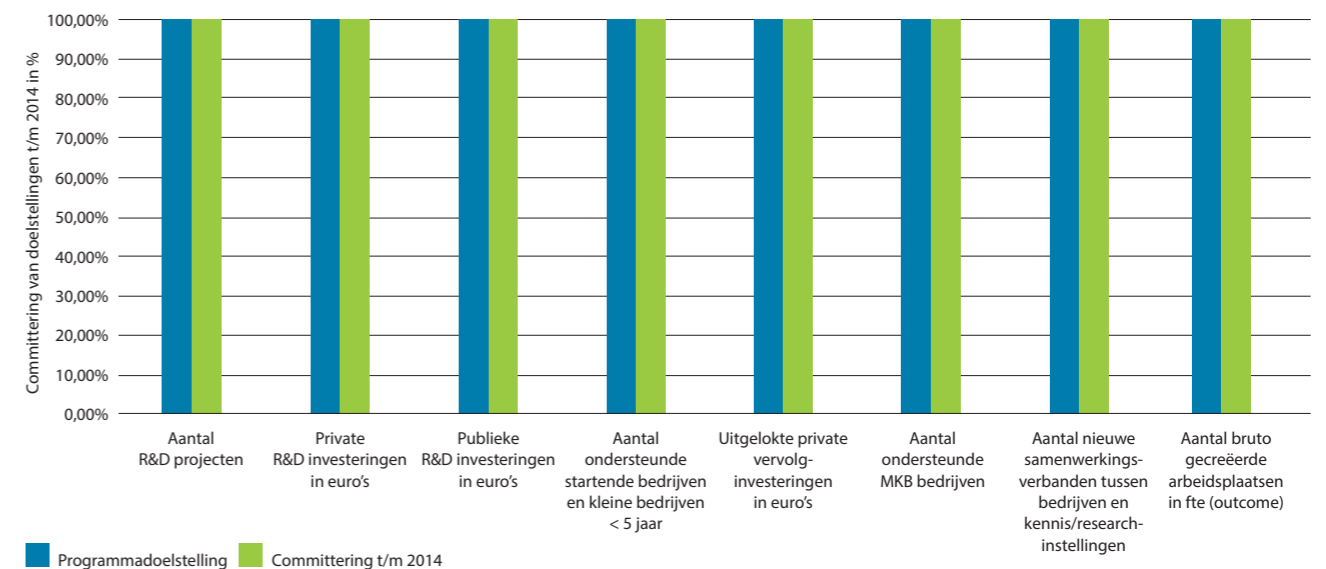
Het doel van deze maatregel is versterking van de innovatiekracht en concurrentiepositie van het regionale

bedrijfsleven (met name MKB) op het terrein van opkomende kennisgebieden in Oost-Nederland. Dit wordt bereikt door het stimuleren van innovaties van producten, processen, diensten en markten bij bedrijven buiten de valleydomeinen (Food, Health en Technology), het verbeteren van kennisuitwisseling en vergroten van aanwezige kennis bij bedrijven en kennisinstellingen in Oost-Nederland. Daarnaast is deze maatregel gericht op het verbeteren van business-to-business en business-to-science clustering van spelers buiten de valleydomeinen, betere fysieke mogelijkheden voor kennisintensieve bedrijven, betere overheidsdienstverlening aan burgers en bedrijven via ICT en meer eco-efficiënte innovaties en maatregelen.

3.1.1 Prioriteit-1: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse

In diagram 3.1 wordt de materiële voortgang van Prioriteit-1 tot en met 2014 weergegeven aan de hand van de totaalscore van de projecten op de indicatoren.

Diagram 3.1: Prestaties Prioriteit-1

Tabel 3.2: Financiële gegevens Prioriteit-1 op basis van beschikkingen tot en met 2013 en in 2014 (in €)

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2013	358.582.934	104.797.168	95.276.000	41.418.022	57.773.271	154.594.473
Wijzigingen	-19.376.610	-1.960.417	0	-1.120.361	-1.132.548	-15.163.283
2014	6.134.256	1.972.892	0	670.490	206.065	3.284.809
Totaal	345.340.580	104.809.643	95.276.000	40.968.151	56.846.787	142.715.999

In 2014 zijn nog vijf projecten (te weten Flowplast, Hipersense, MTT: And Now Full Electric, Factory of the Future, Electro Dynamische Fragmentatie) door de Stuurgroep Prioriteit-1 van een positief advies voorzien. Deze zijn alle door de Managementautoriteit gehonoreerd. Eind 2014 waren er vijf projecten (Versterking NovioTech Campus, Parkinson Smart Watch, Universeel Point of Care Diagnostisch Platform, Platform for Innovation Excellence en Quality Slicer 2.0) in behandeling. Tevens zijn in het verslagjaar 11 projecten binnen Prioriteit-1 tot eindafrekening en finale vaststelling gekomen. De resultaten die in het staafdiagram zijn weergegeven, zijn de verwachte resultaten zoals vastgelegd in de beschikkingen aan de projecten.

Alle indicatoren in Prioriteit-1 zijn vanwege de vijf nieuw beschikte projecten verder toegenomen. Eind 2014 hadden de acht indicatoren al hun streef-waarde – soms ruim – gehaald. Hierbij is rekening gehouden met de gewijzigde interpretatie van de indicator 'Aantal ondersteunde MKB-bedrijven', waardoor MKB-bedrijven ook daadwerkelijk moeten zijn ondersteund.

Het overzicht van de financiële voortgang van Prioriteit-1 is vastgesteld op basis van de in de beschikkingen opgenomen bedragen van de gehonoreerde projecten tot en met het verslagjaar 2014.

Voor Prioriteit-1 was voor het verslagjaar in het programmadocument een EFRO bedrag begroot van € 0. Het committeringsniveau voor Prioriteit-1 was al sinds 2012 overschreden. Toch zijn in 2013 en 2014 projecten gehonoreerd. Dit was mogelijk omdat beide

provincies hebben besloten tot overcommittering, omdat zij verwachten dat bij enkele projecten middelen zullen vrijvallen. Door te overcommitteren kan het GO-Programma toch volledig worden gerealiseerd.

In het verslagjaar is in Prioriteit-1 een bedrag van € 1.972.892 gecommiteerd.

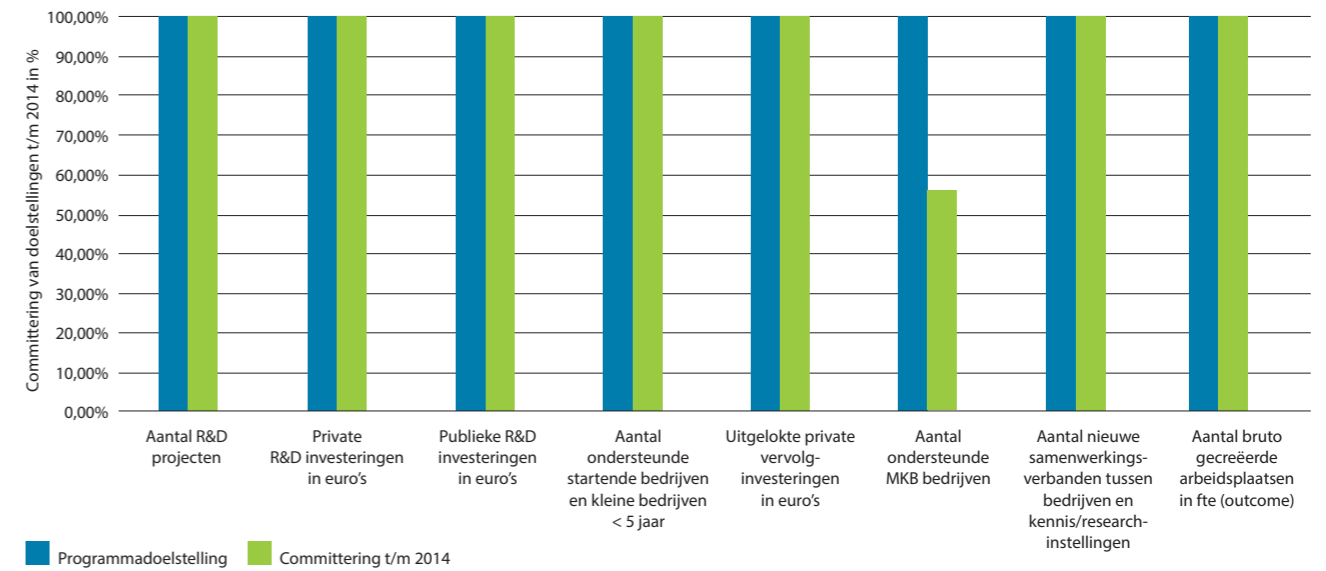
Als gevolg van enkele wijzigingen in projecten (gecommiteerd in voorgaande jaren), zijn de totale subsidiabele kosten van de tot 2014 gecommiteerde projecten met € 1.960.417 afgenomen. Het betreft hier een gedeeltelijke decommittering op grond van begrotingswijzigingen. De wijzigingen zijn verwerkt in de cumulatieve gegevens over 2014. In bovenstaand overzicht van financiële gegevens is, ten behoeve van de aansluiting met het jaarverslag 2013, een rij 'wijzigingen' toegevoegd. Voor de volledigheid en het zichtbaar maken van de aansluiting is er voor gekozen de gerapporteerde cumulatieve gegevens per ultimo 2013 in de bovenste rij weer te geven.

Het totale gecommiteerde EFRO bedrag is in 2014 nauwelijks gewijzigd. Het niveau van Prioriteit-1 wordt door de committeringen en decommitteringen per saldo met € 9,5 miljoen overschreden. Op basis van de realisatie is eind 2014 feitelijk een EFRO bedrag van € 6.517.187 overgecommiteerd.

Maatregel 1.1

De vijf beschikte projecten in Prioriteit-1 (Flowplast, Hipersense, MTT: and now full electric, Electro Dynamische Fragmentatie en Factory of the Future), hebben betrekking op Maatregel 1.1. Het staafdiagram *Prestaties Maatregel 1.1*

Diagram 3.3: Prestaties Maatregel 1.1

(diagram 3.3) toont de verwachte resultaten van deze projecten in deze maatregel, inclusief de beschikte projecten van voorgaande programmajaren, zoals vastgelegd in de projectbeschikkingen.

In 2012 was de streefwaarde van de indicator 'Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/research instellingen' op basis van de committeringen in Maatregel 1.1 al volledig bereikt. In het verslagjaar is deze indicator verder overschreden. De laatste 'openstaande' indicator betreffende het 'Aantal ondersteunde MKB-bedrijven' kende een lichte toename van 56,8 tot 57,3 procent.

De uitvoering van Maatregel 1.1. verliep in het verslagjaar goed. Van de vijf beschikte projecten is het project MTT: *And now full electric* een echt Oost-Nederlands (provinciegrensoverschrijdend) project. Het wordt door partners uit beide provincies uitgevoerd en heeft een duidelijk regionaal-economisch effect op beide provincies. In totaal zijn in 2014 zes volledige aanvragen in Maatregel 1.1 door het programmamanagement ontvangen. Eén project uit 2013 was nog in behandeling. De vier volledige en getoetste projecten zijn voor besluitvorming voorgelegd aan de Stuurgroep, die positief adviseerde op deze aanvragen, zij het in sommige gevallen met aanvullende voorwaarden. De Managementautoriteit nam alle adviezen van de Stuurgroep over. Eind 2014 waren drie aanvragen nog in behandeling, te weten *Versterken Novio Tech Campus*, *Parkinson Smart Watch* en *Universeel Point of Care Diagnostisch Platform*.

Maatregel 1.2

In het verslagjaar 2014 zijn twee projectvoorstellen binnen Maatregel 1.2 ingediend. Eind 2014 waren de twee nieuw ingediende projecten: *Quality Slicer 2.0* en *Platform for Innovation Excellence*, nog in behandeling.

In diagram 3.4 *Prestaties Maatregel 1.2* zijn de verwachte resultaten opgenomen zoals vastgelegd in de beschikking van alle tot eind van dit verslagjaar in deze maatregel beschikte projecten. Bij alle indicatoren zijn de verwachte waarden op maatregelniveau in 2014 volledig gehaald.

3.1.2 Prioriteit-1: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

Overcommittering

Het aantal aanvragen nam in 2014 verder af. Voor de resterende middelen zijn in mei 2014 nieuwe plafonds gepubliceerd. Hiervoor zijn in totaal 9 volledige aanvragen ingediend. Conform de regelgeving dienen aanvragen te worden behandeld op volgorde van indiening van de volledige aanvraag. Over deze procedure zijn de aanvragers schriftelijk geïnformeerd en de volgorde is strikt gemonitord.

Bij overcommittering worden meer middelen beschikt dan formeel aanwezig. De provincies hadden al in 2012 besloten hiervoor garant te staan. Dit is een gecalculeerd risico, omdat de ervaring leert dat een groot deel van

Een project uit Maatregel 1.1: Flowplast

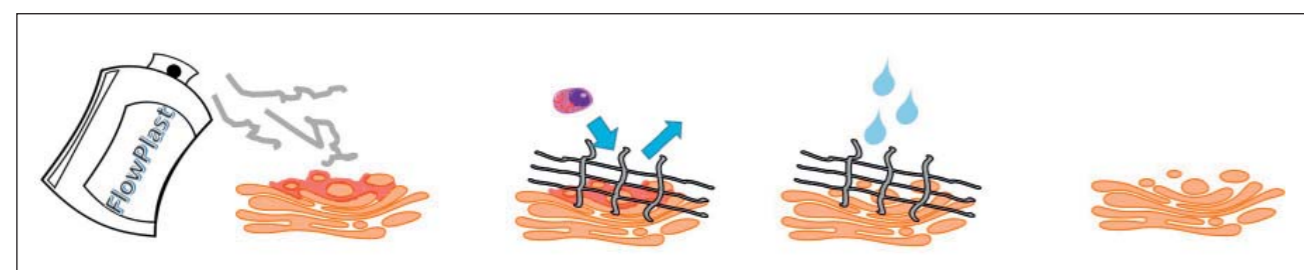
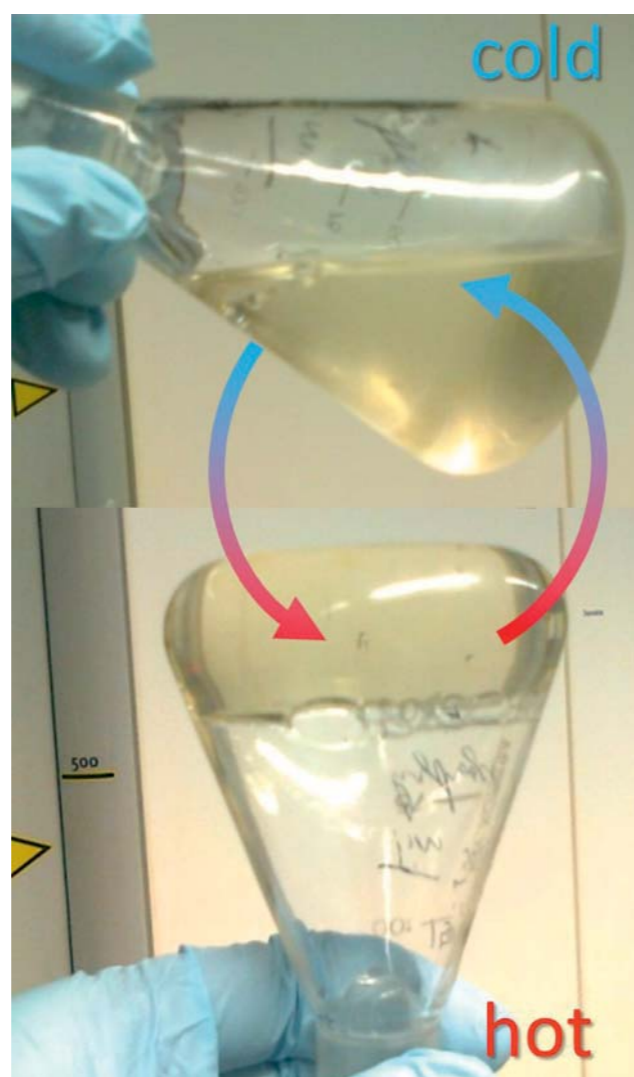
Vanuit bestaande laboratorium-hydrogelen wordt een wondverband - Flowplast- ontwikkeld dat unieke prestaties bezit. Het zorgt voor goede afdekking van de wond en kan makkelijk worden verwijderd. Het draagt bij aan bescherming en genezing van de wond en aan de reconstructie of het herstel van de omliggende cel- en huidstructuur.

Met de ontwikkeling wordt ingespeeld op de sterk groeiende wereldmarkt voor wondbehandeling. De hydrogelen die nu worden toegepast vertonen ernstige problemen bij verwijdering. Dat kan leiden tot heropening van de wond met infecties als gevolg.

Flowplast vormt zich direct na contact met de huid of de wond een beschermende laag. De structuur van deze laag voorkomt binnendringing van bacteriën maar is wel vochtdoorlatend. De beschermende laag kan worden verwijderd door afkoeling met bijvoorbeeld koud water of een ijszak. De gel wordt dan vloeibaar afgevoerd zonder de wond te heropenen.

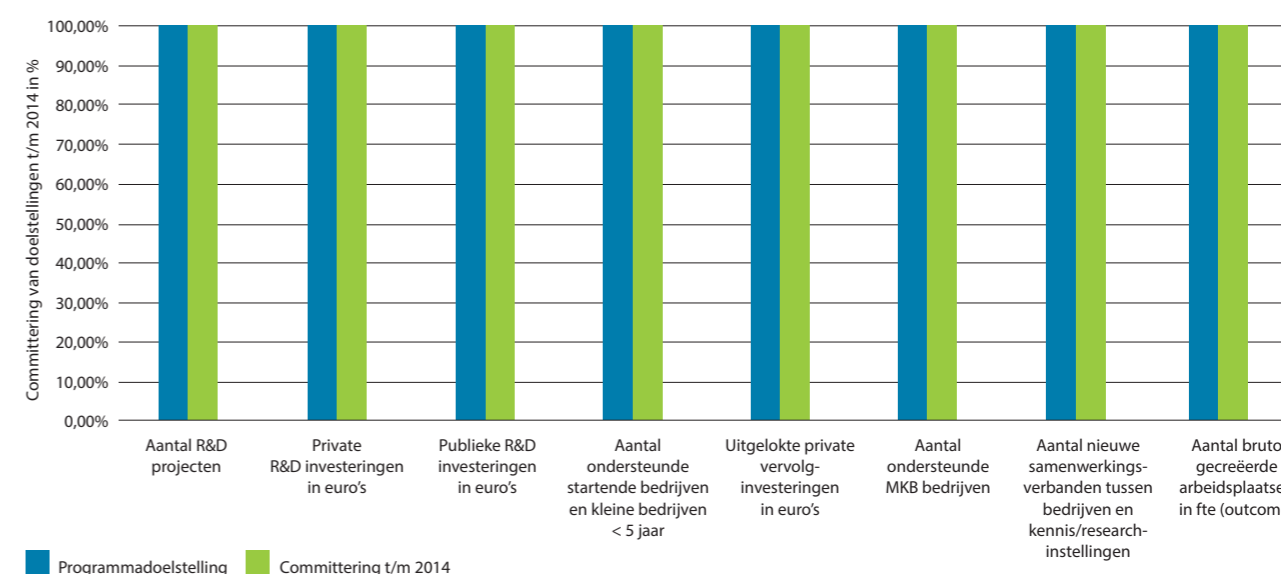
Op laboratoriumschaal is inmiddels een proof of concept gegenereerd voor wondpleister en celtgroei-toepassing. Op deze specifieke toepassing is patent aangevraagd.

Met het project worden 21 fte aan werkgelegenheid gecreëerd.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 271.318	€ -	€ 267.071	€ 538.389

Diagram 3.4: Prestaties Maatregel 1.2

de projecten niet de volledige subsidie realiseert. Om toch andere projecten de tijd te geven hun project binnen de programmaperiode uit te voeren, kan niet worden gewacht op daadwerkelijke vrijval, maar moet hierop worden geanticipeerd.

Begeleiding Prioriteit-1

In 2014 is de Stuurgroep in afgeslankte vorm in functie gebleven om bij nieuwe opstelling aanvragen van advies te kunnen voorzien. Elk ingediend project in Prioriteit-1 is ook in dit verslagjaar ten minste twee keer geagendeerd in deze Stuurgroep. Tijdens de eerste bespreking beperkt de Stuurgroep zich tot het beoordelen van de inhoud van het project. De programmamanagers koppelen deze feedback terug naar de aanvragers, die in de gelegenheid worden gesteld erop te reageren. Dit kan in de vorm van een aanvullende notitie, het aanleveren van andere ondersteunende documenten of het geven van een presentatie tijdens de volgende Stuurgroepvergadering.

Een belangrijk aspect in de begeleiding bij een aanvraag is het managen van de verwachtingen van de aanvrager. Is het project inhoudelijk werkelijk kansrijk? Daarbij wordt getoetst of het project past binnen de kennisclusters Food, Health en Technology of binnen een opkomend kennisgebied zoals EMT. Met deze informatie kan de aanvrager vaak zijn aanvraag verbeteren. Bij de publicatie van de nieuwe subsidieplafonds was het informeren over de regels omtrent de toekenning van het restantbudget belangrijk.

In het hele proces heeft inhoudelijke sturing plaatsgevonden om de uiteindelijke regionaal-economische effecten van de

aanvragen te maximaliseren. Met name is gestuurd op marktinitiatief, duurzaamheid en marktstrategie en de nog te realiseren indicatoren. Projectinitiatieven waarbij de perspectieven op deze vlakken onvoldoende waren, is geadviseerd om geen aanvraag in te dienen.

Als blijkt dat de voortgang van projecten achterblijft bij de prognose, vindt overleg plaats tussen programmasecretariaat en projectuitvoerders om strakke sturing te waarborgen. In het verslagjaar is veelvuldig contact geweest met projectuitvoerders over verlengingsverzoeken en over de haalbaarheid van definitieve realisatie binnen de planperiode. Hier wordt zeer kritisch naar gekeken. Verder zorgden de vele wijzigingsverzoeken voor extra werkdruk bij het programmasecretariaat.

3.2 Prioriteit-2: Versterken innovatieklimaat in stedelijke netwerken

Investeren in innovatie en ondernemerschap heeft vooral zin als tegelijkertijd wordt geïnvesteerd in het op orde krijgen van de randvoorwaarden met betrekking tot het woon- en werkklimaat. De betrokkenheid van de stedelijke netwerken bij het GO-Programma op dit thema is daarom groot. Prioriteit-2 richt zich op het versterken van het innovatieklimaat in stedelijke netwerken. Hiervoor is 27,5 procent van de middelen tot en met 2015 beschikbaar.

Aan de hand van twee maatregelen wordt Prioriteit-2 concreet gemaakt:

Maatregel 2.1 – Verbeteren bereikbaarheid en mobiliteit

Het doel van deze maatregel is het verbeteren van het vestigingsklimaat voor innovatieve bedrijvigheid, door het verbeteren van de bereikbaarheid en de transportinfrastructuur binnen en tussen de stedelijke netwerken in Oost-Nederland. Dit wordt bereikt door het verbeteren van kenniscentra en (hoogwaardige) werklocaties met een (boven)regionale functie, het beter en intensiever benutten van de bestaande infrastructuur, betere mobiliteit door verminderen van reistijden en (her)ontwikkeling centrum- en stationslocaties.

Maatregel 2.2 – Vergroten kwaliteit werk- en leefomgeving

Deze maatregel is gericht op het op duurzame wijze vergroten van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving en het verhogen van de milieukwaliteit in de stedelijke netwerken in Oost-Nederland. Hierdoor verbetert het woon-, werk- en leefklimaat voor hoog opgeleid personeel en kennisintensieve bedrijvigheid. Daarmee wordt de regionale concurrentiekracht versterkt. Dit wordt bereikt door het herontwikkelen van duurzame bedrijventerreinen met regionale impact, het verbeteren van de toeristisch-recreatieve infrastructuur en voorzieningenniveau en het verbeteren van de aantrekkelijkheid van de leefomgeving in relatie tot het vestigingsklimaat.

3.2.1 Prioriteit-2: Verwezenlijking van de doelstellingen en voortgangsanalyse

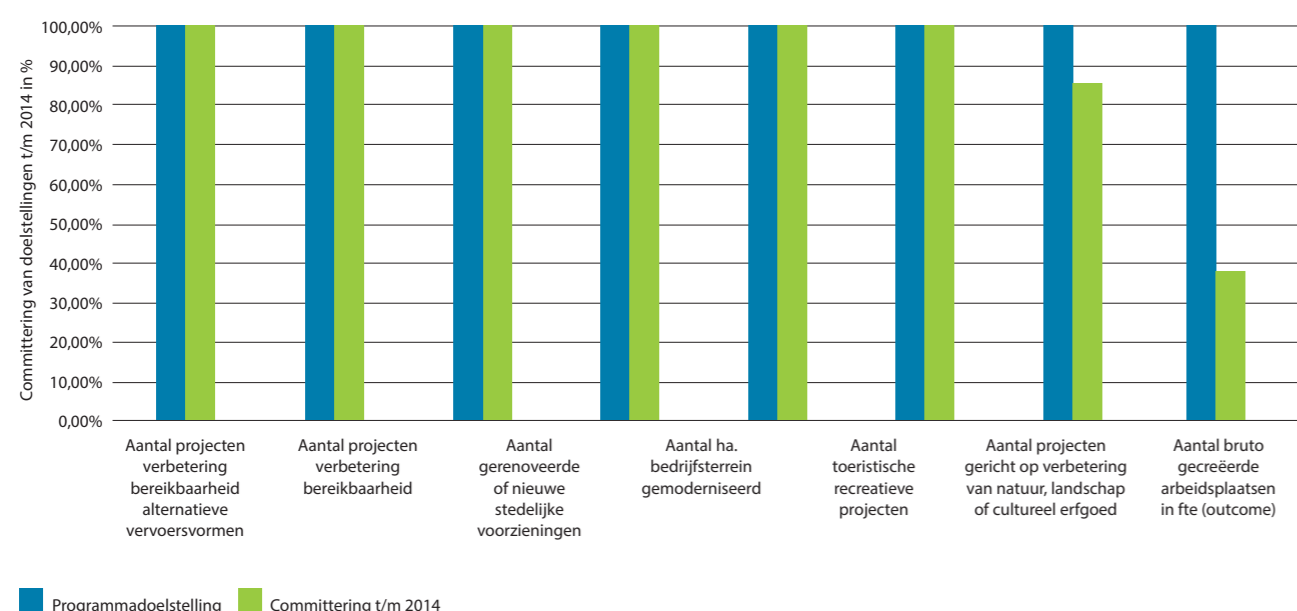
In het diagram 3.5: *Prestaties Prioriteit-2* wordt de materiële voortgang van Prioriteit-2 tot en met 2014 weergegeven aan de hand van de score van de beschikte projecten op de indicatoren.

In het verslagjaar zijn negen projecten beschikt binnen Prioriteit-2. In Prioriteit-2 zijn inmiddels 31 projecten afgerekend (zes in 2011, acht in 2012, negen in 2013 en acht in 2014). De resultaten die in het staafdiagram zijn opgenomen, zijn de verwachte resultaten zoals vastgelegd in de beschikkingen van de projecten.

De resultaten van de verantwoorde en afgerekende projecten komen bijna geheel overeen met de indicatoren zoals die destijds in de toekenningsbeschikkingen stonden. Alle indicatoren binnen Prioriteit-2 kennen een stijging in verwachte waarde vanwege de in 2014 gecommitteerde projecten. De indicator 'Aantal hectaren bedrijfsterreinen gemoderniseerd' had in 2012 al de programmadoelstelling bereikt.

De indicator 'Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen' steeg licht van 37,9 naar 38,2 procent. De prioriteitsdoelstelling zal deze indicator echter niet realiseren, omdat op basis van de herijking relatief weinig projecten uit Prioriteit-2 op deze indicator scoren. Veel projecten zijn randvoorwaardelijk voor het creëren van

Diagram 3.5: Prestaties Prioriteit-2

Tabel 3.6: Financiële gegevens Prioriteit-2 op basis van beschikking tot en met 2013 en in 2014 (in €)

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2013	140.624.864	42.065.243	45.128.000	10.361.191	84.637.903	3.560.527
Wijzigingen	-66.733	0	0	0	-75.242	8.509
2014	22.940.195	5.918.369	0	0	17.021.826	0
Totaal	163.498.326	47.983.612	45.128.000	10.361.191	101.584.487	3.569.036

arbeidsplaatsen. Dit indirecte effect wordt vanaf 2010 niet meer meegenomen. De Managementautoriteit heeft eerder al aangegeven niet te verwachten dat de doelstelling voor deze indicator alsnog volledig kan worden gerealiseerd.

De andere indicator die de prioriteitsdoelstelling nog niet heeft gerealiseerd is 'Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed'; deze indicator steeg naar 85,2 % en komt zo dichtbij de buurt van de prioriteitsdoelstelling. Op deze indicator kan sinds de herijking echter minder gemakkelijk worden gescoord.

De indicator die het hardst gegroeid is in 2014, en waarvan de prioriteitsdoelstelling inmiddels gehaald is, is de indicator 'Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen'. Deze is gestegen naar 112%. Dit is een stijging van 32% ten opzichte van het verslagjaar 2013.

Het overzicht van de financiële voortgang is gebaseerd op de in de beschikking opgenomen bedragen van gehonoreerde projecten in Prioriteit-2. Ten behoeve van de aansluiting met de voorgaande jaarverslagen en de rapportage 2013 is een rij 'wijzigingen' toegevoegd. Voor de volledigheid en zichtbare aansluiting is er voor gekozen de gerapporteerde cumulatieve gegevens per ultimo 2013 in de bovenste rij weer te geven.

De financiële gegevenstabel laat zien dat in 2014 € 5.918.369 aan EFRO-middelen is gecommitteerd binnen Prioriteit-2. Dat is € 2.855.612 meer dan totaal begroot voor Prioriteit-2 en € 5.918.369 meer dan voor het verslagjaar 2014 was begroot. Met een gecommitteerd

volume van € 48 miljoen is Prioriteit-2 eind 2014 op een percentage gekomen van meer dan 100 procent. (Zie voor een toelichting op de overcommittering paragraaf 2.1)

Daarmee ligt Prioriteit-2 inmiddels op schema, en de Managementautoriteit heeft goed zicht op de voortgang van de projecten die binnen deze Prioriteit zijn ingediend. De Managementautoriteit heeft in samenwerking met de Stuurgroep met succes gestuurd op de indiening van goede projecten. Dit is gebeurd door enerzijds extra in te zetten op de inhoudelijke ondersteuning maar ook actief te rappeleren op de voortgang van indiening.

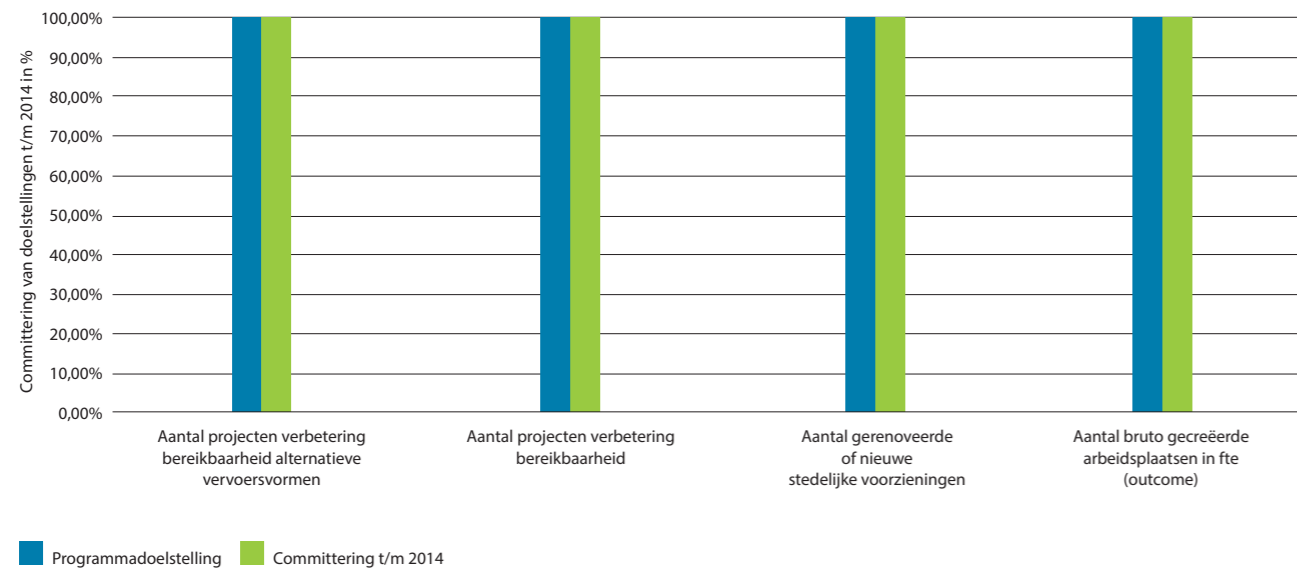
In het verslagjaar zijn 11 projecten voorgelegd aan de Stuurgroep, waarvan negen projecten een beschikking tot subsidieverlening hebben ontvangen. Twee projecten zijn nog in behandeling.

Maatregel 2.1

In 2014 zijn vier projecten in Maatregel 2.1 goedgekeurd met een totale bijdrage van € 3.319.048 EFRO-subsidie. Het betreft de projecten: 'Station Nijmegen Goffert', 'Buren voor de A1-F35 Zenderen-Almelo', 'Groene Loper-Stations-park Oldenzaal Centraal' en 'Reconstructie Roelenweg'.

In diagram 3.7: *Prestaties Maatregel 2.1* zijn de verwachte resultaten opgenomen, zoals vastgelegd in de beschikking van alle tot eind 2014 gehonoreerde projecten in deze maatregel. Daaruit kan opgemaakt worden dat de prestaties zeer goed op koers liggen. Alle indicatoren hebben in dit verslagjaar de doelstellingen verder overschreden. Ook qua realisatie

Diagram 3.7: Prestaties Maatregel 2.1

Project uit Maatregel 2.1: Station Nijmegen Goffert

Het project 'Station Nijmegen Goffert' heeft tot doel de bereikbaarheid rond De Goffert en de Novio Tech Campus te verbeteren voor forensen en daarmee ook een aantrekkelijk vestigingsklimaat te zijn en te blijven. Hiertoe wordt de bouw van het station Nijmegen-Goffert ondersteund en het fietspad als onderdeel van de snelfietsverbinding Nijmegen-Wijchen verlegd. Daarnaast ligt in het gebied park Goffert met het voetbalstadion 'De Goffert' en het evenemententerrein 'Goffertpark'. De aanleg van het station zal positief bijdragen aan het verwerken van piekbelastingen van het gebied. Met de aanleg van het station zal de snelfietsroute die langs het spoor loopt worden verschoven waardoor de bereikbaarheid van het gebied met de fiets wordt geoptimaliseerd.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 2.000.000	€ 5.229.441	€ -	€ 7.229.441

Burgemeester Roelenweg aanleg 2014

Burgemeester Roelenweg april 2015

Project uit Maatregel 2.1: Reconstructie Burgemeester Roelenweg te Zwolle

Doelstelling van dit project is het verbeteren van de bereikbaarheid van de binnenstad van Zwolle voor fiets, auto en bus. Daartoe reconstrueert de gemeente Zwolle het oostelijk deel van de Burgemeester Roelenweg, het noordelijk deel van de Pannekoekendijk, de Schuttevaerkade en de tussenliggende rotonde. Behalve aan de bereikbaarheid draagt dit project ook bij aan het vergroten van de verkeersveiligheid, het verminderen van de congestie op de autoroutes naar de binnenstad vanaf de A-28 en het verbeteren van de doorstroming van de op- en afrit van de A28. Het project is gestart in januari 2012. In het najaar van 2014 volgde de laatste inrichting van de openbare ruimte zoals de groenstructuur en de verlichting.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 958.118	€ 738.382	€ -	€ 1.696.500

scoort de maatregel goed: al in 2012 hadden twee indicatoren de maatregeldoelstelling gerealiseerd, inmiddels zijn alle maatregeldoelstellingen gerealiseerd.

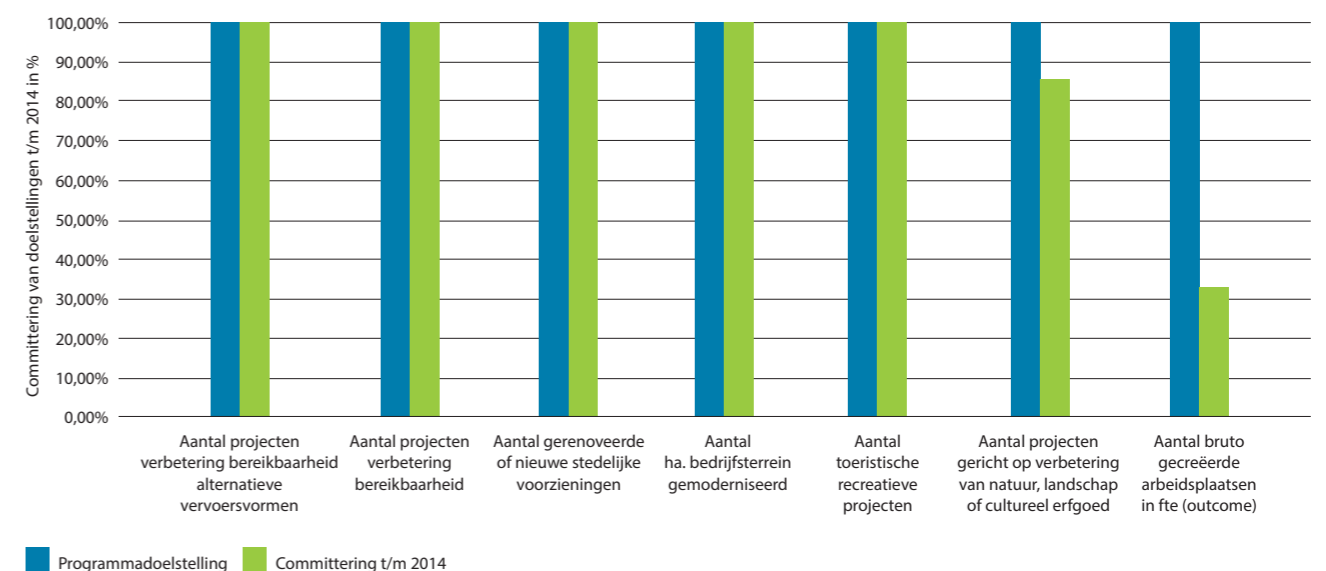
Maatregel 2.2

In het 2014 zijn in Maatregel 2.2 vijf projecten goedgekeurd. Het betreft de projecten: 'Aanleg Noorderhaven', 'Herinrichting Stuijvenburchstraat e.o.', 'Waterboulevard Almelo', 'Herontwikkeling Friso Kazerne', 'Gelders Arcadië: geschiedenis in verhalen'.

In diagram 3.8: Prestaties Maatregel 2.2 zijn de verwachte resultaten opgenomen, zoals vastgelegd in de beschikkingen van deze projecten, inclusief de in voorgaande jaren beschikte projecten.

In 2012 was de verwachte waarde van de indicator 'Aantal ha bedrijfsterrin gemoderniseerd' binnen Maatregel 2.2 al bereikt. De indicator 'aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen' steeg in het verslagjaar van 68 naar 100 procent.

Diagram 3.8: Prestaties Maatregel 2.2

De indicator 'Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed' steeg van 78,6% naar 85,71 %, het percentage 'Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte' steeg heel licht tot 33,4% procent (2013: 33,2 procent).

In de aanvraagfase blijkt dat een aantal gemeenten (Almelo, Nijmegen, Zwolle en Apeldoorn) toch veel tijd nodig hebben om te komen tot een goede aanvraag en te voldoen aan de voorwaarden van een EFRO

aanvraag. De vertraging die in 2013 is opgelopen is in 2014 ingehaald.

3.2.2 Prioriteit-2: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

De voortgang van Prioriteit-2 vergt permanente aandacht, zowel van het programmamanagement als van de steden en

Kasteel Middachten in De Steeg

Recreatieve werk- en leefomgeving

Project in Maatregel 2.2: Gelders Arcadië: "Geschiedenis in verhalen"

De gemeenten Rheden, Renkum, Rozendaal, Arnhem en Wageningen willen de toeristisch-recreatieve belevingsmogelijkheden rond het cultuurhistorisch immaterieel erfgoed beschermen en verbeteren. Dit zal resulteren in een sterke verbetering van de recreatieve werk- en leefomgeving. De gemeenten willen het erfgoed ontsluiten voor groter publiek en het daarmee toegankelijk maken voor huidige en toekomstige generaties. Zij hebben dit in een convenant vastgelegd.

Gelders Arcadië is een gebied dat gekenmerkt wordt door een unieke combinatie van de Veluwe stuwwal met de uiterwaardengebieden van Rijn en IJssel. Naast dit mooie panorama zien we er een groot aantal kastelen, landhuizen en monumentale panden. Door die combinatie van natuurschoon en cultuurhistorie sterker toeristisch te benutten, blijft de waarde behouden.

Het plan is om toeristen en recreanten het gebied op een andere wijze te laten beleven: door de inzet van moderne media zoals smartphone of tablet. Vanuit het gebied worden verhalen en beeldmateriaal verzameld en gearchiveerd. Daarvan wordt een selectie verwerkt in een App en een boek. Dat wordt aangevuld met toeristische informatie, routes en voorzieningen. Lokale ondernemers in de toeristische sector kunnen hierbij aansluiten.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 167.052	€ 303.732	€ -	€ 470.784

Project in Maatregel 2.2: Oude Vismarkt en Koningsplein Zwolle

Het doel van het project is het gebied Oude Vismarkt/Koningsplein in Zwolle door herinrichting van de openbare ruimte economisch beter te laten functioneren. Verbetering van de openbare ruimte vindt plaats door de aanleg van een nieuwe groenstructuur, met onder andere bomen die beter passen bij de oude gevels en minder overlast geven. Het trottoir wordt verbreed en er komen fietsvoorzieningen. Zo ontstaat een aantrekkelijk gebied om te verblijven, te winkelen en te werken.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 229.485	€ 627.000	€ -	€ 856.485

Project in Maatregel 2.2: 'Waterboulevard' in Almelo

Doel is een bijdrage te leveren aan de ontwikkeling van de binnenstad van Almelo. De gemeente vraagt een bijdrage aan om ter hoogte van de kruising van het kanaal met de Egbert Gorterstraat een (op termijn) beweegbare brug aan te leggen, om kano-onderdoorgang mogelijk te maken. Tevens wordt de bestaande looproute langs het nieuwe deel van het kanaal opgewaardeerd en wordt de kunstroute doorgetrokken die loopt voor de rechtbank naar het nieuwe kanaal. Het project sluit aan bij andere initiatieven in de binnenstad, zoals de verlenging van het kanaal, waarvoor middelen uit het provinciale budget IMG beschikbaar zijn gesteld.

'Waterboulevard' in Almelo

Nieuwe brug 'Waterboulevard'

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 691.497	€ 1.063.137	€ -	€ 1.754.634

de stedelijke netwerken. Voor een EFRO aanvraag geldt dat op basis van vastgestelde regelgeving er een aantal administratieve verplichtingen gelden. Bij de indiening van de projecten is gebleken dat bij de stedelijke netwerken en steden hierover toch nog enige onbekendheid bestaat. Dit heeft enerzijds te maken met het ontbreken van routine voor het indienen van een dergelijke aanvraag en anderzijds met de extra moeite die men moet doen om zich te verdiepen in de regelgeving.

De Managementautoriteit heeft daarom in het afgelopen jaar veel werk gemaakt van communicatie en informatieverstrekking over de indieningsvoorwaarden van projecten. In het verlengde daarvan heeft zij sterk sturing gegeven in de termijnbewaking rondom het indienen van een project. Dit is zichtbaar in de resultaten van het verslag jaar.

3.3 Prioriteit-3 Versterken aantrekkelijkheid steden

Prioriteit-3 richt zich op het versterken van de attractiviteit van de grote steden. In het GO-Programmagebied zijn dat de negen GSB-steden in Oost-Nederland: Almelo, Apeldoorn, Arnhem, Deventer, Ede, Enschede, Hengelo, Nijmegen en Zwolle. De steden nemen door de concentratie van economische activiteiten en mensen een belangrijke plaats in in de regionale economie.

Ook hier geldt de regel dat investeren in innovatie en ondernemerschap vooral zin heeft als tegelijkertijd

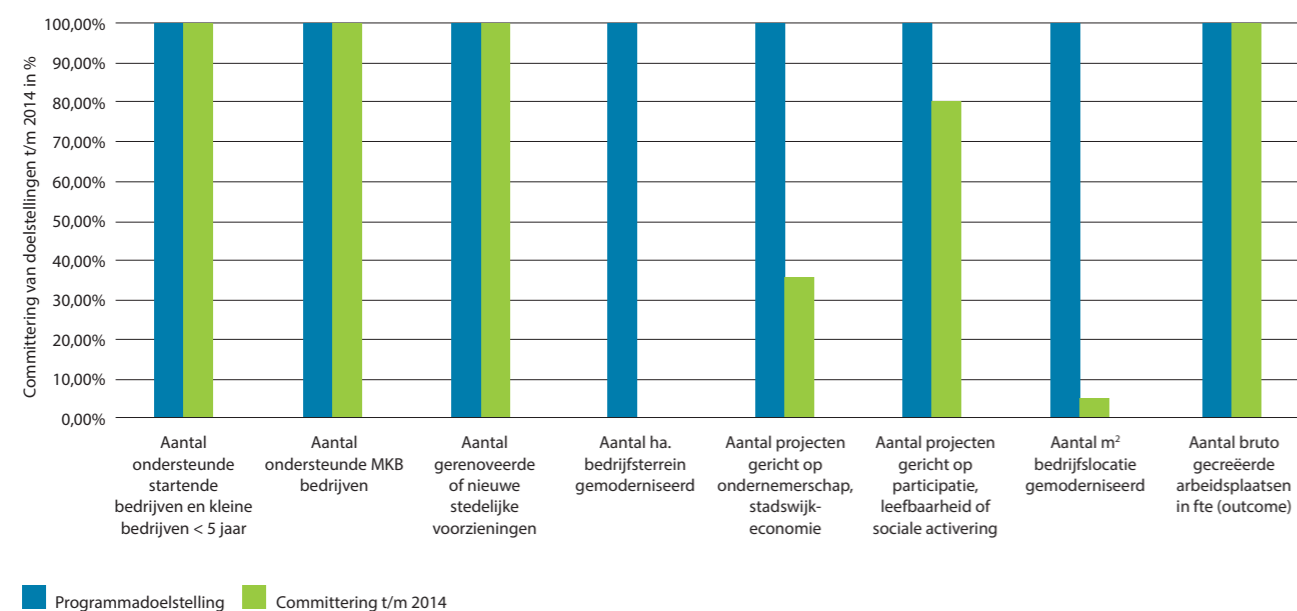
wordt geïnvesteerd in het op orde krijgen van de randvoorwaarden met betrekking tot het woon- en leefklimaat in de steden. De steden kennen ook binnenstedelijke gebieden waar de economische motor hapert omdat er knelpunten zijn ontstaan. Prioriteit-3 is gericht op het oppakken van hele specifieke knelpunten in een wijk of gedeelte van de stad. Uitgangspunt voor handelen is het volgen van een integrale wijkaanpak, conform de voorgestelde nationale aanpak, zoals die is vormgegeven in het GSB (Grote Steden Beleid). Hierbij is de integrale benadering, gericht op een duurzame ontwikkeling van de stad uitgangspunt.

Hiermee wordt aangesloten bij de aanpak zoals voorgestaan in artikel 8 van Verordening (EG) 1083/2006. Voor Prioriteit-3 is 10,4 procent van de middelen van het GO-Programma beschikbaar. Deze prioriteit is uitgewerkt in één maatregel:

Maatregel 3.1

Het doel van deze maatregel is het vergroten van de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de steden in Oost-Nederland, door het aanpakken van prioritaire probleemsituaties in stadswijken op een integrale – en daarmee ook op een structurele en duurzame – manier. Dit wordt bereikt door het stimuleren van ondernemerschap in de wijk (economie), versterking onderwijs-arbeidsmarkt-integratie (sociaal), versterking wijk-economie en binnenstedelijke werklocaties (fysiek) en het vergroten van de aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de openbare ruimte.

Diagram 3.9: Prestaties Prioriteit-3

Tabel 3.10: Financiële gegevens Prioriteit-3 op basis van beschikking tot en met 2013 en in 2014 (in €)

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2013	46.880.389	16.274.235	17.132.000	3.200.000	22.301.750	5.104.404
Wijzigingen	62.473	26.403	0	0	36.070	0
2014	6.684.124	3.080.298	0	0	3.404.254	199.572
Totaal	53.626.986	19.380.936	17.132.000	3.200.000	25.742.074	5.303.976

In Diagram 3.9: Prestaties Prioriteit-3 wordt de materiële voortgang van Prioriteit-3 tot en met 2014 weergegeven aan de hand van de totaalscore van de projecten op de indicatoren.

In 2014 zijn zeven projecten gehonoreerd binnen Prioriteit-3. Het gaat om de projecten: 'Doorontwikkeling Creatieve Coöperatie Zwolle', 'Projectplan Oostelijke Waalkade', 'Herinrichting Singels West fase verbinding Arnhem Centraal', 'Verbetering openbare ruimte centrumgebied Stadshagen', 'Herinrichting Brinklaan/Hoofdstraat Apeldoorn', 'Havenmeestervoorziening Rodetorenplein', 'Oude Vismarkt/Koningsplein'.

De resultaten, die in het diagram zijn opgenomen, zijn verwachte resultaten zoals deze zijn vastgelegd in de beschikkingen van de projecten tot en met 2014.

Op basis van de resultaten, zoals weergegeven in het diagram, kan worden geconstateerd dat, met de beschikking van zeven projecten in 2014, de verwachte waarden van de indicatoren voor Prioriteit-3 nog grote verschillen kent.

De indicatoren 'Aantal ha. bedrijventerrein gemoderniseerd' (0 procent) en 'Aantal m2 bedrijfslocatie gemoderniseerd' (van 4,65 procent naar 6,03 procent) blijven laag scoren of hebben geen waarde. De verwachting is dat deze indicatoren nauwelijks meer gaan stijgen omdat nagenoeg alle projecten gecommiteerd zijn.

De indicator 'Aantal ha. bedrijfslocatie gemoderniseerd' is nog nauwelijks benut. Mede vanwege de economische situatie worden in Oost-Nederland vanuit Prioriteit-3

momenteel weinig projecten uitgevoerd die op deze indicator aansluiten. De projecten binnen Prioriteit-3 die 'scoren' op deze indicator realiseren slechts marginale oppervlaktes, ondanks de uitstekende inpassing binnen het programma met duidelijke effecten.

Het behalen van de streefwaarde voor de indicatoren is mede afhankelijk van de ingediende aanvragen en daardoor lastig te sturen. De Managementautoriteit heeft hiervoor herhaald aandacht gevraagd bij de coördinatoren van de stedelijke netwerken.

Vier indicatoren, waaronder de indicator 'Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen', scoorden al 100 procent en zijn verder overschreden. De overschrijding van de indicator bruto gecreëerde arbeidsplaatsen is aanzienlijk (1028 %). De indicatoren 'Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijk-economie' is gestegen tot 28% procent en die van 'Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering' is gestegen tot 64% procent.

Per project kan op meerdere indicatoren worden gescoord. Omdat bij de nieuwe interpretatie is afgesproken dat dit soort indicatoren (indicatoren die beginnen met 'Aantal projecten ...') in de regel op projectniveau maximaal 1 kunnen scoren, worden de oorspronkelijke streefwaarden niet behaald.

Uit het overzicht van de financiële voortgang van Prioriteit-3 blijkt dat op basis van de gecommiteerde bedragen in 2014 € 3.080.298 is gecommiteerd. Hiermee is het gehele beschikbare budget toegekend aan projecten. In 2014 zijn de lopende projecten gemonitord

op eventuele vrijval. Er is gestuurd op herinzet van deze middelen. Deze actie is eind 2014 afgerond en de verwachting is dat de lopende projecten nu conform beschikking zullen worden uitgevoerd.

Zoals verwacht versnelde in 2014 de uitvoering van Prioriteit-3 verder. Projecten binnen deze prioriteit kennen wisselende ontwikkelperiodes. Als infrastructurele wijzigingen passen binnen het vigerende bestemmingsplan, kan een project snel worden uitgevoerd. Gemeente Nijmegen, Zwolle en Ede hebben de in 2013 voorbereide projecten in 2014 ingediend en zijn met de uitvoering bezig.

In 2014 zijn zeven projectaanvragen behandeld. Daarvan hebben, na advisering door de Stuurgroep Prioriteit-2 en -3, alle zeven een positieve beschikking ontvangen.

3.3.2 Prioriteit-3: Geconstateerde uitvoeringsproblemen en gekozen oplossingsmaatregelen

De uitvoering van Prioriteit-3 versnelde in het verslagjaar ten opzichte van voorgaande programmajaren, met een

hogere committering dan begroot. De committering van Prioriteit-3 is in 2014 op 100% uitgekomen.

Voor een EFRO aanvraag geldt dat op basis van vastgestelde regelgeving er een aantal administratieve verplichtingen gelden. Bij de indiening van de projecten is gebleken dat bij de stedelijke netwerken en steden hierover toch nog enige onbekendheid bestaat. Dit heeft enerzijds te maken met het ontbreken van routine voor het indienen van een dergelijke aanvraag, en anderzijds met de extra moeite die men moet doen om zich te verdiepen in de regelgeving. De Managementautoriteit heeft daarom in het afgelopen jaar veel werk gemaakt van communicatie en informatieverstrekking over de indieningsvoorwaarden van projecten. In het verlengde daarvan heeft zij sterk sturing gegeven in de termijnbewaking rondom het indienen van een project. Dit is zichtbaar in de resultaten van het verslag jaar in Prioriteit-3.

Afsluiting EFRO programma

Op 31 maart 2017 moet de afrekening van het programma, goedgekeurd door de Auditautoriteit en de Certificeringsautoriteit, worden ingediend bij de Europese Commissie. Om uiteindelijk tot een correct

Project in Maatregel 3: Creatieve Coöperatie Zwolle

De Stichting Christelijk Instituut voor Beschermings-, Afwerkings- en Presentatietechnieken (CIBAP) wil een oud schoolgebouw in Zwolle een nieuwe invulling geven. In overleg met de gemeente Zwolle hebben zij een project ingediend om de Creatieve Coöperatie 'het hart' te maken van creatief ondernemerschap in Zwolle. De Stichting wil op deze manier de verbinding tussen onderwijs en praktijk en tussen ondernemerschap en de maatschappelijke omgeving versterken.

De oude school wordt verbouwd tot een aantrekkelijke en veelzijdige fysieke omgeving, waarin voor elke gebruiker een passende ruimte te vinden is om de eigen ambities vorm te geven. Naast het op orde brengen van een aantal bouwkundige zaken en voorzieningen moet het gebouw zo aantrekkelijk worden dat het voor gevestigde, startende en aanstaande ondernemers bijdraagt aan hun imago en uitstraling waardoor de Creatieve Coöperatie een magneet wordt. Ook voor de omliggende wijk wil de stichting graag een paradepaardje zijn.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 200.000	€ -	€ 199.572	€ 399.572

Project in Maatregel 3: Herinrichting Singels-West Arnhem

Met het project wil gemeente Arnhem een betere verbinding creëren tussen station Arnhem Centraal, de binnenstad, het Rijnbooggebied en de Rijnkade door de oversteek Arnhem Centraal-Nieuwe Plein opnieuw in te richten. De Westelijke singels vormen één van de belangrijkste openbare ruimtes in Arnhem. De huidige inrichting, zeker in samenhang met de bestaande verkeersfuncties, is onoverzichtelijk en hierdoor minder veilig en geen prettig verblijfsgebied. Met de uitvoering van het project moeten de Westelijke Singels weer het visitekaartje van de Stad worden en een bijdrage leveren aan een groen en chique imago waarbij de publieke functies worden opgewaardeerd en het parkachtig karakter weer in ere hersteld wordt.

EFRO	PUBLIEKE CO-FINANCIERING	PRIVAAT	TOTALE KOSTEN
€ 728.029	€ 2.012.852	€ -	€ 2.740.881

afgerond programma te komen is er nog veel werk te verzetten. Het gros van de projecten loopt nu nog, rapporteert tussentijds en moet nog worden afgerekend. Daar tussendoor lopen ook nog controles ter plaatse, controles van de Auditautoriteit, wijzigingsverzoeken en allerhande vraagstukken. Het programmasecretariaat heeft ter voorbereiding van deze afsluiting een 'Memo Afsluiting EFRO-programma 2007-2013' opgesteld en deze voorgelegd aan het Comité van toezicht. In deze memo worden onder andere de planning en te maken keuzes inzichtelijk gemaakt. Zo is een lijn beschreven voor voortgangsrapportages die in 2015 worden ingediend en de wijze waarop met verlengingsverzoeken wordt omgegaan.

A man with short dark hair, wearing a light grey V-neck sweater over a white collared shirt and blue jeans, stands with his arms crossed. He is smiling slightly. The background shows industrial machinery, including metal structures and a tall light pole, under a clear blue sky with a few clouds. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

*Electro
Dynamische
Fragmentatie*

JAN SCHUTTENBELD, TWEE "R" RECYCLINGGROEP

***‘Met ons bedrijf zoeken we vanouds
naar manieren om puin opnieuw
‘waarde’ te geven.’***

Als sinds de oudheid probeert de mens achter het geheim te komen hoe je 'waardeloze' materialen verandert in edelmetalen zoals goud of zilver. In Hengelo (Overijssel) zijn ze op een zelfde manier op zoek: kunnen we (vermeende) laagwaardige afvalstromen veranderen in hoogwaardige grondstofstromen? Het bedrijf *Twente "R" Recycling Groep* denkt met Electro Dynamische Fragmentatie een hedendaagse Steen der Wijzen in handen te hebben.

Electro Dynamische Fragmentatie; een moderne Steen der Wijzen

Jan Schuttenbeld van *Twente "R" Recyclinggroep* kan daarover enthousiast vertellen: "Eigenlijk heb ik het liever over UPcyclen dan over REcyclen! Met ons bedrijf zoeken we vanouds naar manieren om puin opnieuw 'waarde' te geven. We zijn begonnen door puin niet als afval te beschouwen. Door het te breken en te vermalen hadden we een prima product voor fundering in de wegenbouw. Maar het wegennet groeit niet meer zo hard, dus is er minder vraag naar funderingsmateriaal. Daarom zochten we nieuwe toepassingen.

Tijdens die zoektocht kwamen we tot het volgende inzicht: een groot deel van de puinaanvoer is beton en asfalt. Dat bestaat uit: steen, zand, grind, cement en bitumen. Het zou toch mooi zijn als we in staat zouden zijn om die basismaterialen uit het puin terug te winnen."

Electro Dynamische Fragmentatie (EDF)

"We kwamen erachter dat er in de mijnbouw een techniek werd gebruikt om edelmetalen, edelstenen en kwartsglas 'los te weken' uit het omhullend gesteente.

Die techniek heet Electro Dynamische Fragmentatie. Kort gezegd komt het erop neer dat je een vaste samengestelde stof onder water houdt, en die dan een hele korte tijd onder hoogspanning zet. De clou is dat vloeistoffen bij ultrakorte stroomstoten (minder dan vijf nanoseconden) een hogere weerstand hebben dan vast stoffen. Als een bliksemschicht perst de stroom zich dan door de vaste stof, langs de scheidingsvlakken van de verschillende materialen en drukt het ze uit elkaar. Zo houdt je de zuivere 'grondstoffen' over."

Waardevol project

Duurzaam

De bouwsector vraagt om duurzame bouwmaterialen voor de circulaire economie, reductie van milieubelasting en de opwerking van sloopafval tot hoogwaardige grondstoffen. Het EDF-project levert daarop een antwoord met een potentieel grote impact. Het project is ook in meer algemene zin

veelbelovend en kan bijdragen aan het verminderen van de druk op grondstoffen en het heeft de potentie om bij te dragen aan de oplossing van milieuvraagstukken.

Rendabel

Er zijn grote marktkansen, vooral met AVI-bodemassen. Het verwerken hiervan is rendabel, ongeacht of er scherpere regelgeving komt. Dat de economische effecten in Oost-Nederland komen is

geborgd doordat met Selfrag uit Zwitserland (patenthouder van de EDF technologie) een exclusiviteitsovereenkomst gesloten voor de markt van de Benelux en Groot-Brittannië.

Innovatief

Het project wordt uitgevoerd onder aanvoering van het MKB en draagt rechtsreeks bij aan het versterken van de innovatiekracht en de concurrentiepositie van Oost-Nederland.

Veelbelovende laboratoriumtesten

"In een laboratorium in Zwitserland zijn we gaan testen of de EDF-techniek ook voor ons iets zou kunnen betekenen. We zijn niet alleen met puin op stap gegaan, maar we hebben ook een hoeveelheid 'AVI-bodemassen' meegenomen. Dat is de as die op de bodem van een verbrandingsinstallatie achterblijft. De resultaten waren overtuigend. We konden een brok beton ontleden in schoon zand, schoon grind en een cementfractie. Asfalt viel uiteen in grind, zand en een zeer bitumenrijke fractie. Uit de AVI-bodemassen kwamen een heleboel verschillende zuivere grondstoffen tevoorschijn: ijzer, koper en

aluminium, maar ook glas, keramiek en zelfs stukjes hout."

EFRO-subsidie als vliegwiel

"De volgende stap is om te bekijken of wat in het klein in het laboratorium lukt, ook op grotere schaal in Twente zou kunnen. Daarom werken we samen met Twence en ENCI. De subsidie vanuit GO EFRO was doorslaggevend bij de oprichting van dit consortium van bedrijven. Doordat GO EFRO ruim 20% mee wilde financieren, werd de drempel laag genoeg om in te stappen."

"Met deze partijen gaan we een proefinstallatie ontwerpen. De EDF-techniek wordt natuurlijk pas echt interessant als je voldoende volume kunt verwerken. Dat betekent dat

we moeten uitvinden hoe je een machine bouwt die continu werkt en voldoende puin of bodemas per uur kan verwerken."

Electro Dynamische Fragmentatie

Is een techniek waarbij een korte stroomimpuls van minder dan 5 nanoseconde ervoor zorgt dat vaste fractie precies op breuklijnen uitelkaar valt. Dit principe blijkt te werken voor onder andere betonpuin, afvalpuin en AVI-bodemassen. Met name deze laatste toepassing biedt grote economische en duurzaamheidskansen.

Een consortium onder aanvoering van "Twente "R" Recycling Groep" onderzoekt de haalbaarheid van de bouw van een installatie in Oost-Nederland door:

- Aantonen van de technische haalbaarheid
- Testen met een proefmodel op laboratoriumschaal
- Ontwikkelen van een conceptontwerp voor een EDF-pilot-proefinstallatie

Eindbegunstigde: Twente "R" Recycling Groep te Hengelo (Ov)

Samenwerkingsverband: consortium met Twence BV (Hengelo), ENCI Holding NV * ('s Hertogenbosch)

- **Projectbegroting:** € 924.465
- **Totale publieke financiering:** € 459.751
- **Toegekende E=GO EFRO subsidie binnen het totaal:** 211.625
- **Looptijd:** 15 juli 2014 tot en met 15 december 2015

4. EFRO-/CG-programma's: grote projecten

Dit hoofdstuk heeft betrekking op grote projecten als bedoeld in artikel 39 van Verordening (EG) nr. 1083/2006 van 11 juli 2006 van de Raad, houdende algemene bepalingen voor de inzet van Structuurfondsen. Het betreft projecten waarvoor de totale kosten hoger zijn dan € 25 miljoen voor milieuprojecten of hoger dan € 50 miljoen voor projecten op andere gebieden. Aangezien het GO-Programma in die zin geen grote projecten kent, is dit hoofdstuk niet van toepassing.

5. Technische Bijstand

Technische Bijstand is een afzonderlijke Prioriteit, die valt onder de verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit. Dit hoofdstuk geeft een toelichting op het gebruik van de Technische Bijstand in 2014 en beschrijft de uitgevoerde activiteiten en de resultaten daarvan.

Algemene doelstelling

De algemene doelstelling van Prioriteit-4 Technische Bijstand is het efficiënt en effectief beheren van het GO-Programma. Technische Bijstand valt als afzonderlijk project onder de verantwoordelijkheid van de Managementautoriteit. Functioneel is de uitvoering van dit project ondergebracht bij het Programmabureau GO van de Afdeling Subsidieverlening van de Provincie Gelderland.

Op 18 januari 2008 stelde het Comité van Toezicht, op basis van de vastgestelde tabel voor Prioriteit-4, de Meerjarenbegroting Technische Bijstand voor het GO-Programma vast. Deze meerjarenbegroting houdt er bij de besteding van de beschikbare middelen rekening mee dat na afloop van de programmaperiode nog enige tijd is gemoeid met de afronding van de projecten en de eindafrekening van het programma. De realisatie van de Totale Subsidieerbare Kosten van Prioriteit-4 is daarom gespreid over de periode 2007-2015.

De strategie die in voorgaande jaren is gevolgd om de gemiddelde realisatie achter te laten lopen op de begroting voor Technische Bijstand betekent dat er nu geld beschikbaar is voor een kwalitatief hoogwaardige afronding van het programma in 2014 en 2015.

Daarnaast bieden de uitvoeringsverordening en de zogeheten Afsluitingsrichtsnoer van het GO-Programma 2007-2013 de mogelijkheid om voorbereidingskosten voor het nieuwe EFRO-programma: 'OP 2014-2020' uit Prioriteit-4 Technische Bijstand te betalen. Ook hiervoor zijn voldoende middelen beschikbaar.

Voor Prioriteit-4 was in 2014 een budget voorzien van € 1.154.445,-, te dekken uit de in voorgaande jaren 'gespaarde' middelen. Dit budget is voor 50% opgebouwd uit EFRO-middelen, voor 32,5% uit bijdragen van de Provincie Gelderland en voor 17,5% uit bijdragen van de Provincie Overijssel. De werkelijke uitgaven zijn ongeveer € 200.000 hoger (zie tabel 5.1), voornamelijk door voornoemde voorbereidingskosten voor het nieuwe

programma. Desondanks blijven voldoende middelen beschikbaar voor de activiteiten in 2015.

Vanuit de Technische Bijstand wordt ook de organisatiestructuur van het programma gefinancierd.

De uitgevoerde acties hebben betrekking op de volgende aspecten:

- Ondersteuning van de Managementautoriteit, Stuurgroepen en Comité van Toezicht
- Ondersteuning projectontwikkeling en projectvoorbereiding
- Financieel beheer en administratie
- Controle en toezicht op de (uitvoering van) de projecten
- Monitoring en evaluatie van de voortgang van het programma
- Voorlichting en communicatie
- Toezicht, evaluatie, voorlichting en controle van het programma

De activiteiten in Prioriteit-4 worden vooral uitgevoerd door het Programmabureau GO van de Provincie Gelderland en het Expertisecentrum Europa van de Provincie Overijssel.

In september 2014 is voor de communicatieactiviteiten een interne medewerker aangetrokken. Het externe bureau heeft zijn activiteiten tot en met december 2014 afgebouwd.

In oktober 2014 is een interne medewerker aangetrokken voor de functie van programmacontroller/ financieel medewerker. Voor oktober 2014 werd deze functie ingevuld door extern bureau.

Er wordt gebruik gemaakt van specialistische externe expertise en ondersteuning voor bijvoorbeeld het beheersysteem en projectontwikkeling.

Voor de inhuur van de noodzakelijke personele capaciteit voor het programmabeheer is in 2008 een Europese

Tabel 5.1: Financiële gegevens Prioriteit-4 Technische Bijstand t/m 2014 (in €)

JAAR	TSK	EFRO GECOMMITTEERD	EFRO BEGROOT	RIJK	REGIO	PRIVAAT
t/m 2013	10.229.342	5.114.671	6.564.000	0	5.114.671	0
Wijzigingen	0	0	0	0	0	0
2014	1.374.047	687.024	0	0	687.024	0
Totaal	11.603.389	5.801.695	6.564.000	0	5.801.695	0

aanbesteding uitgezet, die werd afgerond met een gunning aan ERAC BV. Het contract – met een oorspronkelijke looptijd tot november 2012 en met een optie tot verlenging – is in juni 2012 verlengd tot 1 november 2016. In verband met de afbouw van de werkzaamheden voor het GO-Programma is daarbij rekening gehouden met de mogelijkheid tot gefaseerde afbouw van de inzet van ERAC.

Financiële uitputting

Op basis van de financiële gegevens van Prioriteit-4 is op te maken dat de cumulatief gerealiseerde kosten voor de periode tot en met 2014 ten opzichte van de begroting 88 procent bedragen. In 2013 was nog sprake van een realisatie van 77 procent. Deze cijfers zijn over de gehele programmaperiode 2007-2015 gezien in lijn met de begroting en de verwachting is dan ook dat de geraamde uitgaven over de gehele programmaperiode gezien zullen worden gerealiseerd.

Een belangrijk deel van het budget wordt aangewend voor de inhuur van personele capaciteit voor het programma-beheer. De capaciteit lag in 2014 op vrijwel hetzelfde niveau als in 2013. Het subsidieprogramma is nog volop in uitvoering. De nadruk van de werkzaamheden ligt op de stroom aan voortgangsrapportages en eindafrekeningen. Daarnaast zijn gedurende 2014 kosten gemaakt voor de voorbereiding van het nieuwe EFRO-programma 'OP 2014-2020'. Dit betrof kosten voor implementatie van het systeem Navision (dat voor het nieuwe programma SUM gaat vervangen) en kosten voor personele inzet.

5.1 Op te leveren instrumenten

Administratieve organisatie

In 2014 zijn geen wijzigingen in de administratieve organisatie doorgevoerd. De vierde aanpassing van de administratieve organisatie, die in 2013 plaatsvond (zie ook jaarverslag 2013) is geïmplementeerd en is als uitgangspunt voor de systeemaudits genomen.

Digitaal beheerssysteem

In 2014 is een aantal verbeteringen doorgevoerd rondom de applicatie SUM. Dit betrof verdere implementatie van de FERBAC-module waardoor het controleproces voor het bewaken van autorisaties beter en efficiënter wordt uitgevoerd.

Daarnaast is een begin gemaakt met het beschrijven van de processen rond versiebeheer van SUM.

Systeemaudit en projectaudits 2014

De controleperiode voor de systeemaudit is gewijzigd in een rapportage over een kalenderjaar. Voorheen was de controleperiode: juli jaar t-1 tot en met juni jaar t. Om een oordeel te kunnen geven over het effectief functioneren van het management en controlesysteem (MCS) van Managementautoriteit Oost heeft de Auditautoriteit voor haar onderzoek gericht op de essentiële vereisten (EV) voor de systeemaudit gebruik gemaakt van de bevindingen uit het jaarlijks controleverslag 2012-2013 voor zover die betrekking hadden op het jaar 2013 en 2014. Deze bevindingen heeft

de Auditautoriteit aangevuld met de bevindingen over het tweede halfjaar van 2013 en 2014.

Voor *Essentiële Vereiste nr.6 Betrouwbaarheid van geautomatiseerde systemen* heeft de Auditautoriteit in het controlejaar 2014 in april 2014 een onderzoek uitgevoerd. In november 2014 heeft een kort vervolgonderzoek (data-analyse) plaatsgevonden. Net als voorgaand jaar zijn nog enkele verbeteringen door te voeren, maar er zijn voldoende (compenserende) beheersmaatregelen getroffen en over het geheel genomen functioneren de systemen goed. In antwoord op de bevindingen heeft de Managementautoriteit wel de kanttekening geplaatst dat zij zich bij het nemen van vervolgacties zal richten op wat efficiënt is, gegeven de korte resterende looptijd van het programma en de archief functie in de periode na het afsluiten van het programma.

Op basis van de in 2013 ingediende betaalaanvragen heeft de Auditautoriteit een steekproef met controles uitgevoerd bij zeven projecten. De werkelijk geconstateerde foutfractie was slechts 0,31 procent, hetgeen ruim onder de maximaal aanvaardbare foutmarge van 2 procent was van de gedeclareerde uitgaven over 2013. In 2014 heeft de Auditautoriteit geen proceduretests uitgevoerd. Reden hiervoor was onder andere het positieve resultaat van systeemtests uit het verleden; bij de voorbereiding en uitvoering van de projectaudits kon worden vastgesteld dat het beheers- en controlesysteem nog steeds goed werkte. Ook het feit dat er zich geen belangrijke wijzigingen hebben voorgedaan in de administratieve organisatie en in de personele bezetting, was reden om geen proceduretests uit te voeren.

Op 19 december 2014 ontving de Managementautoriteit het controleverslag en het jaarlijks oordeel van de Auditautoriteit. Hieruit blijkt dat het beheers- en controlesysteem van Managementautoriteit Oost heeft gefunctioneerd maar dat beperkte verbeteringen nodig zijn.

De Auditautoriteit constateert ook voor 2014 een effectief functionerend Management Control System (MCS) van de Managementautoriteit Oost, met een onverminderde aandacht voor kwaliteitsverbetering. Op een beperkt aantal punten is verbetering mogelijk. Deze punten zijn opgepakt, echter wel rekening houdend met de korte resterende looptijd van het programma.

Deze ontwikkelingen hebben er toe bijgedragen dat de Managementautoriteit in het controlejaar 2014 in de hoogste categorie 1 is ingeschaald, te weten in de schaal >90% is goed. Dit betekent dat de Managementautoriteit haar hoge kwaliteit van de programma-uitvoering van de voorgaande jaren heeft weten vast te houden.

Evenals in voorgaande jaren heeft de Managementautoriteit het controleverslag van de Auditautoriteit in december ontvangen. Dit tijdstip laat te weinig tijd over om nog voor het einde van het verslagjaar adequaat te reageren. De Auditautoriteit heeft op dit punt beloofd de doorlooptijd van afronding van systeem- en projectaudits te versnellen.

De fondsen van PPM Oost

SYLVIA KORTENRAIJ, SECTORMANAGER MAAKINDUSTRIE PPM OOST EN MARIUS PRINS, DIRECTEUR PPM OOST

‘Het fonds heeft als doel kansrijke, startende en jonge innovatieve bedrijven te financieren’

Het GO-Programma heeft als doel om Oost-Nederland te ontwikkelen tot een toonaangevende Europese innovatieve regio. Het programma krijgt steun vanuit het Europese Fonds voor de Regionale Ontwikkeling. Een groot deel van dat geld wordt besteed aan subsidies. Aan gemeenten voor het verbeteren van bereikbaarheid en leefbaarheid, of aan bedrijven en kennisinstellingen voor innovatieve, kansrijke projecten. En daarnaast zijn er twee projecten die eruit springen vanwege hun speciale karakter; het gaat om investeringsfondsen:

- Gelderland voor Innovaties
- Innovatiefonds Oost-Nederland

Beide fondsen worden beheerd door Participatiemaatschappij Oost-Nederland N.V. (PPM Oost).

Kennis, kunde, kassa; de revolverende fondsen van PPM Oost

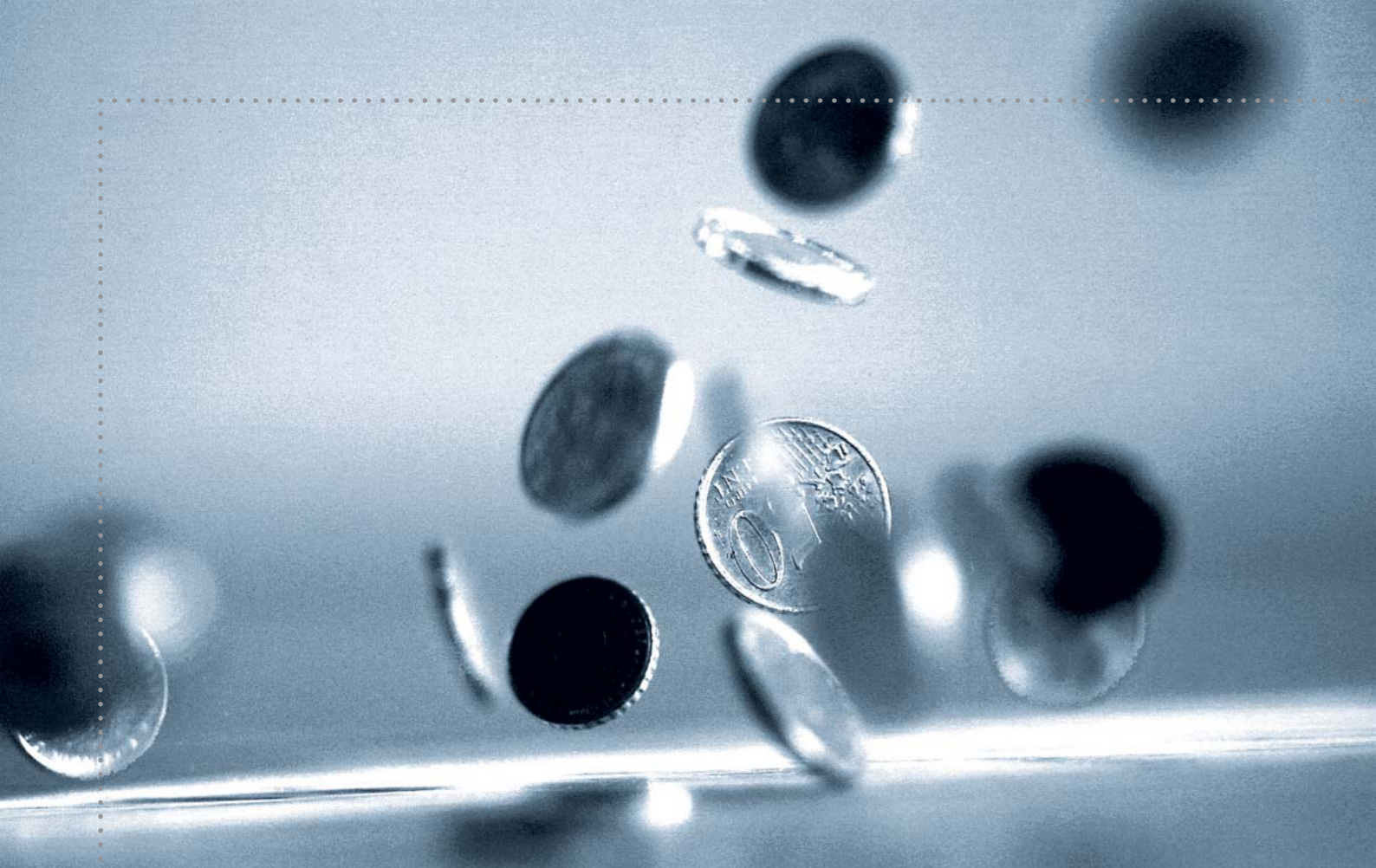

Innovaties naar de markt brengen

Wil je een innovatieve regio zijn, dan moeten er niet alleen maar nieuwe dingen bedacht worden, ze moeten ook gemaakt en ge-market worden.

Het GO-programma subsidieert aan de ene kant rechtstreeks initiatieven van bedrijven en kennisinstellingen die met elkaar nieuwe technologieën of technieken uitdenken. De andere stroom is

indirect: het GO-Programma stopt geld in de fondsen, die op hun beurt ondernemers een (financiële) steun in de rug geven die met zo'n idee aan de slag willen gaan.

Investeren in plaats van subsidiëren

De fondsen geven geen subsidie. Als een ondernemer een bijdrage uit een fonds wil hebben, worden er strikte financiële afspraken

Fonds Gelderland voor Innovaties

- Fondsomvang: € 4 miljoen waarvan 2 miljoen EFRO, 1 miljoen provincie Gelderland, 1 miljoen PPM Oost
- Looptijd 1 januari 2009 - 31 december 2013
- Aard van de financiering: achtergestelde lening van maximaal € 75.000, lening niet meer dan 50% van het innovatieproject

Resultaten

- Lening verstrekt aan 60 ondernemers
- Borgstelling verstrekt aan 4 ondernemers
- Uitgelokte investering € 4 miljoen
- Werkgelegenheid 200 fte

gemaakt: het gaat óf om een lening, die dus op termijn terugbetaald moet worden, óf het gaat om een stukje mede-eigenaarschap. In dat geval kan het fonds financieel rendement maken als het na een aantal jaren z'n aandeel weer van de hand doet. Mede dankzij de EFRO-bijdrage kunnen de fondsen bij het financieren van veelbelovende en innovatieve bedrijven meer risico's te nemen dan andere, meer commerciële participatiemaatschappijen. Voor de rest gelden de gebruikelijke regels voor het verstrekken van risicokapitaal.

Wat je erin stopt komt ook weer terug: revolverend

Als de fondsen hun werk goed doen, vloeit op termijn het geïnvesteerde geld weer terug in de kas. Om vervolgens opnieuw uitgezet te kunnen worden. Op die manier kan dezelfde euro meermalen worden ingezet om de

economie en werkgelegenheid in Gelderland en Overijssel te versterken en te stimuleren.

Wat is het fonds Gelderland voor Innovaties?

Sylvia Kortenaar (sectormanager Maakindustrie PPM Oost): "Een fonds voor Gelderse ondernemers die hun innovatieve ideeën naar de markt willen brengen, maar daarvoor onvoldoende middelen hebben. Bijvoorbeeld ondernemers die, al dan niet naast hun dagelijks werk aan een projectidee werken. Dan komt er bijvoorbeeld een moment dat ze een prototype willen maken en zich volledig willen richten op het uitontwikkelen en naar de markt brengen van hun innovatieve idee. Als ze dat niet meer uit eigen zak kunnen betalen, kunnen ze bij ons aankloppen. Maar het fonds is ook bedoeld voor bestaande ondernemers die financiering nodig hebben voor een nieuwe, eigen innovatie."

Per project financieren we maximaal 75.000 euro. Het bedrag wordt als een achtergestelde lening verstrekt. Daarnaast moet de ondernemer zelf in cash eenzelfde investering regelen. Dat kan door de ondernemer zelf, maar ook door de bank, door een private investeerder of anderszins. De onderneming moet na uiterlijk twee jaar beginnen met aflossen van de lening. Er moet dus wel zicht zijn op inkomsten."

In 2008 is het eerste fonds *Gelderland voor Innovaties* van start gegaan. Er zijn 64 ondernemingen ondersteund met het ontwikkelen van een product. Dit goede resultaat heeft zowel de provincie Gelderland als Overijssel doen besluiten om vervolgprijzen te financieren met gelijksoortige doelen. Een rechtstreeks gevolg van de succesvolle uitvoering van het EFRO project.

Wat is het Innovatiefonds Oost-Nederland?

Marius Prins (directeur PPM Oost): "Het Innovatiefonds Oost-Nederland heeft als doel kansrijke, startende en jonge innovatieve bedrijven te financieren, zodat zij kunnen innoveren en groeien. Voor deze bedrijven is het vaak moeilijk om kapitaal aan te trekken. Het speerpunt van het innovatiefonds ligt bij MKB-ondernemingen die zich bezighouden met de thema's: Voeding, Gezondheid en Technologie. Het innovatiefonds richt zich op versterking van de bedrijfsontwikkelingen in de provincies Overijssel en Gelderland."

"Het Innovatiefonds is er voor innovatieve ondernemers in het MKB die in de startfase of de eerste ontwikkelingsfase van hun bedrijf zitten. Het innovatiefonds zal risicokapitaal verstrekken onder dezelfde voorwaarden als

andere investeerders in de markt. De financiering vanuit het innovatiefonds bedraagt maximaal € 1,5 miljoen in de eerste 12 maanden en heeft een absoluut maximum van € 2,5 miljoen. Het kan gaan om een aandelenkapitaal, een achtergestelde lening of een combinatie van die twee. In principe trekt het fonds zich na maximaal zeven jaar terug uit de onderneming."

Innovatiefonds Oost-Nederland

Fondsomvang: € 13,5 miljoen waarvan € 6 miljoen EFRO, 2,5 miljoen provincie Gelderland, 2,5 miljoen provincie Overijssel
Looptijd 1 juli 2008 – 1 juli 2015
Aard van de financiering: achtergestelde lening en/of participatie tussen € 100.000 en € 2,5 miljoen

Resultaten

- 29 ondernemingen gefinancierd
- Uitgelokte investeringen € 21 miljoen
- Werkgelegenheid 300 fte

Ongekoeld houdbare vliegtuigmaaltijd moet vooral lekker zijn

Jaarlijks verdwijnen massa's vliegtuig-diepvriesmaaltijden ongeopend in de vuilnisbak. Het Wageningse Foodcase heeft daarvoor een oplossing: maaltijden die je ongekoeld kunt bewaren. Nog belangrijker: het eten is lekkerder en de keuze groter. Straks ook beschikbaar voor thuiswonende ouderen, mede dankzij een lening vanuit het fonds *Gelderland voor Innovaties*

Walking wagon

Walking Wagon heeft een makkelijk hanteerbare bolderkar ontwikkeld. Deze bolderkar is stoer, hip en opvouwbaar. Het is een bolderwagen én kinderwagen in één. De bolderkarren zijn geschikt voor het tegelijk wandelen met meerdere baby's,

dreumesen, peuters en kleuters tot 7 jaar. De ontwikkeling is mede mogelijk gemaakt door een lening van *Gelderland voor Innovaties*

Optisense, detectie van drinkwatervervuiling

Water uit de kraan, we gaan er klakkeloos van uit dat het betrouwbaar is. Maar staan we er ook bij stil, dat er aan de andere kant van de leiding dagelijks mensen bezig zijn om die kwaliteit en veiligheid te bewaken? Optisense ontwikkelde een innovatieve detectiemethode die elk verontreinigend stofje direct opspoorde. Met de detectiemethode van Optisense is het straks mogelijk om bijvoorbeeld een legionellabacterie of verontreiniging met een micro-organisme direct en ter plekke te ontdekken. Dankzij de 'real-time, on-site analyse' is het niet langer nodig om dagen op de lab-uitslagen te wachten. En dat kan een groot verschil uitmaken, zelfs tussen leven en

dood. Mede mogelijk dankzij een investering door het *Innovatiefonds Oost-Nederland*.

Lead Pharma, medicijnontwikkeling

Lead Pharma ontwikkelt medicijnen om chronisch hartfalen stop te zetten of te vertragen. Dergelijke medicijnen bestaan nog niet. Chronisch hartfalen behoort tot de grootste patiëntenpopulatie waarvoor geen medicatie voor handen is. De kwaliteit van leven neemt drastisch af en de prognose voor deze patiënten is zeer slecht. Binnen 5 jaar is 70% overleden. Alle medicijnen die thans aan patiënten met chronisch hartfalen worden verstrekt, zijn niet in staat het ziekteproces een halt toe te roepen. Lead Pharma wil de eerste zijn om een effectief genezend medicijn op de markt te brengen. Het *Innovatiefonds Oost-Nederland* investeert in dit bedrijf.

6. Voorlichting en Publiciteit

In 2007 stelden de Managementautoriteit Oost en Gedeputeerde Staten van de Provincie Gelderland het communicatieplan GO Gebundelde Innovatiekracht op voor de programmaperiode 2007-2013, conform artikel 2 van de Verordening (EG) nr. 1828/2006 van de Europese Commissie. Het communicatieplan werd in 2008 vastgesteld. Het communicatieplan GO beschrijft op hoofdlijnen het communicatiebeleid van het GO-Programma voor de gehele programmaperiode. Conform artikel 4 (EG) nr. 1828/2006 verschaft dit hoofdstuk informatie over de voortgang in de uitvoering van het communicatieplan in het verslagjaar 2014. Het beschrijft de uitgevoerde communicatieactiviteiten en de ingezette communicatiemiddelen.

In opdracht van de Managementautoriteit werkte in 2014 twee communicatieadviseurs (in deeltijd) aan diverse activiteiten, afgeleid uit het communicatieplan en het in november 2014 door het Comité van Toezicht vastgestelde jaarplan, het Activiteitenplan Communicatie 2014. De activiteiten waren gericht op het brede publiek, dan wel specifiek gericht op doelgroepen. In het verlengde hiervan zijn communicatieactiviteiten over de vorderingen in het GO-Programma uitgevoerd.

In november 2014 stemde het Comité van Toezicht in met het Activiteitenplan Communicatie 2015, met de communicatieactiviteiten voor 2015.

6.1 Externe communicatie

www.go-oostnederland.eu

De website www.go-oostnederland.eu richt zich primair op bedrijven, instellingen en andere organisaties die gebruikmaken of willen maken van EFRO-subsidie.

De website biedt hen relevante en actuele informatie over het GO-Programma, zoals nieuwsberichten en downloads voor projectuitvoerders. Daarnaast biedt de website algemene informatie over EFRO, bestemd voor het grote publiek.

De digitale GO-nieuwsbrieven worden verspreid per email, maar worden tevens gepubliceerd op de website. Ze zijn daardoor ook later makkelijk terug te vinden en via de website te raadplegen. Ook biedt www.go-oostnederland.eu een actueel overzicht van de beschikte projecten.

De website is gelinkt aan de website van de provincies Gelderland en Overijssel en aan de website van de vijf stedelijke netwerken en de drie valleys.

Een paar gebruikersstatistieken (bron: Google Analytics, periode 1 januari t/m 31 december 2014):

- Sessies : 9.950
- Gebruikers: 6.677
- Paginaweergaven 29.341
- Gem. sessieduur 00:02:27
- Percentage nieuwe gebruikers: 64,55%

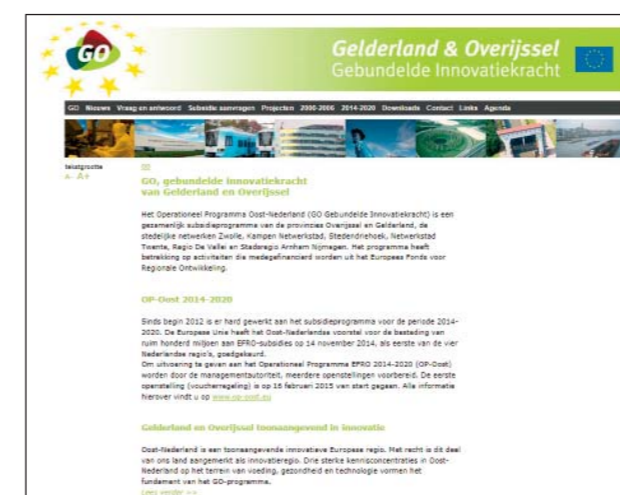
Europa om de Hoek

Sinds 2009 is de GO-website uitgebreid met de landelijke projectenkaart Europa om de Hoek. Fysiek een aparte website (<http://www.europaomdehoek.nl>), maar gebruiksvriendelijk geïntegreerd in de GO-website. De Europa om de Hoek-projectenkaart geeft op een laagdrempelige wijze informatie over met Europese subsidie gefinancierde projecten in heel Nederland. De informatie is gericht op (potentiële) projectuitvoerders, media, bestuurders en ambtenaren van de Europese Structuurfondsen en op het grote publiek.

Europa om de Hoek is gekoppeld aan het datasysteem Monitor Structuur Fondsen (MSF). Door de koppeling aan deze database met alle projecten is geborgd dat de op de website getoonde informatie altijd actueel en correct is.

Op dit moment wordt door de vier Nederlandse MA's gezamenlijk gewerkt aan een doorontwikkeling van de website Europa om de Hoek tot *single web portal*.

Dit voor alle regionale programma's een vereiste in de nieuwe EFRO-programmaperiode 2014-2020.

De website www.go-oostnederland.eu

De website Europa om de hoek

Dag van Europa, vrijdag 9 mei 2014

Op 9 mei, de Dag van Europa, wapperde op de provinciehuizen van Gelderland en Overijssel de Europese vlag.

Europa Kijkdagen: 9, 10 en 11 mei 2014

Tijdens de Europa Kijkdagen kunnen belangstellenden zien wat er gebeurt met geld uit verschillende Europese subsidieprogramma's. In 2014 vonden deze plaats op 9, 10 en 11 mei. Doel van de Europa Kijk Dagen is te laten zien dat Nederland niet alleen financieel bijdraagt aan de EU, maar dat tegelijkertijd ook dichtbij huis Europees geld wordt geïnvesteerd ter versterking van de regionale economie. Ook de samenwerking van lokale, regionale, landelijke en Europese overheden komt hierin tot uitdrukking.

Door de Europese Commissie zijn de Europa Kijkdagen aangeduid als 'best practice' op het gebied van 'major annual information activity' (artikel 7 uit Verordening 1828), vooral vanwege de succesvolle samenwerking tussen de Managementautoriteiten en met de Interregprogramma's. De Europa Kijkdagen zijn opgenomen in het handboek communicatie: 'INFORM guidance note on publicity and communication' als leidraad bij de communicatieverordening.

In heel Nederland hielden zo'n 139 projecten open huis, iets minder dan in 2013. De voornaamste oorzaak was dat de programmaperiode ten einde loopt, veel projecten in de afronding zitten of al afgerond zijn en communicatie-activiteiten als deelname aan de Europa Kijk Dagen dan niet meer subsidiabel zijn. Bovendien was het slecht weer. De Europa Kijkdagen trokken in Gelderland en Overijssel samen ruim 500 bezoekers. Negen EFRO-projecten hebben zich gepresenteerd, evenals nog diverse projecten uit andere Europees gefinancierde programma's. Het aantal bezoekers in Gelderland en Overijssel bleef steken

op 420. In heel Nederland waren dat er 6.808. Aandacht voor projecten in de lokale media blijkt positief bij te dragen aan de belangstelling voor deze projecten.

Voor Prioriteit-1-projecten blijkt het lastig projecten te presenteren die aantrekkelijk zijn voor het publiek. Alle projecten en programma's schakelden hun netwerken in om te communiceren: websites, nieuwsbrieven en social media.

De combinatie met de Dag van Europa (9 mei) en vooral de naderende Europese verkiezingen leverde veel publiciteit (free publicity en traffic op social media) op, goed voor een geschatte nieuws waarde van € 182.353 (2013 € 159.465) en een bereik van 946.763 mensen (2013 1.130.086). De aan de Europa Kijk Dagen deelnemende projecten en programma's werden ondersteund door een extern communicatiebureau, Statement Communicatie Adviesbureau in Groningen. Daarnaast schakelden zij ruimschoots hun eigen netwerken in om te communiceren, met name websites, nieuwsbrieven en social media.

De website www.europaomdehoek.nl, die een centrale rol speelt in de communicatie rond de Europa Kijk Dagen, trok in de maanden april en mei 2.081 unieke bezoekers (2013 1.300). Diverse Twitter-berichten over het evenement werden herhaaldelijk geretweet.

Deelname beurzen en bijeenkomsten

Het GO-EFRO-team nam in 2014 niet met een stand deel aan events, aangezien het budget voor het grootste deel beschikt is. Wel vonden de evenementen Health Valley Event (Nijmegen) en het Innovasum (Enschede) plaats, met respectievelijk 500 en 600 belangstellenden. Staatssecretaris Van Rijn verrichtte in Nijmegen de opening.

Projectactiviteiten

Diverse EFRO-projecten in Oost-Nederland gingen in 2014 van start of werden op feestelijke wijze voltooid. Veelal trok dat de aandacht van pers en publiek, mede als gevolg van een twintigtal hierover door de Managementautoriteit verspreide 20 persberichten. Een kleine bloemlezing:

Open innovatiecentrum Factory of the Future

Technisch textiel kan in de toekomst op nieuwe, slimmere manieren worden bedrukt en veredeld. Om de maakindustrie te laten zien wat mogelijk is met digitaal finishen van substraten dragen EFRO en Rijk samen ruim één miljoen bij aan de ontwikkeling van een 'demonstrator' in het open innovatiecentrum en ontwikkelingsprogramma The Factory of the Future in

Nijverdal. De totale bedragen ongeveer zes miljoen euro. 'The Factory of the Future; digitaal finishen' is een initiatief van TenCate met Norma, Gemini Electronics (Limburg) en Reggiani Macchine (Bergamo, Italië). Het consortium heeft als doel een volledig nieuwe aanpak voor het bedrukken (printen) en de eindbewerking (veredelen) van technisch textiel te realiseren voor productie. Met het nieuwe digitale proces kan volledig gecontroleerd worden gewerkt met inkt en coatingvloeistoffen. Dit gaat verspilling tegen en levert forse besparingen van energie, water en chemicaliën op. Technisch textiele substraten kunnen op nieuwe manieren worden bewerkt waardoor ook nieuwe functionaliteiten kunnen worden toegepast, naast reguliere druk- en veredelprocessen. Individueel maatwerk (mass customization en on-demand delivery) wordt mogelijk met deze digitale technologie, waardoor structureel minder voorraadvorming nodig is. Ook in andere sectoren binnen de (technisch) textielindustrie kan deze baanbrekende innovatie worden toegepast.

Zutphen krijgt weer Noorderhaven

De gedempte Noorderhaven van Zutphen wordt weer water. De Europese Unie stelt 500.000 euro EFRO-subsidie ter beschikking voor het uitgraven van de haven en een directe verbinding naar de IJssel. De nieuwe Noorderhaven krijgt in tegenstelling tot vroeger een recreatieve functie. Er komen vijftig ligplaatsen en ruimte voor dagtoervaart. Zutphen versterkt met het herstel van de Noorderhaven zijn economische en recreatieve structuur. Met de IJsselkade en de oude Vispoorthaven gaat de Noorderhaven één geheel vormen, als havenfront van de oude stad. Daardoor ontstaat een aantrekkelijke locatie voor wonen, werken en recreëren. Rondom de haven zijn woningen, commerciële en horecafuncties gepland. Het gebied biedt ruimte aan circa 100 arbeidsplaatsen. De Noorderhaven werd in 1881 gegraven, na de aanleg van de spoorverbinding Arnhem-Deventer in 1864 en de ontmanteling van de Zutphense vestingwerken na 1874. Toen de haven in de jaren zeventig van de vorige eeuw zijn economische functie had verloren, werd de haven gedempt.

Fietssnelweg tussen Zenderen en Almelo

De Europese Unie draagt ruim de helft bij van de aanlegkosten van de fietssnelweg F35 tussen Zenderen en Almelo, onderdeel van de hoofdroute Almelo-Borne-Hengelo-Enschede. Doordat de fietssnelweg nauwelijks kruisingen krijgt en fietsers meestal voorrang hebben, kunnen die sneller opschieten. De aanleg van het traject

Zenderen-Almelo, kost € 428.230. Uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) komt € 238.930, de rest betalen de Regio Twente en de Gemeente Borne.

Projectactiviteiten door gedeputeerden

Op 12 september bracht gedeputeerde Theo Rietkerk van Overijssel een werkbezoek aan machinefabriek Boessekool. Hier sprak hij met Eelco Osse, een topondernemer uit de maakindustrie die allerlei prijzen in de wacht sleept. Osse is betrokken bij vier EFRO-projecten, waaronder de elektrische tractor: de Multi Tool Trac, en heeft dus ruime ervaring met het EFRO-programma.

Gedeputeerde Theo Rietkerk op Twitter

Op 3 december was de Gelderse gedeputeerde Annemieke Traag aanwezig bij de start van het project Consortium Translational Medicine. UMC St. Radboud en RTM BV (dochter UMC) RTM gaan onderzoeksfaciliteiten aanbieden aan farmaceutische bedrijven waarmee de ontwikkeling van nieuwe medicijnen efficiënter en sneller kan plaatsvinden.

Digitale Nieuwsbrief

De digitale GO-nieuwsbrieven worden verspreid per email en gepubliceerd op de website. Ze zijn daardoor ook later makkelijk terug te vinden en via de website te raadplegen. Ook biedt www.go-oostnederland.eu een actueel overzicht van de beschikte projecten. De website is gelinkt aan de website van de provincies Gelderland en Overijssel en aan de website van de vijf stedelijke netwerken ende drie valleys. De digitale GO-nieuwsbrief is in 2014 vijf keer verspreid. Het doel van de nieuwsbrief is resultaten van het programma te laten zien en projectuitvoerders te informeren over zaken die voor hen belangrijk zijn. De nieuwsbrief heeft een breed bereik en gaat naar projectuitvoerders, bestuurders en ambtenaren van stedelijke netwerken en stakeholders van het GO-EFRO-programma. Via de digitale middelen van de provincies Gelderland en Overijssel worden de projecten ook regelmatig onder de aandacht gebracht (websites, provinciaal twitteraccount, mededelingenbrief van

Statencommissie Mobiliteit, Innovatie en Economie, digitale nieuwsbrieven GLD.Nieuws en Overijssels Overzicht).

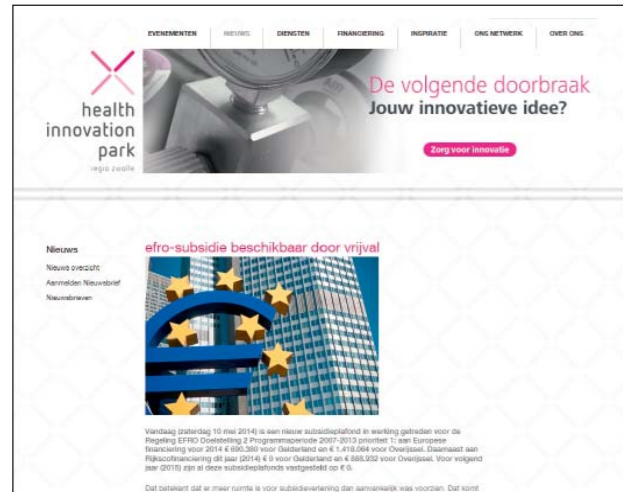
Berichtgeving door derden

Vanzelfsprekend bericht de Managementautoriteit over EFRO, EFRO-projecten en over onderwerpen die voor stakeholders in dit verband van belang zijn. Daarnaast bevordert de Managementautoriteit dat doelgroepen zelf

hierover berichten, bijvoorbeeld via social media. Enkele voorbeelden:

Social media

Social media worden steeds veelvuldiger ingezet om met netwerken (belanghebbenden) kennis te delen of het grote publiek te informeren. Sinds 2014 is de Managementautoriteit actief op Twitter met het account OP-Oost (@efroost). Eind 2014 had OP-Oost een tachtigtal volgers.

Nieuwsoverzicht www.healthinnovationpark.nl

Gedeputeerde Annemieke Traag op Twitter

Bericht op facebook

Monitoring social media

Met het monitoringinstrument 'Fincheline Explorer' is goed te volgen waar, hoe vaak en met welk sentiment er in (digitale) media over EFRO gesproken wordt. Hieronder een overzicht van een aantal publicaties naar aanleiding van zes persberichten die op 28 oktober werden verzonden:

Oversteek Arnhem Centraal en Nieuwe Plein

Europees geld in oversteek station Arnhem

De Gelderlander – 2 uur geleden – preview –

bekijk de website

ARNHEM – Voor het verbeteren van de oversteek tussen station Arnhem Centraal en het Nieuwe Plein ontvangt de gemeente Arnhem een bedrag van ruim 700.000 euro uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling. Bekijk ook... Arnhem wil half miljoen EU voor Nieuwe Plein Inrichting Nieuwe Plein Arnhem 'gevaarlijk' De bijdrage is ter leniging van de kosten om het oorspronkelijke groene en ruimtelijke imago van de westelijke singels in de stad ere te herstellen.

Europees geld in oversteek station Arnhem

Nu Actueel – 2 uur geleden – preview –

bekijk de website

ARNHEM – Voor het verbeteren van de oversteek tussen station Arnhem Centraal en het Nieuwe Plein ontvangt de gemeente Arnhem een bedrag van ruim 700.000 euro uit het Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling...

Herinrichting Brinklaan

Apeldoorn krijgt 4,5 ton EU-subsidie voor herinrichting Brinklaan

De Stentor – 18 uur geleden – preview –

bekijk de website

APELDOORN – Voor de herinrichting van de Brinklaan tussen Nieuwstraat en de Hoofdstraat krijgt Apeldoorn 4,5 ton aan Europese subsidie. Dat is bijna de helft van de totale kosten. De huidige inrichting van de straat stamt uit het begin van de jaren negentig en is volgens de gemeente toe aan een forse opknappbeurt, die deel uitmaakt van de herinrichting van de binnenstad.

Friso Kazerne Ede

Europa geeft ruim 1 miljoen voor Frisokazerne in Ede

De Gelderlander – 17 uur geleden – preview –

bekijk de website

EDE - De gemeente Ede krijgt ruim een miljoen euro van het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling voor de bijna afgeronde bouw van de Frisokazerne. Driekwart van het pand wordt verhuurd aan het Akoesticum, dat begin oktober de deuren opende. Bekijk ook...

Europees geld voor culturele kazerne

facebook – 10 uur geleden – preview –

bekijk de website

[http://www.telegraaf.nl/binnenland/23267101/_](http://www.telegraaf.nl/binnenland/23267101/_Europees_geld_voor_kazerne_.html)

[Europees_geld_voor_kazerne_.html](#)

Europees geld voor culturele kazerne Ede krijgt ruim een miljoen euro van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Met die bijdrage wil de gemeente van de leegstaande Johan Willem Frisokazerne 'een soort Papendal voor muziek dans, en theater' maken. De complete verbouwing van de legerplaats gaat ruim 5,2 miljoen euro kost...

Europees geld voor culturele kazerne Ede

Archnieuws.nl – 14 uur geleden – preview –

bekijk de website

Ede krijgt ruim een miljoen euro van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO).

Europees geld voor culturele kazerne Ede

Architectenweb.nl – 16 uur geleden – preview –

bekijk de website

Ede krijgt ruim een miljoen euro van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Met die bijdrage wil de gemeente van de leegstaande Johan Willem Frisokazerne 'een soort Papendal voor muziek dans, en theater' maken. De complete verbouwing van de legerplaats gaat ruim 5,2 miljoen euro kosten. De Frisokazerne was een infanteriekazerne. Het gebouw, een rijksmonument, kwam in 2010 leeg te staan door inkrimpingen bij Defensie.

Europees geld voor culturele kazerne

IJmuider Courant – 16 uur geleden – preview –

bekijk de website

EDE - Ede krijgt ruim een miljoen euro van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). Met die bijdrage wil de gemeente van de leegstaande Johan Willem Frisokazerne 'een soort Papendal voor muziek dans, en theater' maken. De complete verbouwing van de legerplaats gaat ruim 5,2 miljoen euro kosten. De Frisokazerne was een infanteriekazerne. Het gebouw, een rijksmonument, kwam in 2010 leeg te staan door inkrimpingen bij Defensie.

Berichten op Twitter n.a.v. persberichten

28 oktober 2014:

29 okt. #hezelbizz EFRO-subsidies toegekend in Overijssel: De provincie Overijssel heeft financiële bijdrag... #subsidiës

Annemieke Traag@AnnemiekeTraag (11 uur geleden) Mooi nieuws voor Frisokazerne in Ede. Ruim 1 mio Europees geld: #EFRO <http://www.gelderlander.nl/regio/de-vallei/europa-geeft-ruim-1-miljoen-voor-frisokazerne-in-ede-1.4602868...>

gquerci (16 hours ago) RT @EdeStad: Europees geld voor herontwikkeling Friso Kazerne: EDE - Het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling draagt ... <http://t.co/...>

K_vin (17 hours ago) RT @EdeStad: Europees geld voor herontwikkeling Friso Kazerne: EDE - Het Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling draagt ... <http://t.co/...>

news24hnl (17 hours ago) Europees geld voor herontwikkeling Friso Kazerne: EDE - Het Europees Fonds

sinasalim (18 hours ago) RT @daanweststrate: Mooi nieuws dat #Ede ruim 1 miljoen krijgt uit Europese Fonds Regionale Ontwikkeling (EFRO) voor opknappen van muziekce...

EDICApeldoorn (18 hours ago) Ede en Apeldoorn krijgen allebei een bijdrage van het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO). <http://t.co/HflzCbdfFM>

Pers

Nadat de Managementautoriteit positief heeft beschikt over een subsidie-aanvraag, worden door het programmabureau hierover persberichten verzonden naar de media via de persafdelingen van de provincies Gelderland en/of Overijssel. Naast print wordt digitaal steeds belangrijker: veel GO-persberichten worden ook digitaal gepubliceerd, op websites. Websites die regelmatig berichten over door EFRO gesubsidieerde projecten zijn: www.gelderlander.nl, www.foodholland.nl en www.subtracers.com.

Lobby

De communicatie van het GO-Programma heeft de lobby voor een vergelijkbaar EFRO-programma in de planperiode 2014-2020 goed ondersteund. Het Operationeel Programma EFRO 2014-2020 werd als eerste Nederlandse EFRO-programma goedgekeurd door de Europese Commissie.

Successen en positieve ervaringen uit de huidige periode, de goede contacten met 'Brussel' en 'Den Haag' lagen daaraan mede ten grondslag.

Regiostars

Met de RegioStars-award bekroont de Europese Commissie projecten met een voorbeeldfunctie die in het kader van het regionale EU-beleid subsidie ontvangen. Een jury beoordeelt alle projecten. Helaas viel de Managementautoriteit Oost in het verslagjaar niet in de prijzen.

6.2 Interne communicatie

INFORM

INFORM is het Europese netwerk van de communicatieadviseurs van EFRO en de andere Europese structuur- en investeringsfondsen in de 28 EU-lidstaten. Het GO-Programma neemt hieraan actief deel. INFORM is voor het GO-Programma het gremium waarin het programma actief participeert om de communicatie over de EU in het algemeen en EFRO in het bijzonder te versterken. Tijdens de INFORM-conferentie in Praag op 23 en 24 mei 2014 is door het GO-Programma opnieuw gepleit voor een minder versnipperde, meer corporate branding van EU-activiteiten. Tijdens en na de INFORM-conferentie participeerde het GO-Programma actief in de redactie van de *Communications Wiki*, de communicatie-handleiding van het DG Regio voor de nieuwe EFRO-planperiode. Inzet van het GO-Programma hierbij was de gewenste communicatie meer te omschrijven in termen van te realiseren doelen dan in tot op detailniveau voorgeschreven communicatieregels en -middelen. Hierin is het GO-Programma helaas slechts zeer ten dele geslaagd.

Netwerkactiviteiten

Om kennis en ervaring op het gebied van communicatie en public relations uit te wisselen met andere Europese subsidieprogramma's en met Europese collega's nam een van de GO-communicatieadviseur deel aan:

- De INFORM-conferentie 2014 op 22/23 mei in Praag
- EuropCom: de vijfde editie van EuroPCOM, de Europese conferentie over overheidscommunicatie. Deze vond plaats op 15 en 16 oktober 2014 in Brussel.
- De maandelijkse bijeenkomsten van het Communicatienetwerk Structuurfondsen van het Ministerie van Economische Zaken, de landelijke werkgroep communicatie van de vier Management-autoriteiten en het Coördinatiepunt EZ.

6.3 Indicatoren voor evaluatie Operationeel Programma Oost

Het in 2007 opgestelde Communicatieplan GO beschrijft op hoofdlijnen het beleid en de doelstellingen voor de communicatie van het GO-Programma. In dit plan is ook de inzet van communicatiemiddelen weergegeven. In Verordening (EG) Nr. 1828/2006 (artikel 2, lid 1e)

staat dat de regio's daarin moeten opnemen: de wijze waarop de voorlichtings- en publiciteitsmaatregelen worden geëvalueerd uit het oogpunt van zichtbaarheid van en bekendheid met de operationele programma's en de rol van de Europese gemeenschap. De bijgaande indicatoren voor evaluatie van activiteiten worden in het communicatieplan van Oost-Nederland onderscheiden. Per jaar is aangegeven wat per indicator is bereikt.

Tabel 6.1: Indicatoren voor evaluatie

INDICATOREN		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	TOTAAL
Startbijeenkomsten	Aantal bijeenkomsten		1					-	-	1
	Aantal bezoekers		100					-	-	100
Bijeenkomsten	Aantal bijeenkomsten		1	4	5	5	5	-	-	20
	Aantal bezoekers		25	340	426	568	850			2.209
Evenementen	Aantal bijeenkomsten		6	15	6	3	3	3	3	39
	Aantal bezoekers		1.380	507.970	2.650	2.000	1.500	1.875	1.600	518.975
	Publieksevenement Utrecht CS, bezoekers			35.000				-		35.000
Website	Aantal bezoekers per maand				1050*	760	741	714	829	-
Free publicity	Aantal persberichten	2	4	15	23	32	31	26	25	158
	Aantal berichten in de media incl. lokaal			15	18	90	132	>100**	>100**	>355
Brochures/folders	Oplage programma brochure	2.000		2.000				-	-	4.000
	Aantal folders uitgedeeld							-	-	3.000
Digitale nieuwsbrief	Aantal abonnees						748		600	600
Jaarverslag	Uitgave jaarverslag	1	1	1	1	1	1	1	1	8
	Oplage jaarverslag	150	300	300	500	500	500	400	400	3.050

* web statistieken beschikbaar vanaf oktober 2010

** geen volledig overzicht beschikbaar

Evenementen: Health Valley Nijmegen, Innoversum Enschede, Europa Kijkdagen

6.4 Kosten communicatie

In bijgaand overzicht is, gespecificeerd per jaar, voor de periode 2007 tot en met 2014 het bedrag aangegeven dat is uitgegeven aan communicatieactiviteiten. Ook staat er welk percentage van het totaalbudget communicatie 2007-2014 is ingezet. De kosten in 2014 zijn hoger dan die in 2013 omdat in 2014 voorbereidingskosten voor OP 2014-2020 ten laste van GO 2007-2013 gebracht zijn. Zie in dit verband ook hoofdstuk 5 Technische Bijstand.

Tabel 6.2: Kosten communicatie 2014

Jaar	Bedrag in €
2007	42.183
2008	224.393
2009	129.671
2010	161.931
2011	142.390
2012	78.560
2013	55.216
2014	78.801
Totaal t/m 2014	913.143
Totaalbudget communicatie (Technische Bijstand) 2007 – 2013	968.431
Ultimo 2014 was van het communicatie budget gebruikt	94,3%

*Kazerne
wordt culturele
broedplaats*

VICTOR VAN HAEREN, DIRECTEUR VAN AKOESTICUM

*‘Geconcentreerd met elkaar aan
het werk te zijn in een omgeving die
er helemaal op ingericht is’*

Op 1 oktober 2014 klonk een heel nieuw geluid in de voormalige Johan Willem Frisokazerne in Ede. Geen marcherende soldatenkistjes of ronkende dieselmotoren, maar de welluidende klanken van het Euregio jeugdorkest. Dat optreden was het slotakkoord in de transformatie van de kazerne tot broedplaats voor podiumkunsten.

Kazerne wordt culturele broedplaats

In 2011 droeg Defensie het kazerneterrein over aan de gemeente Ede, die daarmee de verantwoordelijkheid kreeg om het terrein met een groot aantal monumentale gebouwen te herontwikkelen. De inzet was om een belangrijke ruimtelijk/economische ontwikkeling in gang te zetten. Het terrein speelt een belangrijke rol in de Visie 2025, dat onder meer tot doel heeft om het vestigingsklimaat in de gemeente te bevorderen. Eén van de oudste monumenten, de Frisokazerne staat direct bij het station en leent zich voor publiekstreckende activiteiten. Daarom werd

besloten om het pand in te zetten voor culturele activiteiten. Dit werd concreet toen de stichting Akoesticum zich meldde met haar zoektocht naar een locatie voor een nationaal trainingscentrum voor de podiumkunsten. Beide partijen werkten samen aan de plannen voor renovatie en verduurzaming van het gebouw, met als bijzonderheid de constructie van een 'akoestische doos'. In 2013 begonnen de werkzaamheden en in oktober 2014 was de verbouwing klaar. Na enkele maanden warmdraaien en inregelen werd het gebouw in januari 2015 door Koning Willem Alexander officieel geopend.

Akoesticum: Nationaal Trainingscentrum voor de Podiumkunsten

Anders dan in onze buurlanden bestond er in Nederland nog geen speciale plek waar muziek-, dans- en theatergroepen (professionele én amateur) terecht kunnen om te repeteren en na- en bijscholing te ontvangen. De Frisokazerne is daar nu speciaal voor toegerust: met acht studio's, twee grote oefenzalen, één auditorium en 148 bedden is het een ideale groepsaccommodatie voor één- of meerdaagse repetities, werkbijeenkomsten en opleidingstrajecten binnen de culturele sector.

"Het is belangrijk dat er in Nederland zo'n centrum is", zegt Victor van Haeren, een van de initiatiefnemers en directeur van Akoesticum. "Bijvoorbeeld omdat we het hier mogelijk maken voor grote groepen als koren of orkesten om geconcentreerd met elkaar aan het werk te zijn in een omgeving die er helemaal op ingericht is: de akoestiek is uitstekend, de vleugel is gestemd, en de dansvloer is geweven. We hebben verschillende zalen, zodat je ook in kleinere groepen parallel kan werken."

Cultuur verbindt

Van Haeren vertelt dat het verbinden van mensen een belangrijke opdracht voor het centrum is. *"Akoesticum biedt na- en bijscholing voor mensen die werken in de podiumkunsten, als artistiek leider, docent of bestuurslid. Kennismaking met nieuwe inzichten, nieuwe methodes en ontmoetingen met collega's leiden tot continuïteit en toename van kwaliteit. In het centrum komen allerlei doelgroepen samen, jong en oud, amateur en professional, voor een projectweek, een zomeracademie of een repetitieweek."* *"Ook publiek is regelmatig welkom. Zo verbinden we cultuur en de lokale en regionale samenleving. Mensen uit de omgeving lopen binnen voor een openbare repetitie of om een slotconcert bij te wonen. Dat laatste is ook voor de uitvoerenden een prikkel om tot het einde toe scherp te blijven."*

Verbetering vestigingsklimaat, leefomgeving en lokale economie

Dankzij de herontwikkeling van de kazerneterreinen en de huisvesting van Akoesticum wordt het vestigingsklimaat en de aantrekkelijkheid van de leefomgeving duurzaam versterkt. Enerzijds door het behoud van materieel erfgoed, anderzijds door

de unieke culturele invulling van het gebouw. Ongetwijfeld zal dit als een magneet werken voor andere initiatieven. Eén van de belangrijkste initiatieven is de vestiging van het World Food Center (minimaal 300.000 bezoekers per jaar) op het terrein achter de Frisokazerne. Op grond van de ervaring in het eerste half jaar, verwachten stichting Akoesticum en gemeente Ede dat de lokale economie zal profiteren van de activiteiten in de Frisokazerne. Alleen al met de toelevering voor de dagelijkse exploitatie is zo'n 1 á 2 miljoen euro per jaar gemoeid.

Het belang van de EFRO-subsidie

Het renoveren en verduurzamen van erfgoed zoals een kazerne is commercieel vaak niet aantrekkelijk. De investeringen zijn zo hoog, dat een rendabele exploitatie niet eenvoudig is. Zeker niet als de bestemming een culturele is. De EFRO-subsidie voor de Frisokazerne vult een deel van het gat tussen de kosten voor herontwikkeling en herinrichting, en de te verwachten redelijke huuropbrengst. De EFRO-subsidie van bijna 20%

van de projectkosten voor de verbouwing, is een belangrijke steun in de rug bij het behoud van dit monumentale gebouw met haar nieuwe unieke bestemming. Daarnaast is er een bijdrage van de provincie Gelderland, en hanteert de gemeente Ede een voor het Akoesticum gunstig rendement.

Herontwikkeling Kazernes

Met de herontwikkeling van de Rijks monumentale Frisokazerne wil de gemeente Ede twee beeldbepalende gebouwen inzetten om de activiteiten in het gebied rond het intercystation Ede-Wageningen een impuls te geven. Het doel is om het gebied als vestigingsklimaat te verbeteren, en daarmee de werk- en leefomgeving. Uiteindelijk zal het gebied met de vestiging van het World Food Centre van grote betekenis zijn voor de ontwikkelingsmogelijkheden van de gemeente Ede.

Eindbegunstigde: gemeente Ede

- Totale projectbegroting: € 5.288.328
- Toegekende EFRO subsidie: € 1.040.772
- Looptijd: 1 november 2013 tot en met 1 maart 2015

Bijlagen

Bijlage 1: Categorisering van de bijstand uit het GO-Programma

Tabel I: Informatie over de fysieke voortgang van het operationeel programma

INDICATOREN		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal R&D projecten	Resultaat	0	0	23	51	66	101	117	156
	Doel	15	15	15	15	15	15	15	15
	Begroot	0	186	268	57	88	107	121	125
Private R&D investeringen (in euro's)	Resultaat	0	0	2.429.342	4.165.108	9.803.753	38.907.782	61.459.007	63.693.854
	Doel	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
	Begroot	0	26.954.865	83.832.143	74.032.005	107.175.164	131.863.518	145.262.807	147.988.326
Publieke R&D investeringen (in euro's)	Resultaat	0	0	0	4.144.854	9.949.904	63.675.473	88.436.230	95.052.864
	Doel	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000	10.000.000
	Begroot	0	11.346.626	38.323.821	104.643.902	160.783.821	181.920.125	194.435.272	195.825.720
Aantal ondersteunde startende bedrijven en kleine bedrijven < 5 jaar	Resultaat	0	0	16	84	121	344	615	671
	Doel	180	180	180	180	180	180	180	180
	Begroot	0	61	329	538	712	746	1.125	1.191
Uitgelokte private vervolginvesteringen in euro's	Resultaat	0	0	1.537.000	4.402.001	22.017.313	25.951.712	35.500.637	51.558.779
	Doel	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000	25.000.000
	Begroot	0	50.080.000	79.513.017	42.332.392	58.281.837	66.864.317	78.856.586	83.652.515
Aantal ondersteunde MKB bedrijven	Resultaat	0	0	495	463	706	1.434	1.472	2.413
	Doel	2.030	2.030	2.030	2.030	2.030	2.030	2.030	2.030
	Begroot	0	498	865	953	1.150	1.259	5.526	5.556
Aantal nieuwe samenwerkingsverbanden tussen bedrijven en kennis/researchinstellingen	Resultaat	0	0	48	130	184	109	124	279
	Doel	100	100	100	100	100	100	100	100
	Begroot	0	95	285	47	77	96	126	131
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid alternatieve vervoersvormen	Resultaat	0	0	0	0	2	12	14	16
	Doel	10	10	10	10	10	10	10	10
	Begroot	0	1	4	6	12	16	21	25
Aantal projecten verbetering bereikbaarheid	Resultaat	0	0	0	0	3	17	19	21
	Doel	10	10	10	10	10	10	10	10
	Begroot	0	1	20	9	15	20	26	28

Vervolg tabel I

INDICATOREN		2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Aantal gerenoveerde of nieuwe stedelijke voorzieningen	Resultaat	0	0	9	10	6	28	35	36
	Doel	35	35	35	35	35	35	35	35
	Begroot	0	10	20	18	27	31	39	52
Aantal ha bedrijfsterrein gemoderniseerd	Resultaat	0	0	0	0	40	120	160	256
	Doel	210	210	210	210	210	210	210	210
	Begroot	0	80	158	158	158	250	316	316
Aantal toeristische recreatieve projecten	Resultaat	0	0	0	0	4	13	14	14
	Doel	10	10	10	10	10	10	10	10
	Begroot	0	1	11	11	13	14	14	16
Aantal projecten gericht op verbetering van natuur, landschap of cultureel erfgoed	Resultaat	0	0	0	0	1	11	11	11
	Doel	14	14	14	14	14	14	14	14
	Begroot	0	1	6	8	10	11	11	12
Aantal projecten gericht op ondernemerschap, stadswijkeconomie	Resultaat	0	0	0	2	2	5	8	7
	Doel	25	25	25	25	25	25	25	25
	Begroot	0	1	3	3	5	7	8	9
Aantal projecten gericht op participatie, leefbaarheid of sociale activering	Resultaat	0	0	0	2	4	12	17	17
	Doel	25	25	25	25	25	25	25	25
	Begroot	0	0	2	6	12	15	20	20
Aantal m ² bedrijfslocatie gemoderniseerd	Resultaat	0	0	3.600	4.200	4.200	11.694	11.608	12.063
	Doel	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000
	Begroot	0	4.200	4.800	4.800	4.800	8.838	9.293	11.293
Aantal bruto gecreëerde arbeidsplaatsen in fte (outcome)	Resultaat	0	0	56	160	668	2.362	3.152	3.481
	Doel	2.175	2.175	2.175	2.175	2.175	2.175	2.175	2.175
	Begroot	0	2.162	7.093	2.703	3.955	4.612	5.060	5.161

De aantallen in de bijlagen zijn cumulatieve gegevens. Daar waar in enig jaar lagere getallen staan dan in het jaar daarvoor, is dit veroorzaakt door wijzigingen van definities. Alle tot 2011 afgegeven beschikkingen zijn gecontroleerd en indien nodig aangepast.

Bijlage 2: Financiële informatie GO-Programma

Tabel II: Financiële informatie over de voortgang van het GO-Programma (in €)

	TOTALE FINANCIERING VAN HET OPERATIONEEL PROGRAMMA (UNIE EN NATIONAAL)	BASIS VOOR DE BEREKENING VAN DE BIJDRAGE VAN DE UNIE (OVERHEIDS- OF TOTALE KOSTEN)	TOTAAL BEDRAG VAN DE DOOR DE BEGUNSTIGDEN BETAALDE GECERTIFICEERDE SUBSIDIEBELE UITGAVEN	OVEREENKOMSTIGE OVERHEIDSUITGAVEN	UITVOERING IN %
	a	b	c	d	e (=c/a)
Prioritaire As 1 EFRO	211.725.000	TK	131.109.216,68	84.195.504,42	61,9%
Prioritaire As 2 EFRO	100.284.000	TK	108.711.217,00	105.228.986,88	108,4%
Prioritaire As 3 EFRO	38.072.000	TK	34.126.022,56	29.406.210,38	89,6%
Prioritaire As 4 EFRO	13.128.000	TK	10.088.796,30	10.088.796,28	76,8%
TOTAAL-GENERAAL	363.209.000	TK	284.035.252,54	228.919.497,96	78,2%

Bijlage 3: Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie in 2014

Tabel III: Cumulatieve uitsplitsing van toewijzingen van de communautaire bijdrage per categorie

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS-VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
01	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	1.000.000
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL21 - Overijssel	427.362
			19 - Gezondheidszorg	NL21 - Overijssel	1.217.897
02	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk		NL22 - Gelderland	1.032.412
			20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	1.123.261
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	1.442.727
			19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	4.654.930
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	4.605.482
			03 - Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	NL22 - Gelderland	2.133.564
03	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL22 - Gelderland	5.189.845
			19 - Gezondheidszorg	NL21 - Overijssel	216.606
				NL22 - Gelderland	591.744
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	5.565.351
04	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	833.882
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL21 - Overijssel	1.382.918
			19 - Gezondheidszorg	NL21 - Overijssel	730.750
			21 - Activiteiten in verband met het milieu	NL22 - Gelderland	1.000.000
05	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	163.172
			01 - Landbouw, jacht en bosbouw	NL22 - Gelderland	117.212
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	756.004
06	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	01 - Landbouw, jacht en bosbouw	NL22 - Gelderland	959.734
			21 - Activiteiten in verband met het milieu	NL21 - Overijssel	211.843

Vervolg tabel III

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
				NL22 - Gelderland	789.070
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	561.807
		05 - Plattelandsgebieden (andere dan bergen, eilanden of dun, dan wel zeer dun bevolkte gebieden)	21 - Activiteiten in verband met het milieu	NL22 - Gelderland	405.970
07	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	01 - Landbouw, jacht en bosbouw	NL22 - Gelderland	789.972
			03 - Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	NL22 - Gelderland	755.723
			05 - Vervaardiging van transportmiddelen	NL22 - Gelderland	1.133.322
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL21 - Overijssel	5.833.499
				NL22 - Gelderland	867.880
			19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	16.917.164
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	1.615.100
				NL22 - Gelderland	2.906.705
	02 - Hulp (lening, rentesubsidie, garanties)	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	2.098.275
08	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	03 - Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	NL22 - Gelderland	632.297
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL22 - Gelderland	210.264
			11 - Vervoer	NL22 - Gelderland	153.128
			19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	1.510.708
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	207.000
09	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	308.250
			01 - Landbouw, jacht en bosbouw	NL21 - Overijssel	306.200
			02 - Visserij	NL22 - Gelderland	253.110
			03 - Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	NL22 - Gelderland	630.764
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL22 - Gelderland	478.206
			19 - Gezondheidszorg	NL21 - Overijssel	543.074
				NL22 - Gelderland	1.667.311
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	3.500.000
				NL22 - Gelderland	1.932.551

Vervolg tabel III

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
		05 - Plattelandsgebieden (andere dan bergen, eilanden of dun, dan wel zeer dun bevolkte gebieden)	06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL22 - Gelderland	367.188
	03 - Risicokapitaal (participatie, risicokapitaalfonds)	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	6.136.364
11	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	655.849
13	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	1.092.895
14	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	500.000
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	433.639
15	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	439.332
23	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	8.155.868
				NL22 - Gelderland	12.335.910
			11 - Vervoer	NL21 - Overijssel	1.500.000
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	2.063.659
		05 - Plattelandsgebieden (andere dan bergen, eilanden of dun, dan wel zeer dun bevolkte gebieden)	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	200.000
24	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	500.000
			11 - Vervoer	NL21 - Overijssel	238.930
25	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	11 - Vervoer	NL21 - Overijssel	1.700.000
28	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	13 - Groothandel en detailhandel	NL21 - Overijssel	25.000
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	2.246.079
30	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	250.000
				NL22 - Gelderland	1.281.726
40	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	08 - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	NL22 - Gelderland	117.640
41	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	01 - Landbouw, jacht en bosbouw	NL22 - Gelderland	325.000
			06 - Niet nader genoemde be- en verwerkende industrie	NL22 - Gelderland	893.950
			08 - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	NL22 - Gelderland	333.218

Vervolg tabel III

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
42	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	430.038
43	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	08 - Productie en distributie van elektriciteit, gas, stoom en warm water	NL22 - Gelderland	1.929.183
			09 - Winning, zuivering en distributie van water	NL22 - Gelderland	450.769
			12 - Bouwnijverheid	NL22 - Gelderland	299.625
50	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	1.339.005
52	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	11 - Vervoer	NL21 - Overijssel	676.009
54	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	03 - Vervaardiging van voedingsmiddelen en dranken	NL22 - Gelderland	1.020.000
			05 - Vervaardiging van transportmiddelen	NL21 - Overijssel	1.995.322
			09 - Winning, zuivering en distributie van water	NL22 - Gelderland	1.041.044
			19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	315.100
56	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	115.422
				NL22 - Gelderland	1.764.396
57	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	3.184.578
				NL22 - Gelderland	1.300.000
			20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	244.350
				NL22 - Gelderland	296.447
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	3.700.000
58	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	233.142
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	1.040.772
59	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	72.000
				NL22 - Gelderland	167.052
			16 - Onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	NL21 - Overijssel	200.000
			20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	150.000
				NL22 - Gelderland	4.450.000
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	100.000

Vervolg tabel III

DIMENSIE 1 PRIORITAIR THEMA	DIMENSIE 2 FINANCIERINGS- VORM	DIMENSIE 3 GEBIED	DIMENSIE 4 ECONOMISCHE ACTIVITEIT	DIMENSIE 5 PLAATS VAN UITVOERING	BEDRAG
				NL22 - Gelderland	350.876
60	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	500.000
61	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	2.915.022
				NL22 - Gelderland	750.000
			11 - Vervoer	NL22 - Gelderland	2.000.000
			13 - Groothandel en detailhandel	NL21 - Overijssel	278.000
				NL22 - Gelderland	2.756.630
			19 - Gezondheidszorg	NL22 - Gelderland	150.000
			20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	1.420.117
				NL22 - Gelderland	1.000.000
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	1.722.303
				NL22 - Gelderland	1.183.789
63	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	19 - Gezondheidszorg	NL21 - Overijssel	772.961
				NL22 - Gelderland	146.581
			22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL22 - Gelderland	1.299.426
68	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	535.135
71	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL21 - Overijssel	75.000
			18 - Onderwijs	NL21 - Overijssel	191.271
74	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	22 - Andere niet nader genoemde diensten	NL21 - Overijssel	1.766.667
75	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	195.977
			20 - Gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	NL21 - Overijssel	1.250.000
			21 - Activiteiten in verband met het milieu	NL21 - Overijssel	243.889
85	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	5.349.181
86	01 - Niet-terugvorderbare hulp	01 - Stedelijk	00 - Niet van toepassing	NL22 - Gelderland	452.514
Eindtotaal					177.975.886

**Tabel IIIa: Dimensie 1:
bijdrage naar prioritair thema (in €)**

Prioritair thema	Bedrag
01	6.243.659
02	9.260.412
03	13.697.110
04	4.110.722
05	873.216
06	2.928.424
07	32.917.641
08	2.713.397
09	16.123.018
11	655.849
13	1.092.895
14	933.639
15	439.332
23	24.255.437
24	738.930
25	1.700.000
28	2.271.079
30	1.531.726
40	117.640
41	1.552.168
42	430.038
43	2.679.577
50	1.339.005
52	676.009
54	4.371.466
56	1.879.818

Prioritair thema	Bedrag
57	8.725.375
58	1.273.914
59	5.489.928
60	500.000
61	14.175.861
63	2.218.968
68	535.135
71	266.271
74	1.766.667
75	1.689.866
85	5.349.181
86	452.514
TOTAAL	177.975.886

**Tabel IIIb: Dimensie 2:
bijdrage naar financieringsvorm (in €)**

Financieringsvorm	Bedrag
1 non-repayable aid	169.741.247
2 aid	2.098.275
3 venture capital	6.136.364
TOTAAL	177.975.886

**Tabel IIIc: Dimensie 3:
bijdrage naar gebied (in €)**

Gebied	Bedrag
(01) stad	177.002.728
(05) platteland	973.158
TOTAAL	177.975.886

**Tabel IIId: Dimensie 4:
bijdrage naar economische activiteit (in €)**

Economische activiteit	Bedrag
0	41.706.778
1	2.498.118
2	253.110
3	5.172.348
5	3.128.644
6	15.651.112
8	2.380.041
9	1.491.813
11	6.268.067
12	299.625
13	3.059.630
16	200.000
18	191.271
19	31.560.134
20	10.667.317
21	2.650.772
22	50.797.107
TOTAAL	177.975.886

**Tabel IIIe: Dimensie 5:
bijdrage naar plaats van uitvoering (in €)**

Plaats van uitvoering	Bedrag
(NL21) Overijssel	62.908.610
(NL22) Gelderland	115.067.276
TOTAAL	177.975.886

Bijlage 4: Overzichten beschikte projecten 2014 GO-Programma

Tabel IVa: Beschikte projecten 2014 Prioriteit-1

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFRO IN € (BESCHIKT)
1.1	FlowPlast		538.389	271.318
1.1	HIPERSENSE: High Performance Remote SENSor SystEms		1.314.003	655.849
1.1	Factory of the Future - Digitaal Finishen		2.484.699	615.707
1.1	MTT: And Now Full Electric		872.700	218.175
1.1	Electro Dynamische Fragmentatie		924.465	211.843
Totaal 1.1			6.134.256	1.972.892
Totaal 1.2			0	0

PRIORITEIT-1			
TOTAAL		6.134.256	1.972.892

Tabel IVb: Beschikte projecten 2014 Prioriteit-2

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFRO IN € (BESCHIKT)
2.1	Station Nijmegen Goffert	Stadsregio Arnhem Nijmegen	5.229.441	2.000.000
2.1	Buren voor de A1 - F35 Zenderen- Almelo	Gemeente Borne	414.000	238.930
2.1	Groene loper - stationspark Oldenzaal Centraal	Gemeente Oldenzaal	700.000	122.000
2.1	Reconstructie Roelenweg	Gemeente Zwolle	1.696.500	958.118
Totaal 2.1			8.039.941	3.319.048

2.2	Aanleg Noorderhaven	Gemeente Zutphen	6.335.520	500.000
2.2	Herinrichting Stuijvenburchstraat e.o.	Gemeente Brummen	1.274.770	200.000
2.2	Waterboulevard Almelo	Gemeente Almelo	1.697.904	691.497
2.2	Herontwikkeling Friso Kazerne	Gemeente Ede	5.288.328	1.040.772
2.2	Gelders Arcadië: geschiedenis in verhalen	Gemeente Rheden	303.732	167.052
TOTAAL 2.2			14.900.254	2.599.321

PRIORITEIT-2			
TOTAAL		22.940.195	5.918.369

Tabel IVc: Beschikte projecten 2014 Prioriteit-3

MAATREGEL	PROJECTNAAM	AANVRAGER	TSK IN € (BESCHIKT)	EFRO IN € (BESCHIKT)
3.1	Doorontwikkeling Creatieve Coöperatie Zwolle: Het hart van de creatieve industrie	Stichting CIBAP	399.572	200.000
3.1	Projectplan Oostelijke Waalkade	Gemeente Nijmegen	2.190.695	1.071.509
3.1	Herinrichting Singels-west, fase: verbinding Arnhem centraal - Nieuwe Plein	Gemeente Arnhem	2.012.852	728.029
3.1	Verbetering openbare ruimte centrumgebied Stadshagen	Gemeente Zwolle	169.500	125.000
3.1	Herinrichting Brinklaan / Hoofdstraat Apeldoorn	Gemeente Apeldoorn	875.000	455.760
3.1	Havenmeestervoorziening Rodetorenplein	Gemeente Zwolle	409.505	250.000
3.1	Oude Vismarkt en Koningsplein	Gemeente Zwolle	627.000	250.000
Totaal 3.1			6.684.124	3.080.298

PRIORITEIT-3			
TOTAAL		6.684.124	3.080.298

Bijlage 5: Organisatie GO-Programma

In deze bijlage wordt de organisatie- en managementstructuur van het GO-Programma weergegeven. De verantwoordelijkheden en de bevoegdheden van de verantwoordelijke autoriteiten (Managementautoriteit, Certificeringsautoriteit en Auditautoriteit) zijn tekstueel weergegeven. Aangezien de werking van het Comité van Toezicht en de beide Stuurgroepen reeds eerder zijn toegelicht, zijn van deze organen in Bijlage 6 alleen de ledenlijsten weergegeven.

Managementautoriteit

Conform het besluit EFRO-programmaperiode 2007-2013 van 3 oktober 2007 treden de leden van Gedeputeerde Staten van de provincie Gelderland gezamenlijk op als Managementautoriteit van het GO-Programma.

Taken van de Managementautoriteit zijn onder meer:

- Erop toezien dat concrete acties (projecten) voor financiering worden geselecteerd met inachtneming van de voor het programma geldende criteria en gedurende de hele uitvoeringsperiode in overeenstemming met de geldende communautaire en nationale voorschriften;
- Verifiëren of de medegefinancierde producten en diensten zijn geleverd en/of de voor de concrete acties door de subsidieontvangers gedeclareerde uitgaven daadwerkelijk zijn gedaan en met de communautaire en nationale voorschriften in overeenstemming zijn;
- Ervoor zorgen dat er een systeem is om boekhoudkundige gegevens over elke concrete actie in het kader van het programma in geïnformatiseerde vorm te registreren en te bewaren, en dat de gegevens over de uitvoering die nodig zijn voor het financiële beheer, het toezicht, de verificaties, de audits en de evaluatie worden verzameld;
- Ervoor zorgen dat de subsidieontvangers en andere betrokken instanties hetzij een afzonderlijk boekhoudsysteem, hetzij een passende boekhoudkundige code gebruiken;
- Erop toezien dat de evaluaties plaatsvinden;
- Procedures instellen om te garanderen dat alle documenten met betrekking tot uitgaven en die nodig zijn voor audits, worden bijgehouden;
- Erop toezien dat de Certificeringsautoriteit alle benodigde informatie ontvangt;
- Sturing geven aan de werkzaamheden van het Comité van Toezicht en het de documenten bezorgen die het nodig heeft om op de kwaliteit van de uitvoering van het operationeel programma toezicht te kunnen houden in het licht van de specifieke doelstelling daarvan;

- De jaarverslagen en het eindverslag over de uitvoering opstellen en, na goedkeuring door het Comité van Toezicht, indienen bij de Europese Commissie;
- Erop toezien dat de voorschriften betreffende voorlichting en publiciteit worden nagekomen;
- De Commissie informatie verstrekken aan de hand waarvan zij grote projecten kan beoordelen;
- Het uitvoeren van betalingen aan subsidieontvangers.

Certificeringsautoriteit

De Certificeringsautoriteit (CA) voor het Operationeel Programma Oost-Nederland is de Dienst Regelingen van het Ministerie van Economische Zaken. De Certificeringsautoriteit is verantwoordelijk voor het verifiëren van de juistheid en compleetheid van betalingsverzoeken en uitgavenstaten die de Managementautoriteit van het GO-Programma indient bij de Europese Commissie. Ook is het de verantwoordelijkheid van de Certificeringsautoriteit een boekhouding bij te houden van te innen bedragen en van de bedragen die worden geschrapd naar aanleiding van volledige of gedeeltelijke intrekking van de bijdrage voor een concrete actie.

Auditautoriteit

De Audit Dienst van het Ministerie van Financiën treedt op als centrale Auditautoriteit (AA) voor de Nederlandse EFRO Doelstelling-2-programma's. Voorafgaand aan de eerste betaalaanvraag beoordeelt de Auditautoriteit de opzet en het bestaan van de AO/IC. Vervolgens ziet de AA erop toe dat het beheers- en controlesysteem van het Operationeel Programma goed functioneert.

Bijlage 6: Leden Comité van Toezicht en Stuurgroepen (op 31 december 2014)

Comité van Toezicht

- Mevrouw dr. J.M.A. Traag (Provincie Gelderland, voorzitter)
- Mevrouw W.H. Majj (Provincie Overijssel, plaatsvervangend voorzitter)
- De heer K. Magnus (Europese Commissie)
- Mevrouw drs. S. van den Brink (Ministerie van Economische Zaken)
- De heer C. Poppe MSc (Ministerie van Economische Zaken)
- De heer W. Dijkstra (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- De heer dhr. mr. W. Kolf (FoodValley*)
- De heer drs. P. den Oudsten (Netwerkstad Twente)
- De heer R. de Heer (Zwolle-Kampen Netwerkstad)
- De heer ir. A.P. Heidema (Stedendriehoek)
- De heer ir. K.J. van Ast (Universiteit Twente)
- De heer drs. D.G.B. Melenhorst (SER Overijssel)
- De heer drs. J. D. Wilton
- De heer dr. ir. T.J.N.M. de Bruijn (deskundige duurzaamheid)
- Mevrouw drs. M.J.A. van den Berg (secretaris)

* Regio De Vallei maakt onderdeel uit van FoodValley

Stuurgroep Prioriteit-1 (petit Comité)

- De heer dr. G.L. Sporre (Stuurgroepvoorzitter)
- De heer drs. J.J.P. Reintjes (Innovatieplatform Stedendriehoek)
- De heer drs. F.A.M. Kerckhaert
- Mevrouw mr. drs. C.A. Hoving-Nienhuis (Ministerie van Economische Zaken)
- De heer drs. B.D. de Jonge MBA (Provincie Overijssel)
- De heer ing. J.J.T. Ahoud (Provincie Gelderland)

Noten

Voor de cijfers over de sociaal economische ontwikkeling (paragraaf 1.3 en 1.4) is gebruik gemaakt van gegevens van het CBS en van de provincie Gelderland en Overijssel.

Stuurgroep Prioriteit-2 en -3

- De heer drs. E.J. Krouwel (Stuurgroepvoorzitter)
- De heer drs. P. Rhebergen (Zwolle-Kampen Netwerkstad)
- De heer mr. J.J.M. Berkvens (Regio De Vallei)
- Mevrouw M. Otten (Stadsregio Arnhem Nijmegen)
- Mevrouw drs. H. Wielink (Netwerkstad Twente)
- Mevrouw K. Janssens (Stedendriehoek)
- Mevrouw ir. J.C.D. Vrolijk (Provincie Overijssel)
- De heer ing. J.J.T. Ahoud (Provincie Gelderland)

Colofon

Tekst en redactie

Managementautoriteit Oost-Nederland

Ontwerp cover en layout

Kees de Bruijn grafisch ontwerper, Ellecom

Foto omslag

InnoSportLab Papendal analyseert in de Arnhemhal een atleet met behulp van een registratiesysteem voor de directe terugkoppeling van contacttijden, paslengtes en snelheden tijdens de sprint.

Fotografie omslag en intermezzi

Norbert Voskens, Nijmegen

Druk

HPC Drukkerij B.V., Arnhem

Uitgave

Managementautoriteit Oost-Nederland

Provincie Gelderland

Postbus 9090

6800 GX Arnhem

www.go-oostnederland.eu

Deze uitgave is mede mogelijk gemaakt door de Europese Unie

Europese Unie

Europees Fonds voor Regionale Ontwikkeling

Hier wordt geïnvesteerd in uw toekomst!

Managementautoriteit Oost-Nederland

Markt 9
6811 CG Arnhem

www.go-oostnederland.eu